

แบบรายงานผลดำเนินการ

โครงการถอดบทเรียน แนวทางการพัฒนาสุขภาวะในเขตชุมชนเมืองไทย กรณีศึกษา เมืองร้อยเอ็ด

ภายใต้โครงการการเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาสุขภาวะของชุมชนท้องถิ่นในเขตเมือง

เลขที่สัญญา สสส.๖๕-๐๐-๐๒๙๘/๐๐๔

ถอดบทเรียนการพัฒนาเมืองสุขภาวะของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

บทที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาเมืองสุขภาวะของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

1 ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

1.1 รางวัลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

1.1.1 เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นเมืองที่ได้รับรางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน ครั้งที่ 3 พ.ศ.2557 (3th ASEAN Environmentally Sustainable Cities Award 2014) : เมืองสะอาด (CLEAN LAND) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินรางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน ในดัชนีตัวชี้วัดสำคัญด้านการจัดการขยะ และพื้นที่สีเขียวของเมือง

CATEGORY	INDICATORS		
	CLEAN AIR	CLEAN WATER	CLEAN LAND
BIG CITIES	Tangerang (Indonesia)	Phnom Penh (Cambodia)	Davao City (Philippines)
SMALL CITIES	Da Lat City (Vietnam)	Nakhon Sawan (Thailand)	Roi-ed (Thailand)

สำหรับรายละเอียดผลการดำเนินงานของเมืองในประเทศไทยที่ได้รับรางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน ประจำปี 2014

1.1.1.1 การจัดการขยะ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีพื้นที่ ๑๑.๖๓ ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ ๔๕,๖๐๐ คน มีอัตราการเกิดขยะประมาณ ๖๐ ตันต่อวัน ซึ่งเทศบาลฯ มีวิธีการจัดการขยะจากต้นทางสู่ปลายทาง และการสร้างความตระหนัก

- การจัดการต้นทาง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจัดให้มี
 - 1 รถเก็บขนขยะมูลฝอยที่ทันสมัยเพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในเมือง
 - 2 ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ (Geographic Information System; GIS) ฝ้าติดตามและควบคุมการจัดเก็บของรถเก็บขนขยะ
 - 3 เทศบาลฯ ได้ริเริ่มโครงการ “ถนนปลอดถังขยะ” โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการนำขยะมาทิ้งตามเวลาที่มีการเก็บขนขยะ
- การจัดการปลายทาง เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้ดำเนินการโดย
 - 1 การคัดแยกขยะขั้นต้น (Sorted) ก่อนเข้าสู่กระบวนการกำจัดขั้นต่อไป ซึ่งได้ผลผลิต ดังนี้
 - เศษอาหาร ซึ่งเทศบาลฯ มีแผนจะนำไปผลิตเป็นก๊าซชีวภาพเพื่อใช้เป็นพลังงานทางเลือก
 - ขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ กระจก อลูมิเนียม โดยมีบริษัทเอกชน มารับซื้อจากเทศบาลฯ

- ขยะพลาสติก เศษผ้า และอื่นๆ จะเข้าสู่กระบวนการคัดแยกขยะโดยเครื่องจักรต่อไป

2 การคัดแยกขยะโดยเครื่องจักร (Sorting by Machine) ขยะที่เหลือจากกระบวนการคัดแยกขยะขั้นต้น และขยะที่อยู่ในหลุมฝังกลบ จะถูกนำมาแยกเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตพลังงานจากขยะ ซึ่งมีขั้นตอน ได้แก่

- การแยกด้วยตะแกรงหมุน (Rotary Trommel Screen) โดยขยะขนาดเล็กจะถูกร่อนออกมาจากตะแกรง และขยะขนาดใหญ่จะถูกส่งต่อไปยังขั้นตอนต่อไป

- การแยกด้วยมือ (Hand Sorting) ใช้แรงงานคนในการแยกวัสดุตกค้าง เช่น เศษโลหะ เศษไม้ เศษแก้ว และวัสดุอื่นๆที่ไม่ใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตพลังงานจากขยะ

- การสไลด์พลาสติก (Spinner Machine) ใช้สไลด์เศษพลาสติกออกจากขยะ ซึ่งจะได้เศษพลาสติกขนาดเล็ก ที่ใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในการผลิตพลังงานจากขยะ

- การบีบอัด (Compression Machine) โดยนำพลาสติกขนาดเล็กที่แยกได้ มาอัดเป็นก้อนเพื่อเตรียมส่งจำหน่ายให้กับบริษัทรับซื้อต่อไป

- การเสริมสร้างความตระหนัก เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีนโยบายนำเมืองสู่ “เมืองปลอดขยะ(Zero Waste)” ซึ่งได้ดำเนินการต่างๆ เช่น

- โครงการรณรงค์ตลาดรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมการใช้ถุงผ้า

- การลดการใช้ภาชนะที่ทำมาจากโฟมและพลาสติก

- โครงการธนาคารขยะรีไซเคิลตัวอย่างในโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร โดยได้รับรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการประกวดธนาคารขยะรีไซเคิล พ.ศ.๒๕๕๑

1.1.1.2 การจัดการพื้นที่สีเขียว เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีพื้นที่สีเขียวทั้งสิ้น ๓.๔๙ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่เทศบาลฯ สัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากรของเทศบาล ๕.๐๕ ตารางเมตรต่อคน พื้นที่สีเขียวที่สำคัญ ได้แก่

- สวนสาธารณะขนาดใหญ่ใจกลางเมือง ๒ สวน ได้แก่ บึงพลาญชัย และสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ทำหน้าที่เป็นปอดของเมือง เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้ท้องถิ่น และพันธุ์ไม้โบราณที่มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม

- พื้นที่สีเขียวที่ผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเป็นพืชอาหาร และพืชที่นำมาใช้เพื่อเพิ่ม เศรษฐกิจชุมชน

- พื้นที่สีเขียวที่เป็นสวนป่าในศาสนสถาน พื้นที่สีเขียวในสถานที่ราชการ สถานศึกษา

- พื้นที่สีเขียวและไม้ใหญ่ที่ชุมชนอนุรักษ์ไว้

- เทศบาลฯ ได้ทำการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบริเวณพื้นที่คูเมืองซึ่งเป็นเขตโบราณสถาน โดยการย้ายชุมชนแออัดไปยังพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร ปี พ.ศ. 2565 สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและผู้แทนกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมคณะ ด้วยมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้รับมอบหมายจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดำเนินการถอดบทเรียนความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมจนได้รับรางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน เพื่อทบทวนประสบการณ์การดำเนินงานพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง รวมถึงกระบวนการจัดการความรู้ระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง

อ้างอิง: รางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน, เข้าชมเมื่อวันที่ 9 พ.ค. 2566, http://aseanesc-thailand.org/free.com/award_thai57.html

1.1.2 รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ 2565

บัญชีรายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทดีเลิศ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล) จำนวน ๔ รางวัล รวมเป็นเงิน ๙,๑๐๐,๐๐๐ บาท

ประเภทรางวัล	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	อำเภอ	จังหวัด	เงินรางวัล
รางวัลที่ ๑	เทศบาลเมืองทุ่งสง	ทุ่งสง	นครศรีธรรมราช	๓,๗๐๐,๐๐๐ บาท
รางวัลที่ ๒	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	เมืองร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท
รางวัลที่ ๓	องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย	เมืองเชียงราย	เชียงราย	๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท
รางวัลชมเชย	เทศบาลตำบลเวียงเทิง	เทิง	เชียงราย	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

อ้างอิง: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น , เข้าชมเมื่อวันที่ 9 พ.ค. 2566,

http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2022/9/28085_1_1663822359529.pdf?time=1664169584076

2 การจัดการและการกำจัดขยะ โดยใช้หลักการ ZERO WASTE

ความเป็นมาจากปัญหาและนโยบายแนวทางการแก้ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดที่เข้าสู่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 35 ตัน/วัน

- มติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 เห็นชอบกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ โดยบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุขกระทรวงอุตสาหกรรม จังหวัด ๗๖ จังหวัด กรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ
- ปัญหาขยะล้นเมือง และการจัดการขยะที่ล่าช้า เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2561 นายวันชัย คงเกษม ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นประธานการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ที่มุ่งสู่ขบวนการกำจัดขยะให้หมดไป เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชนอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจและกำกับติดตามสถานการณ์ในพื้นที่ พบว่า ในระยะที่ผ่านมาจังหวัดร้อยเอ็ดประสบปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ในปีงบประมาณพ.ศ. 2560 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสมจำนวน 47,557 ตัน ดังนั้นเพื่อเป็นการบูรณาการการดำเนินงานปรับปรุงฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นแหล่งชุมชนเมืองขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดร้อยเอ็ดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่ และเพื่อขับเคลื่อนและเร่งรัดการบริหารจัดการขยะ ให้ลดปริมาณการสะสมลง

2.1 โครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ในปี 2565 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) และโครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) เพื่อการจัดการขยะต้นทาง

2.1.1 โครงการการจัดการขยะ

นาย อิศระ พรหมเดชบุญ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า รัฐบาลมีนโยบายด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้โรดแมปการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายและกำหนดให้ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติซึ่งในส่วนของปัญหาขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้กำหนดแนวทางดำเนินการไว้ได้แก่

- โครงการรณรงค์ร่วมพลังสร้างวินัยลดใช้ถุงพลาสติก ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ร่วมกับภาคีความร่วมมือ ภาคธุรกิจเอกชน โดยขอความร่วมมือให้ ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าสะดวกซื้อ ร่วมมืองดให้บริการของพลาสติกกับลูกค้า ในวันจันทร์ พุธศุกร์และวันสำคัญทางสิ่งแวดล้อมอื่นๆ
- รณรงค์ขับเคลื่อนการเลิกใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม หรือแคปซูล ในอุตสาหกรรมน้ำดื่มไทยเนื่องจากเป็นพลาสติกที่ไม่จำเป็นแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อมได้ง่ายย่อยสลายยากและเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ
- กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและกำหนดจัดตั้งศูนย์จัดการของเสียอันตรายชุมชนโดยรวบรวม และส่งกำจัดขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยใน ปีงบประมาณพ. ศ. 2559 และปีงบประมาณพ. ศ. 2560 องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้รวบรวมและส่งกำจัดขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน 3.18 ตันและ 6 ตันตามลำดับและในปีงบประมาณพ. ศ. 2561 องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้ดำเนินโครงการรวบรวมและส่งกำจัดขยะอันตรายชุมชนครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ดและได้รับความร่วมมือจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำขยะอันตรายชุมชนนำส่งเพื่อกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- โครงการสร้างระบบการจัดการขยะเพื่อผลิตเป็นเชื้อเพลิง และปุ๋ยอินทรีย์ของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ได้รับการสนับสนุนงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นการนำขยะมูลฝอยกลับมาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงขยะและปุ๋ยอินทรีย์ รองรับปริมาณขยะมูลฝอยจำนวน 100 ตันต่อวันโดยใช้เทคโนโลยีทางกลและชีวภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ให้สามารถลดปริมาณขยะลงได้ในอนาคต ต่อไป

อ้างอิง : 1 โครงการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการโครงการภายใต้แผนบูรณาการขยะและสิ่งแวดล้อม, เข้าชมเมื่อวันที่ 9 พ.ค. 2566, <http://waste.onep.go.th/projectdetail.php?id=190>

2 ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน, กรมควบคุมมลพิษ, เข้าชมเมื่อวันที่ 9 พ.ค. 2566, <https://thaimsw.pcd.go.th/provincdetail.php?id=45>

3 องค์การบริหารส่วนตำบลวัชบุรี, , เข้าชมเมื่อวันที่ 9 พ.ค. 2566, <https://www.thawatburi.go.th/main/view.php?content=news&id=3>

3 วัฒนธรรมเมือง

“สืบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคลน่ายลปิ๊ง ฟลายูชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลา โลกลือชาข้าวหอมมะลิ” จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณซึ่งอยู่ตอนกลางของภาคอีสานบริเวณลุ่มน้ำภาคีมีความเจริญรุ่งเรืองมากในยุคประวัติศาสตร์และมีความหลากหลาย ในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรม เนื่องจากดินแดนแห่งนี้เคยตกอยู่ในอิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณนอกจากนี้ ร้อยเอ็ดยังเป็นแหล่งปลูกข้าว

หอมมะลิชั้นดี มีชื่อเสียงโด่งดังจากอดีตถึงปัจจุบันจังหวัดร้อยเอ็ดยังคงเป็นเมืองที่มีความน่าสนใจทั้งประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียงเช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน

3.1 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

3.1.1 ศาสนา ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 36,143 คน 90% นับถือศาสนา

พุทธ อีก 10% นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ เป็นต้น

3.1.2 งานประเพณีและงานเทศกาลท้องถิ่นที่สำคัญ

- งานประเพณีบุญผะเหวด (บุญมหาชาติ) จัดขึ้นในวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี
- งานประเพณีสงกรานต์ จัดขึ้นในวันที่ 13 – 15 เมษายน ของทุกปี
- งานเลี้ยงสักการะเจ้าพ่อมหศักดิ์นาค จัดขึ้นในพุทธศักราช เดือน 6 ของทุกปี
- งานเลี้ยงสักการะเจ้าพ่อหลักเมือง จัดขึ้นในพุทธศักราช เดือน 7 ของทุกปี
- งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี (จัดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน)
- งานประเพณีออกพรรษการจัดขึ้นในแรม 14 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี (จัดขึ้นก่อนวันออกพรรษา 1 วัน)
- งานกฐินร้อยเอ็ดร่วมใจ จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 3 หลังงานประเพณีออกพรรษา
- งานประเพณี “สมมาม้า คีนเพ็ง เสงี่ยมะทีบ” จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี

3.1.3 วัดในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ได้แก่

1. วัดบูรพาภิราม	8. วัดเวฬุวัน
2. วัดบึงพระลานชัย	9. วัดราษฎร์ศิริ
3. วัดกลางมิ่งเมือง	10. วัดคุ้มวนาราม
4. วัดสระทอง	11. วัดสว่างอารมณ์
5. วัดสระแก้ว	12. วัดราษฎร์อุทิศ
6. วัดเหนือ	13. วัดท่านคร
7. วัดป่าไร่	14. วัดบ้านหนองหญ้าม้า

3.1.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตเทศบาลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ สาธิตวิธีการแกะสลักเทียนพรรษา และเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน ฯลฯ ภาษาถิ่น ภาษาอีสาน

3.1.5 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก ประชาชนในเขตเทศบาลได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ ผ้าที่ทอจากผ้าฝ้ายและผ้าไหม เครื่องจักสานที่ทำจากไม้ไผ่ และมีศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP

- ผ้าลายสาเกตุ ผ้าไหมที่พบในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนมากเป็นผ้าซิ่น ผ้าโสร่ง ผ้าสไบ ผ้าพื้น ผ้าขาวม้า และผ้าปูม (มัดหมี่) เป็นต้น โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ถือเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีหลายลายที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณ เช่น ลายขอ ลายปักจับ ลายนาคน้อย ลายคองเอี้ย ลายโคมห้า ลายโคมเจ็ด ลายโคมเก้า ซึ่งแต่ละลายเป็นลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณของท้องถิ่นที่แยกกันอยู่ในผ้าแต่ละผืน

4 การพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง

4.1 โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนมั่นคงพัฒนา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตั้งชุมชนหนองหญ้ามาเป็นโครงการบ้านมั่นคงแห่งแรกในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งขณะนี้ทางเทศบาลได้ยอมรับให้ชุมชนมั่นคงพัฒนาเป็นชุมชนที่ 17 ของเทศบาล และใช้กรณีของชุมชนมั่นคงพัฒนา ขยายไปสู่การพัฒนาตามโครงการบ้านมั่นคงอีก 16 ชุมชนที่เหลือ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ความเป็นมา แต่เดิมเมืองร้อยเอ็ดมีการสร้างกำแพงเมือง และขุดคลองโดยรอบเพื่อป้องกันข้าศึก ซึ่งปัจจุบันยังพบร่องรอยของกำแพงเป็นบางส่วน ในขณะที่คูเมืองยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เมื่อความเจริญเข้าสู่เมืองทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานบริเวณกำแพงเมืองจนกลายเป็นชุมชนแออัด ในปี พ.ศ.2536 มีความพยายามในการย้ายชุมชนไปอยู่ในที่แห่งใหม่แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือจนกระทั่งในปี พ.ศ.2537 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนคูเมืองและกำแพงเมือง เนื้อที่รวมทั้งหมด 895 ไร่ เป็นโบราณสถาน (เดิมเป็นที่ราชพัสดุ) เพื่อทำการบูรณะคูเมืองและกำแพงเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4.1.1 จำนวนประชากร ชาวชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณกำแพงเมืองมีอยู่ประมาณ 250 ครอบครัว แบ่งเป็น 4 ชุมชน ได้แก่

- ชุมชนพิพิธภักดี จำนวน 49 หลังคาเรือน
- ชุมชนตรวขลิต จำนวน 17 หลังคาเรือน
- ชุมชนวัดบูรพาภิราม จำนวน 60 หลังคาเรือน
- ชุมชนสระแก้ว จำนวน 28 หลังคาเรือน

รวม 154 หลังคาเรือน 250 ครอบครัว โดยเรียกทั้ง 4 ชุมชนนี้ว่า “ชุมชนคูคลองเมือง”

4.1.2 เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขายเล็กๆน้อยๆ ถีบสามล้อ กรรมกร มีรายได้ไม่แน่นอน โดยเฉลี่ยประมาณ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือนต่อครอบครัว

4.1.3 ที่ตั้งโครงการ รัฐบาลหาพื้นที่รองรับบริเวณโรงต้มสุราเก่า (บ้านหนองหญ้ามา) เป็นที่ดินของราชพัสดุ มีเนื้อที่ 23 ไร่เศษ โดยจัดเป็น 250 แปลง แปลงละ 21 ตารางวา ที่ดินส่วนที่เหลือได้จัดเป็นพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนได้แก่ สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะบ่อกักน้ำเสีย โดยการเคหะแห่งชาติ ได้ดำเนินการเรื่องระบบสาธารณูปโภคทั้งโครงการ โดยโครงการใหม่มีระยะห่างจากที่ตั้งของชุมชนเดิมประมาณ 5 กิโลเมตร

4.1.4 แนวทางการสร้างความร่วมมือ การเปิดโอกาสให้ชาวชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการที่อยู่อาศัยใหม่ตั้งแต่ต้น มีแกนนำชุมชนเป็นคณะกรรมการในการสำรวจข้อมูลการจัดหาที่ดิน แต่เดิมมีการจัดตั้งการออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยโดยฝากไว้กับ “สหกรณ์เครดิตยูเนียนสาเกตนคร” จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2547 เมื่อย้ายเข้าสู่ชุมชนใหม่จึงเปลี่ยนชื่อมาเป็น “กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนมั่นคงพัฒนา”

4.1.5 กระบวนการออกแบบบ้าน ชาวชุมชนได้มีกระบวนการออกแบบบ้านร่วมกับสถาปนิกจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) โดยคำนึงถึง การประกอบอาชีพ รายได้ ความสามารถในการชำระเงิน และความเหมาะสมของแต่ละครอบครัว จึงทำให้ได้ลักษณะของที่พักอาศัย 5 รูปแบบ ได้แก่ แบบบ้านชั้นเดียวมี 2 แบบ แบบชั้นครึ่งแบบสองชั้น และบ้านก่อสร้างจากวัสดุเดิม

อ้างอิง: หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านงานพัฒนา ชุดที่ 25, โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนมั่นคงพัฒนา ร้อยเอ็ด, จัดพิมพ์โดย หน่วยประชาสัมพันธ์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ตุลาคม 2547, ISBN 974-92561-5-8

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

2.1 ประวัติศาสตร์ของเมืองร้อยเอ็ด

“เมืองร้อยเอ็ด เมือง 11 ผักตู 18 ป่องเอี่ยม ชาวเก้าแม่ขันได” หมายถึงการสร้างวิหารสูงหกชั้นที่กลางเมืองคือกลางบึงพลาญชัย ให้มีบันได 25 ขั้น มีหน้าต่าง 18 ช่อง มีประตู 101 ช่อง (โบราณอ่านว่าสิบเอ็ดหรือสิบหนึ่ง)

ในสมัยศึกดาบรพเมืองร้อยเอ็ด คือ เมืองสาเกตุนคร หรืออาณาจักรกุลนทนคร มีหลักฐานปรากฏอยู่ในตำราอุรังคธาตุ (พระธาตุพนม) กัณฑ์ที่ 6 ซึ่งจารลงในใบลานตัวอักษรธรรมแบบหลวงพระบาง เมืองสาเกตุนครแห่งนี้มีพระเจ้าสุริยวงษารามมิกราช เป็นเจ้าเมืองมีเมืองขึ้นอยู่ภายใต้การปกครอง 11 เมือง มีทางเข้า 11 ประตู โดยถือเป็นสัญลักษณ์พิเศษของเมือง โดยทิศเหนือ ได้แก่ เมืองเชียงเหียน (บ้านเชียงเหียน อำเภอเมืองมหาสารคาม) เมืองฟ้าแดด (บ้านฟ้าแดดสูงยาง อำเภอมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์) เมืองสีแก้ว (บ้านสีแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด) ทิศตะวันตก ได้แก่ เมืองเปลือย (บ้านเมืองเปลือย อำเภอเมืองร้อยเอ็ด) เมืองทอง (บ้านเมืองทอง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด) เมืองหงส์ (บ้านเมืองหงษ์ อำเภอดุสิตรัตนนิมิต) ทิศใต้ ได้แก่ เมืองบัว (บ้านเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย) เมืองคอง (อยู่บริเวณอำเภอเมืองสรวง อำเภอสุวรรณภูมิ) ทิศตะวันออก ได้แก่ เมืองเชียงขวาง (บ้านจาน อำเภอธวัชบุรี) เมืองเชียงติ (บ้านโนนหัว อำเภอธวัชบุรี) เมืองไพ (บ้านเมืองไพ อำเภอเสลภูมิ) ครั้นพระยาสุริยวงษาทิวงคตแล้วบ้านเมืองแตกสลาย ประชาชนพลเมืองอพยพไปอยู่ทางจังหวัดหนองคาย กลายเป็นพื้นที่โดดเดี่ยวทางวัฒนธรรม คนในพื้นที่เริ่มมีการสร้างเมืองอย่างเป็นระบบ มีการขุดสระน้ำรอบเนินดินที่อยู่อาศัยที่เรียกว่า Tank Moat เพื่อการมีน้ำใช้ มีพืชและสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคในฤดูแล้ง เป็นชุมชนที่รอบล้อมไปด้วยคูน้ำ มีการใช้พื้นที่น้ำท่วมขังในฤดูฝนที่เรียกว่า “ทาม” เป็นที่ทอนในฤดูแล้ง ใช้ตะกอนน้ำท่วมเป็นปุ๋ยที่ทับถมตามธรรมชาติ เรียกว่า “นาทาม” และการปลูกข้าวของผู้คนในชุมชนโบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยทวารวดี เป็นการทอนข้าวลงในเขตพื้นที่ลุ่มต่ำชายขอบหนอง แล้วปล่อยให้ข้าวโตขึ้นตามตามน้ำที่ท่วมขึ้นตามฤดูกาล จนสมัยลพบุรีดี้อธิพลวัฒนธรรมขอม จึงมีการสร้างคันนาคันดินเพื่อกักน้ำไว้ในนา จะสร้างคันดินหรือทอนบักน้ำไว้ไม่ให้ไหลทะลักเลา

ในสมัยกรุงธนบุรี จนกระทั่งสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดเกล้าให้ท้าวทนเป็นเจ้าเมือง โดยยกบ้านกุ่มเก่าขึ้นเป็นเมืองร้อยเอ็ด แล้วโปรดให้ท้าวทนเป็นพระขัติยวงษา

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จังหวัดร้อยเอ็ดเคยเป็นหัวเมืองสำคัญทางภาคอีสานและในปี พ.ศ. 2453 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงเห็นด้วยกับข้อเสนอของเทศาภิบาลข้าหลวงมณฑลอีสานว่าควรแยกมณฑลอีสานออกเป็น 2 มณฑล คือ มณฑลอุบลราชธานี และมณฑลร้อยเอ็ด พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้เป็นไปตามที่เสนอ มณฑล ร้อยเอ็ดจึงมีเขตปกครอง 3 จังหวัด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์

ในปี พ.ศ. 2469 อำมาตย์เอกพระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ (ทอง จันทรางศุ) ข้าหลวงจังหวัดร้อยเอ็ดเห็นว่า บึงพลาญชัย (เดิมใช้ว่าบึงพระลานชัย) ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมืองร้อยเอ็ดตื้นเขิน ถ้าปล่อยทิ้งไว้บึงก็จะหมดสภาพไป จึงได้ชักชวนชาวบ้านจากทุกอำเภอมารุดลอกบึงเพื่อให้มีน้ำขังอยู่ได้ตลอดปี ได้ดำเนินการขุดลอก ต่อมาก็ได้มีการพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนเป็นมรดกที่สำคัญของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

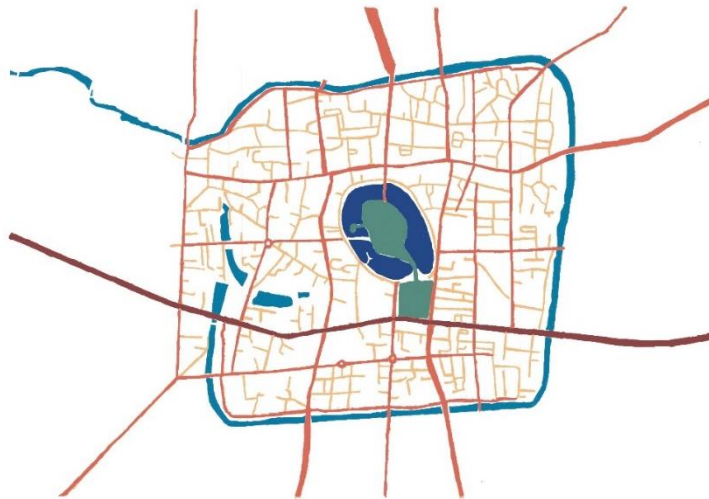
2.2 ข้อมูลด้านกายภาพของเมือง

2.2.1 ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นที่ราบสูง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 120-160 เมตร มีภูเขาทางตอนเหนือซึ่งติดต่อกับเทือกเขาภูพาน บริเวณตอนกลางของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่น บริเวณตอนล่างมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูลและสาขา ได้แก่ ลำน้ำชี ลำน้ำพลา ปลา ลำน้ำเตา เป็นต้น บริเวณที่ราบต่ำอันกว้างขวาง เรียกว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ มีลักษณะเป็นที่ราบแอ่งกระทะ

เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเป็นลักษณะของคลองคูเมืองแทบจะโดยรอบ ระบบถนนภายในของคูเมือง มีลักษณะเป็นระบบกริดหรือรูปแบบของตาราง ด้วยลักษณะดังกล่าวทำให้เทศบาลเมืองเป็นพื้นที่ที่ดินได้ ในขณะที่ระบบถนนด้านนอกคลองคูเมือง จะเป็นลักษณะแบบโครงตาข่าย มีเส้นวงแหวนรอบนอกและถนนเส้นหลักพุ่งเข้าสู่บริเวณบึงพลาญชัย ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมือง

2.2.2 สภาพโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการขั้นพื้นฐาน สภาพพื้นที่การจราจร/ไฟฟ้าสาธารณะ มีการจัดระบบการเดินทางโดยใช้วงเวียน จำนวน 3 จุด การจัดระบบการเดินทางถนนแบบทางเดียว (One Way) จำนวน 5 เส้นทาง คือ

- 1) ถนนสุนทรเทพ 2) ถนนผดุงพานิช 3) ถนนคหบดีอุทิศ
- 4) ถนนราษฎร์อุทิศ 5) ซอยข้างตลาดทุ่งเจริญด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันออก

2.2.3 ลักษณะของแหล่งน้ำ ในพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ได้แก่

- บึงพลาญชัย มีพื้นที่ 65 ไร่ พื้นที่กักเก็บน้ำ 400,000 ลูกบาศก์เมตร
- คลองคูเมือง มีพื้นที่ 14 ไร่ พื้นที่กักเก็บน้ำ 56,000 ลูกบาศก์เมตร
- สระแก้ว มีพื้นที่ 9.2 ไร่ พื้นที่กักเก็บน้ำ 21,000 ลูกบาศก์เมตร
- สระยาง มีพื้นที่ 9.2 ไร่ พื้นที่กักเก็บน้ำ 22,154 ลูกบาศก์เมตร

สภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ของเทศบาลส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัยร้านค้าสถานประกอบการ หมู่บ้านจัดสรรตามลำดับ และมีพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่เป็นพื้นที่สาธารณะทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้แก่ดิน น้ำ ต้นไม้ อากาศที่ไม่มีมลพิษปัญหาคือเพราะพื้นที่ส่วนมากเป็นของประชาชนเอกชน ปัญหาด้านขยะ เมื่อชุมชนแออัดขยะก็มากขึ้น การแก้ไขปัญหา เทศบาลได้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนและเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เช่น โครงการถนนปลอดขยะ ส่วนถนนบางสายเทศบาลก็จัดหาถังขยะรองรับขยะให้ครอบคลุมทุกพื้นที่โครงการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ของตนเองและที่สาธารณะรวมทั้งปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมืองให้ร่มรื่นสวยงาม ให้เป็นเมืองน่าอยู่เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ฯลฯ เทศบาลได้รับรางวัลอาเซียน ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 3 ประจำปี 2557 (เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557) ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 ภูมิศาสตร์ของพื้นที่ แบ่งเป็นภูมิศาสตร์แบบธรรมชาติของพื้นที่ และ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

2.3.1 สภาพของภูมิศาสตร์ของพื้นที่ในอดีตพบหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์และร่องรอยการตั้งถิ่นฐาน ชุมชนจะอยู่บริเวณลุ่มน้ำและบริเวณที่ใกล้กับแหล่งเกลือสินเธาว์ ซึ่งได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนาภายใต้วัฒนธรรมทวารวดี วัฒนธรรมขอม มีการขุดพบแหล่งโบราณคดีบ้านเมืองบัวสันนิษฐานว่าชุมชนโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ อายุประมาณ 1,800-2,500

ปี ซึ่งได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนาภายใต้วัฒนธรรมทวารวดี สามารถสังเกตภูมิศาสตร์จากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นได้จาก คูเมือง ร้อยเอ็ด เจดีย์เมืองหงส์ในเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน กลุ่มใบเสมาบริเวณหนองศิลาเลขในเขตอำเภอนมไพร พระพิมพ์ดินเผาปางนาคปรกที่เมืองไพรในเขตอำเภอเสลภูมิ

2.3.2 สภาพของภูมิศาสตร์ของพื้นที่เมืองร้อยเอ็ดในปัจจุบัน จัดเป็นเมืองชุมทางที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือเนื่องจากมีท่าเลที่ตั้งอยู่เกือบกึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมืองร้อยเอ็ดมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทางด้านการค้าพาณิชย์และบริการค่อนข้างสูง ทั้งอาคารพาณิชย์ ศูนย์บริการทางสรรพสินค้า ร้านอาหาร และสถานบริการต่างๆ กระจายตัวไปตามเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ได้แก่ เส้นทางไปจังหวัดมหาสารคาม เส้นทางไปจังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้จัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลมีทั้งหมด20ชุมชน แต่ละชุมชนมีประธานชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน 20คน

เขตที่ 1 ประกอบด้วย จำนวน 6 ชุมชน

1. ชุมชนวัดป่าเรไร	2. ชุมชนท่านคร	3. ชุมชนวัดคุ้ม
4. ชุมชนวัดบึง	5. ชุมชนวัดเหนือ	6. ชุมชนศิริมงคล

เขตที่ 2 ประกอบด้วย จำนวน 8 ชุมชน

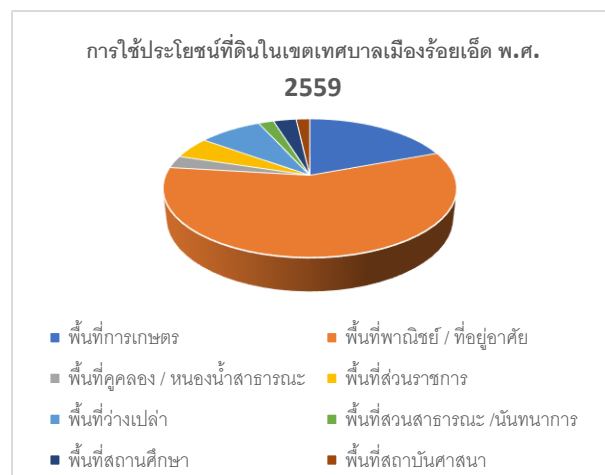
1. ชุมชนพระอารามหลวง	2. ชุมชนหนองหญ้าม้า	3. ชุมชนรอบเมือง
4. ชุมชนทุ่งเจริญ	5. ชุมชนวัดเวฬุวัน	6. ชุมชนพิพิธภัณฑ
7. ชุมชนศรีอุดม	8. ชุมชนมั่นคงพัฒนา	

เขตที่ 3 ประกอบด้วย จำนวน 6 ชุมชน

1. ชุมชน บ.ข.ส.	2. ชุมชนโรงเรียนเมือง	3. ชุมชนหนองแคน
4. ชุมชนวัดราษฎร์อุทิศ	5. ชุมชนจันทร์เกษม	6. ชุมชนโรงพยาบาล

2.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อสะท้อนบทบาทของเมือง คือ ส่วนใหญ่ใช้ที่ดินไปกับอะไร สะท้อนบทบาทของเมืองในฐานะเมืองที่อยู่อาศัยหรือเมืองอุตสาหกรรม

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2559 (พื้นที่ 11.63 ตารางกิโลเมตร)

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ
พื้นที่การเกษตร	2.24	19.3
พื้นที่พาณิชยกรรม / ที่อยู่อาศัย	6.70	57.6
พื้นที่คูคลอง / หนองน้ำสาธารณะ	0.34	2.9
พื้นที่ส่วนราชการ	0.60	5.1
พื้นที่ว่างเปล่า	0.97	8.3
พื้นที่สวนสาธารณะ / นันทนาการ	0.23	2
พื้นที่สถานศึกษา	0.35	3
พื้นที่สถาบันศาสนา	0.20	1.8
รวม	11.63	100

ปัจจุบันการกระจายตัวของการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เป็นการใช้ที่ดินเกือบทุกประเภทกระจายปะปนกันอยู่ในย่านที่พักอาศัยย่านพาณิชย์กรรมเก่าและบริเวณสถานที่ราชการ รวมกันอยู่อย่างหนาแน่นรอบ ๆ บึงพลาญชัย โดยแบ่งเป็นย่านสำคัญๆ ดังนี้

- ย่านพาณิชย์กรรมเก่ารวมกลุ่มกันอยู่ตามถนนผดุงพานิช ถนนหายโศรกและถนนเกิดวรามิตร พาณิชยกรรมได้ขยายตัวไปบริเวณด้านใต้ ตามถนนราชการดำเนิน ถนนเทวภิบาล ถนนเพลินจิต จนถึงสุดเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
- ย่านที่อยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่นมาก อยู่บริเวณรอบย่านพาณิชย์กรรม ถนนผดุงพานิชถนนกองพล ถนนสุริยเดช บำรุง และบริเวณวัดกลางมิ่งเมือง
- พื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยกระจายอยู่ทั่วไปปะปนกับวัดและโรงเรียนซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วพื้นที่
- เขตผังเมืองรวมบริเวณสถานที่ราชการ รวมกลุ่มอยู่บริเวณตอนใต้ของบึงพลาญชัยบริเวณถนนเทวภิบาลถนนสุริยเดชบำรุง อาทิตย ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ว่าการอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สำนักงานประกันสังคม จังหวัดร้อยเอ็ด องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานสรรพากรพื้นที่ร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด สำนักงานอัยการจังหวัดร้อยเอ็ด
- ในส่วนของโรงพยาบาลร้อยเอ็ดและเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่บริเวณด้านใต้ของเมือง
- อาคารธุรกิจและอาคารบริการชุมชน เช่น อาคารพาณิชย์คลินิกหมอ ร้านอาหาร กระจายตัวอยู่ตามแนวรอบบึงพลาญชัย สองข้างถนนหายโศรกและถนนคพพลาญศักดิ์

จากการพิจารณาโครงสร้างถนน เส้นทางคมนาคม พื้นที่รองรับการกระจายตัวของอาคารประเภทต่าง ๆ แนวโน้มมีการขยายตัวของชุมชนในอนาคตคาดว่าจะขยายตัวตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 ตอนเลี้ยงเมืองและบริเวณด้านทิศใต้ของชุมชน ซึ่งการขยายตัวของการใช้ที่ดิน คาดว่าจะเป็นไปตามประเภทการใช้ที่ดินตามที่กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2549 ได้กำหนดไว้

และจากความเจริญของเมืองทำให้ประชาชนเข้าไปอยู่อาศัยบริเวณกำแพงเมือง จนกลายเป็นชุมชนแออัด ในปี 2537 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนคูเมืองและกำแพง ซึ่งมีเนื้อที่รวมทั้งหมด 895 ไร่ เป็นโบราณสถาน (แต่เดิมเป็นที่ราชพัสดุ) เพื่อทำการบูรณะคูเมืองและกำแพงเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางเทศบาลเมืองเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดจึงต้องย้ายประชากรจำนวน 154 หลังคาเรือนคิดเป็น 250 ครอบครัว 4 ชุมชนคือ

- ชุมชนพิพิธภัณฑ (49 หลังคาเรือน)
- ชุมชนแตร์ขวลิต (17 หลังคาเรือน)
- ชุมชนวัดบูรพาภิราม (60 หลังคาเรือน)
- ชุมชนสระแก้ว (28 หลังคาเรือน)

โดยเรียกทั้งสี่ชุมชนนี้ว่า “ชุมชนคูคลองเมือง” โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนมั่นคงพัฒนาร้อยเอ็ด เป็นโครงการที่รัฐจัดหาพื้นที่รองรับบริเวณโรงต้มสุราก่า (บ้านหนองหญ้าม้า) ซึ่งห่างจากที่ตั้งเดิมประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นที่ดินของราชพัสดุ มีเนื้อที่ 23 ไร่เศษ โดยจัดเป็น 250 แปลงๆละ 21 ตารางวา พื้นที่เหลือจึงจัดเป็นพื้นที่ส่วนกลาง เช่น สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ บ่อกำจัดน้ำเสีย โดยการเคหะแห่งชาติ ดำเนินการเรื่องระบบสาธารณูปโภคทั้งโครงการ

2.5 โครงสร้างประชากร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักจนกลายเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นอาชีพเสริม และมีการสืบทอดวัฒนธรรมการทอผ้ามาจากบรรพบุรุษในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยกลุ่มชนแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ได้แก่

1 กลุ่มไทย-ลาว เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองเดิม อาศัยทั่วไปในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งเป็น ชาวไทยอีสานเดิม (สำเนียงร้อยเอ็ด) และ ชาวไทยอีสานใหม่ (สำเนียงอีสานเหนือ, อีสานกลาง, และลาวใต้)

2 กลุ่มไทย-เขมร เป็นคนที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด แต่มีบรรพบุรุษที่มีเชื้อสายเขมร อยู่ในอำเภอสุวรรณภูมิ และเกษตรวิสัย

3 กลุ่มไทย-ส่วย เป็นคนที่อยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีเชื้อสายเป็นชาวส่วยหรือกูย อยู่บริเวณอำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอโพนทราย ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ

4 กลุ่มภูไทหรือผู้ไทย เป็นกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในเขตอำเภอเมยวดี หนองพอก ซึ่งติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ โยธธร และมุกดาหาร

5 กลุ่มไทย้อ เป็นกลุ่มที่มีเชื้อสายมาจากแขวงคำมวน ประเทศลาว อาศัยอยู่ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนอพยพเข้ามาอาศัยในจังหวัดร้อยเอ็ดในภายหลัง ได้แก่ กลุ่มไทย-จีน กลุ่มไทย-ยวน(เวียดนาม) กลุ่มไทย-แขก

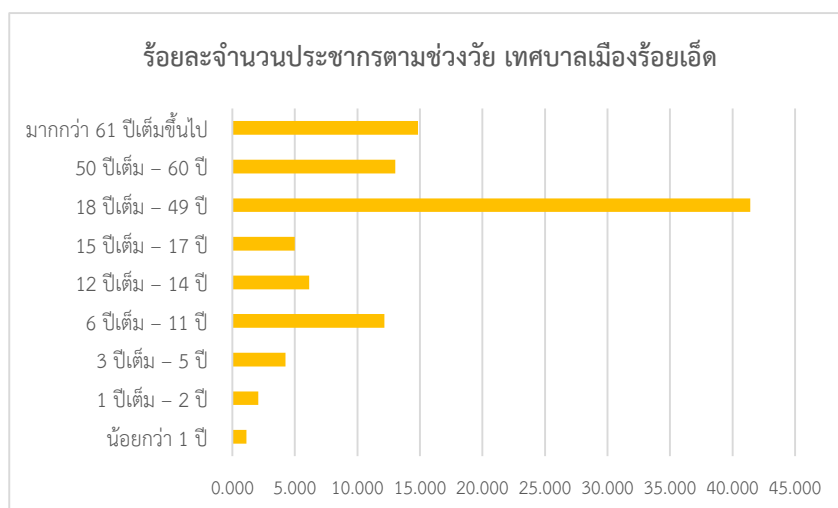
2.5.1 สถิติและแนวโน้มประชากร

ตารางแสดงจำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากร อัตราการเกิด อัตราการตาย การย้ายเข้า การย้ายออก ในเขตเทศบาล (ปี 2557 – 2561)

พ.ศ.	จำนวนประชากร			จำนวน ครัวเรือน	พื้นที่ (กม ²)	อัตราการ เกิด	อัตราการ ตาย	อัตราการ ย้ายเข้า	อัตราการ ย้ายออก	ความหนาแน่น (คน/กม ²)
	ชาย	หญิง	รวม							
2557	16,725	18,494	35,219	16,686	11.63	5,818	1,938	3,000	8,251	3,028
2558	16,873	35,563	35,747	15,747	11.63	16,020	627	1,301	2,454	3,058
2559	16,914	18,777	35,691	16,251	11.63	1,722	644	1,244	2,492	3,069
2560	16,864	18,807	35,671	16,259	11.63	5,670	2,021	2,587	7,816	3,067
2561	16,906	18,914	35,860	16,380	11.63	5,326	1,973	2,773	7,727	3,083

พบว่าอัตราการเกิดเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 5,500 คน ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2558 มีอัตราการเกิดเพิ่มขึ้น 3 เท่า ที่จำนวน 16,020 คน ในขณะที่ในปี พ.ศ. 2559 อัตราเกิดลดลงเหลือ 1,722 คน

ตารางแสดงช่วงอายุและจำนวนประชากรตามช่วงวัย

จากสถิติพบว่าในปัจจุบันประชากรในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดยังอยู่ในวัยทำงานหรือวัยกลางคนและมีแนวโน้มว่าโครงสร้างประชากรเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยแต่ยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัยเนื่องจากปัจจัยหลักๆได้แก่

1 ประชากรวัยเด็กของไทยมีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็วมีพัฒนาการไม่สมวัยและการตั้งครรภ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2 กำลังแรงงานมีแนวโน้มลดลงและแรงงานกว่าร้อยละ ๓๐ เป็นประชากรกลุ่มเจนเอเรชั่น Y ขณะที่แรงงานยังเพิ่มขึ้นช้าซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนา

กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นสะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นขณะที่ผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีรายได้ไม่เพียงพอในการยังชีพผู้สูงอายุ

2.5.2 กลุ่มประชากรแฝง

นิยามประชากรแฝง - จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ ได้ศึกษาประชากรแฝงจากการมีชื่อในทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่เทียบกับสถานที่อาศัยอยู่จริงในจังหวัด และสถานที่เรียน หรือสถานที่ทำงานเทียบกับสถานที่อยู่จริงถ้าสถานที่เหล่านั้นไม่ตรงกัน ให้นับว่าเป็นประชากรแฝง จากการทำสำมะโนประชากร หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นประชากรนอกทะเบียน ดังนั้นจึงให้นิยามประชากรแฝงว่าหมายถึงประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัย มาเรียน มาทำงานอยู่ในจังหวัดนั้นๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ

1. ประชากรที่อาศัยอยู่ประจำในจังหวัดนั้นๆ ในวันสำมะโน (1 กันยายน 2553) โดยไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่อาศัยอยู่ประจำ ซึ่งอาจจะมีชื่ออยู่ในทะเบียนจังหวัดอื่น ในต่างประเทศ หรือไม่มีชื่อที่ใดเลย ซึ่งเรียกว่า ประชากรแฝงกลางคืน
2. ประชากรที่เข้ามาเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ผู้มาทำงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป หรือเข้ามาทั้งเรียนและทำงานในจังหวัดที่ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่ ซึ่งเรียกว่าประชากรแฝงกลางวัน

2.6 เศรษฐกิจเมือง

นโยบายด้านเศรษฐกิจเมือง สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์ การมหาชน) หรือ สสส. หน่วยงานภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำโครงการเครือข่ายย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประเทศไทย หรือ Thailand Creative District Network (TCDN) ขึ้น โดยได้พิจารณาเลือกพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายในการร่วมเป็นเครือข่ายโครงการดังกล่าว เนื่องจากมีทุนวัฒนธรรม สันทันท์ และบุคลากร ที่พร้อมจะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเมือง และพัฒนาต่อยอดทุนวัฒนธรรมสู่การสร้างแบรนด์สินค้าและบริการ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตามแนวทางสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ "การเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ" ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเฉพาะหน่วยงานในพื้นที่ท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.6.1 แหล่งรายได้หลักของเมือง อาชีพหลัก มาจากภาคเกษตร และภาคบริการ

- การปศุสัตว์ การประกอบกิจการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่เป็ด สุกร โค กระบือ ฯลฯ
- การบริการ สถานประกอบการตามเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
- การพาณิชย์ ข้อมูลสถานประกอบการในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2561
- กลุ่มอาชีพมีกลุ่มอาชีพภายในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 5 กลุ่ม

นอกจากนี้ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดยังประกอบด้วยกลุ่มอาชีพต่างๆ ดังนี้

- กลุ่มอาชีพตัดเย็บ เย็บเสื้อผ้า ชุมชนหนองแคน
- กลุ่มอาชีพฝ้ายมงคล ชุมชนมั่นคงพัฒนา
- กลุ่มอาชีพพรหมเช็ดเต้า ชุมชนวัดป่าไร่
- กลุ่มอาชีพฝ้ายมงคล ชุมชนวัดป่าไร่

- กลุ่มอาชีพทำหมวกจากยางพารา ชุมชนโรงพยาบาล

2.6.2 รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากรของเมือง

จากรายงานคุณภาพชีวิตคนร้อยเอ็ด ปี 2562 ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี มากที่สุด จำนวน 97,496.04 บาท/คน/ปี ในขณะที่ยวกันมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อปี จำนวน 58,612.19 บาท/คน/ปี

2.6.3 เศรษฐกิจใหม่หรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของเมือง

2.7 ข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาพคนเมือง การร่วมกลุ่ม หรือการส่งเสริมกลุ่ม พื้นที่ทำกิจกรรม เทศบาลส่งเสริมให้คนในชุมชน ออกกำลังกายในพื้นที่สีเขียวตามจุดต่างๆในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีบุคลากรในการดูแล ความเป็นเอกลักษณ์ในการ ส่งเสริมสุขภาพ การนำเอาวัฒนธรรมพื้นถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกาย มีสนามวิ่ง สนามบาสเก็ตบอล สนามฝึกลีลาส และมีชมรมต่างๆที่ส่งเสริมด้านสุขภาพของคนชุมชนเมือง เทศบาลมีการส่งเสริมกีฬา มีโรงเรียนกีฬา และมีการจัดแข่งกีฬาทั้งในระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับชาติ มีแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนในการพัฒนาเพื่อเป็นนักกีฬาทีมชาติในอนาคต

ระบบสาธารณสุข สถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย

1. โรงพยาบาลของรัฐบาล จำนวน 1 แห่ง
2. โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 3 แห่ง
3. คลินิกเอกชน จำนวน 60 แห่ง
4. ศูนย์แพทย์ชุมชน จำนวน 2 ศูนย์
5. ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 3 แห่ง
6. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนจำนวน 20 แห่ง และมีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 214 คน

2.8 สังคมและวัฒนธรรมของเมือง

“สิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคลน่ายลปึง พลาญชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลา โลกลือชาข้าวหอมมะลิ” จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณซึ่งอยู่ตอนกลางของ ภาคอีสานบริเวณลุ่มน้ำภาคที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากในยุคประวัติศาสตร์และมีความหลากหลาย ในแง่ของศาสนาและ วัฒนธรรม เนื่องจากดินแดนแห่งนี้เคยตกอยู่ในอิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณนอกจากนี้ ร้อยเอ็ดยังเป็นแหล่งปลูกข้าว หอมมะลิชั้นดี มีชื่อเสียงโด่งดังจากอดีตถึงปัจจุบันจังหวัดร้อยเอ็ดยังคงเป็นเมืองที่ มีความน่าสนใจทั้งประเพณีและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียงเช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน

2.8.1 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

2.8.1.1 การนับถือศาสนา ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 36,143 คน 90% นับถือศาสนา

พุทธ อีก 10% นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ เป็นต้น

2.8.1.2 งานประเพณีและงานเทศกาลท้องถิ่นที่สำคัญ

1. งานประเพณีบุญผะเหวด (บุญมหาชาติ) จัดขึ้นในวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี
2. งานประเพณีสงกรานต์ จัดขึ้นในวันที่ 13 – 15 เมษายน ของทุกปี
3. งานเลี้ยงสักการะเจ้าพ่อมหศักดิ์นาคภาพ จัดขึ้นในพุทธศักราช เดือน 6 ของทุกปี

4. งานเลี้ยงสักการะเจ้าพ่อหลักเมือง จัดขึ้นในพรแรก เดือน 7 ของทุกปี
5. งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี (จัดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน)
6. งานประเพณีออกพรรษการจัดขึ้นในแรม 14 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี (จัดขึ้นก่อนวันออกพรรษา 1 วัน)
7. งานกฐินร้อยเอ็ดร่วมใจ จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 3 หลังงานประเพณีออกพรรษา
8. งานประเพณี “สมมาภู้า คินเพ็ง เส็งประทีป” จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี

2.8.1.3 วัดในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ได้แก่

1. วัดบูรพาภิราม	6. วัดเวฬุวัน	11. วัดบ้านหนองหญ้าม้า
2. วัดบึงพระลานชัย	7. วัดราษฎร์ศิริ	12. วัดป่าเรไร
3. วัดกลางมิ่งเมือง	8. วัดคุ้มวาราม	13. วัดท่านคร
4. วัดสระทอง	9. วัดสว่างอารมณ์	14. วัดเหนือ
5. วัดสระแก้ว	10. วัดราษฎร์อุทิศ	

2.8.1.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตเทศบาลได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ สาธิตวิธีการแกะสลักเทียนพรรษา และเครื่องจักรสานใช้สำหรับในครัวเรือน ฯลฯ ภาษาถิ่น ภาษาอีสาน

2.8.1.5 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก ประชาชนในเขตเทศบาลได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ ผ้าที่ทำจากผ้าฝ้ายและผ้าไหม เครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ และมีศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP

- **ผ้าลายสาเกต** ผ้าไหมที่พบในจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนมากเป็นผ้าชิ้น ผ้าโสร่ง ผ้าสไบ ผ้าพื้น ผ้าขาวม้า และผ้าปูม (มัดหมี่) เป็นต้น โดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ถือเป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีหลายลายที่สืบทอดมาตั้งแต่โบราณ เช่น ลายขอ ลายบักจับ ลายนาคน้อย ลายคองเอี้ย ลายโคมห้า ลายโคมเจ็ด ลายโคมเก้า ซึ่งแต่ละลายเป็นลายผ้าไหมมัดหมี่โบราณของท้องถิ่นที่แยกกันอยู่ในผ้าแต่ละผืน

เอกสารอ้างอิง

ประชุมพงศาวดารภาคที่ 4 ฉบับพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2458 (คัดลอก) และ หนังสือปกิณกคดีประวัติศาสตร์ไทย เล่ม 2 กรมศิลปากร พ.ศ. 2554)

ตารางข้อมูลสถิติจากการสำมะโน/สำรวจ/รายงานสถิติจังหวัด/สำรวจพิเศษ. รายงานสถิติจังหวัด. สำนักงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ด, สืบค้น 20 มีนาคม 2566, จาก http://roiet.old.nso.go.th/nso/project/search/result_by_department.jsp

ร้อยเอ็ดขับเคลื่อนโครงการเครือข่ายย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประเทศไทย Thailand Creative District Network (TCDN). สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดร้อยเอ็ด, สืบค้น 20 มีนาคม 2566, จาก <https://roiet.prd.go.th/th/content/category/detail/id/877/iid/34953>

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2565) เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด. งานวิเคราะห์นโยบายและแผน,

ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ, กองวิชาการและแผนงาน, สืบค้น 29 มีนาคม 2566, www.roietmunicipal.go.th

ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน. กรมควบคุมมลพิษ, สืบค้น 5 เมษายน 2566, <https://thaimsw.pcd.go.th/provincdetail.php?id=45>

บทที่ 3 แนวคำถามเพื่อถอดบทเรียน

การพัฒนาเมืองสุขภาวะของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

โดย อาจารย์ธิดา แก้วสมวงศ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นักวิจัยผู้รับผิดชอบถอดบทเรียนเมืองร้อยเอ็ด

คำถามสำคัญ (Key Questions) :

แนวคิด แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของเมือง วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการสร้างการมีส่วนร่วม

คำถามเกี่ยวข้องกับสภาพรวมของเมืองร้อยเอ็ด

- เศรษฐกิจของเมืองร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ประชากรประกอบอาชีพใด มีการพึ่งพิงเศรษฐกิจด้านใดเป็นพิเศษ (เช่น อุตสาหกรรม บริการ เกษตรกรรม)
- ข้อมูลด้านประชากรในเมืองร้อยเอ็ด มีสัดส่วนประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยใด มากน้อยเพียงใด มีบริการและสวัสดิการเพื่อคนและชุมชนอะไรบ้าง กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้นำชุมชน
- อาณาเขตโบราณสถานเดิม อาณาเขตเมืองปัจจุบัน และแนวโน้มการขยายตัวควบคู่ไปกับพื้นที่อนุรักษ์
- ด้านนโยบาย จุดเด่น ยุทธศาสตร์ หรือปัญหาสำคัญในการเริ่มพัฒนาเมือง และลำดับแนวทางการพัฒนา

3.1 คำถามสำหรับรายโครงการต่างๆ (Strengths / Products / Service)

3.1.1 ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

3.1.1.1 การพัฒนาบึงพลาญชัย และสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

การพัฒนาพื้นที่สีเขียวใจกลางเมือง ปลูกต้นไม้ ปรับภูมิทัศน์ ให้มีความร่มรื่น มีพื้นที่รอบบึง เพื่อให้คนพักผ่อน ออกกำลังกาย

1. อาณาเขตบึงเดิม ขนาด รูปร่างความลึกของบึง กิจกรรมเดิมที่เคยเกิดขึ้น
2. นโยบายแผนการพัฒนาพื้นที่สีเขียวและแหล่งน้ำ รูปแบบการใช้ประโยชน์ กิจกรรมที่ส่งเสริมในพื้นที่แหล่งน้ำของบึงพลาญชัยและบริเวณรอบๆ บึง
3. จุดเริ่มต้น ปัญหาหรือแนวคิดใดในการออกแบบ
4. พื้นที่บึงพลาญชัยอยู่ติดกับพื้นที่ ชุมชนหรือหน่วยงานใดเป็นหลัก ผู้ดูแลรับผิดชอบหลักและแนวทางในการสร้างความร่วมมือของคนพื้นที่ในการดูแลสวนและแหล่งน้ำในเมือง
5. หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือ จากภาคส่วนต่างๆที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และการตอบรับจากประชาชนต่อพื้นที่
6. สวนแห่งนี้ มีผลให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองร้อยเอ็ดมากน้อยเพียงใด ทั้งนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ
7. แนวทางการนำเทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันเพื่อการท่องเที่ยวมาใช้ การปรับตัวสู่การท่องเที่ยวแบบ smart travel การ scan QR CODE การเช็คอินลงทะเบียนออนไลน์ หรือการเก็บแต้มสะสม
8. การบริหารจัดการและรักษาบึงและสวนแห่งนี้ บริหารด้วยกลไกใด ใครมีส่วนร่วมในการรักษาสวนแห่งนี้ มีอาสาสมัครจากภาคประชาชนร่วมดูแลหรือไม่

9. มีการปลูกจิตสำนึกหรือเชิญชวนชุมชนอย่างไรให้ร่วมรักษาและดูแลสวนแห่งนี้
 10. บึงพลาญชัย เป็นพื้นที่รับน้ำของเมืองหรือไม่ และมีการนำน้ำในบริเวณบึงใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง
 11. ขยะของเมืองส่งผลกระทบต่อบึงพลาญชัยมากไหม มีวิธีจัดการยังง่ หรือในกรณีที่เกิดน้ำท่วมในเมืองบึงจะกลายเป็นพื้นที่รับน้ำเสียหรือไม่
 12. ปัจจุบัน PM2.5 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวในภาคเหนือ ในส่วนพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีการประสบปัญหา มากน้อยเพียงใด และเปรียบเทียบค่า PM2.5 ในบริเวณบึงพลาญชัยและพื้นที่เทศบาลของจังหวัดใกล้เคียงมีความแตกต่างที่ แสดงถึงนัยยะของสภาพแวดล้อมอย่างไรบ้าง
 13. นโยบายหรือกิจกรรมที่ดึงดูดคนมาท่องเที่ยวและใช้งานพื้นที่ กิจกรรมหลักและกิจกรรมประจำปีที่เน้นการใช้ งานในบึงพลาญชัย
 14. ปัญหาหรือความท้าทายในการพัฒนาสวนและบึงกลางเมือง
- ปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนริมคลองคูเมือง (คืนเขตโบราณสถาน) 1.จัดระเบียบการสร้างอาคารที่บดบังสถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์

3.1.1.2 อนุรักษ์พันธุ์ไม้ท้องถิ่น และพันธุ์ไม้โบราณที่มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม

1. การเก็บรักษาและการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้โบราณ

3.1.1.3. ปรับปรุงฟื้นฟูแนวคูเมือง-กำแพงเมืองร้อยเอ็ด

1. จุดเริ่มต้นหรือปัญหาเดิมเป็นอย่างไร ก่อนการปรับปรุงภูมิทัศน์คืนเขตโบราณสถาน
2. บริเวณโบราณสถานอยู่ฝั่งไหนของเมือง เมื่อเทียบจากแนวคลองคูเมือง มีอาณาเขตเท่าไร มีการสำรวจพบ โบราณสถานที่อยู่ใต้ดินของเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในบริเวณใดบ้าง
3. ด้านนโยบายมีการกำหนดใช้ผังสี อาณาเขตพื้นที่อนุรักษ์โบราณสถานและมีข้อบังคับใช้อย่างไรบ้าง และอาคาร หรือสถานที่ที่สร้างก่อนข้อบังคับกำหนดมีแนวทางในการสร้างความร่วมมือร่วมอย่างไรบ้าง
4. มีการพบโบราณสถานในแหล่งน้ำบ้างหรือไม่ มีนโยบายการบริหารจัดการอย่างไร
5. ลักษณะอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของพื้นที่เดิมก่อนการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปัญหาการรुक้าและการทำลาย เขตโบราณสถานเดิม
6. ต้นไม้พันธุ์ถิ่นที่พบมากในเมืองร้อยเอ็ด
7. มีการทำงานร่วมกับภาคส่วนใดบ้าง ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ รวมไปถึงงบประมาณในการปรับปรุงภูมิทัศน์
8. แนวทางและนโยบายการจัดระเบียบอาคาร ได้รับเสียงต่อต้านหรือได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง มากน้อยเพียงใด หากมีปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างไร
9. ผลลัพธ์ของการจัดระเบียบพื้นที่เป็นอย่างไร

3.1.1.4 การบริหารจัดการน้ำคูคลองรอบเมือง เทศบาลฯ มีการบริหารจัดการคูคลองรอบเมือง รักษาระบบน้ำ มี การพัฒนาเรื่องการบำบัดน้ำเสีย

1. คูคลองรอบเมืองมีส่วนใดที่ยังคงเป็นคลองดินในแบบเดิม หรือมีส่วนใดที่พัฒนาและพัฒนาในรูปแบบใด

2. คลองในช่วงใดบ้างที่อยู่ในเขตโบราณสถานและคลองช่วงใดบ้างที่เป็นคลองใหม่
3. น้ำจากคลองไหลมาจากแหล่งน้ำหรือแม่น้ำใดที่สำคัญ
4. แต่เดิมคูคลองรอบเมืองมีไว้เพื่ออะไรบ้าง และปัจจุบันมีการปรับใช้เพื่องานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการใดบ้าง
5. ขนาดความกว้างและความลึกของคลองเดิม ปัญหาจากความตื้นเขินของคลองจากการชะล้าง จากขยะ มินโยบายในการจัดการเพื่อความยั่งยืนอย่างไร
6. คูคลองรอบเมืองมีการจัดการช่วงน้ำล้นหรือน้ำแห้งในแต่ละฤดูกาลอย่างไร
7. ขยะส่งปัญหาต่อน้ำในคูคลองมากน้อยเพียงใด และนำน้ำในส่วนคูคลองนี้ไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง
8. เทศบาลมีแนวคิดหรือหลักการอย่างไรในการบริหารจัดการน้ำของเมือง
9. เทศบาลร่วมมือกับภาคส่วนใดบ้าง ให้เข้ามาพัฒนาระบบน้ำและการบำบัดน้ำเสีย
10. ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้างในการรักษาคูคลองรอบเมือง เทศบาลมีวิธีการอย่างไรให้การสร้างความร่วมมือและความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกให้คนดูแลแม่น้ำลำคลองของเมือง
11. ใช้เทคโนโลยีใดในการจัดการแหล่งน้ำ การบำบัดน้ำ และการทำน้ำจัดให้ใสสะอาด
12. เคยเกิดเหตุการณ์น้ำเสียในคลองบ้างหรือไม่ มีวิธีในการจัดการหรือป้องกันยังยั้ง
13. ในช่วงที่น้ำท่วมเมือง น้ำเสียจากเมืองไหลลงคลองที่จุดไหนมีการดูแลระบบการจัดการหรือป้องกันอย่างไร
14. มีนโยบายหรือการป้องกันโรคที่มากับแหล่งน้ำอย่างไรบ้าง เช่น ไข้เลือดออก อหิวาต์กโรค
15. มีการจัดการกลิ่นในแหล่งน้ำอย่างไรบ้าง

3.1.1.5 การกำจัดขยะ เมืองปลอดขยะ (Zero Waste) การบริหารจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม ระบบการจัดการขยะ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง (มีโรงงานกำจัดขยะ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด)

- 1 จุดเริ่มต้นของนโยบาย Zero Waste
- 2 ในช่วงที่เกิดปัญหาขยะล้นเมือง ชนิดและปริมาณขยะในแต่ละวัน เทียบกับปริมาณในการจัดการขยะได้ในแต่ละวัน เมื่อเทียบกับการจัดการในปัจจุบัน
3. แนวคิด วิธีการและเทคโนโลยีในการกำจัดขยะ
4. ขั้นตอนหรือแนวทางกิจกรรม Zero Waste ในส่วนของต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของเทศบาลทำอย่างไร
5. ต้นแบบของโรงงานกำจัดขยะ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมาจากที่ใด ปรับใช้ในเรื่องบ้าง
6. ในการทำโรงปุ๋ยหมัก ระยะเวลาในการหมักส่งผลต่อกลิ่นภายในโครงการและบริเวณโดยรอบหรือไม่ และมีวิธีการจัดการอย่างไร
7. แนวทางหรือเทคโนโลยีในการควบคุมการปนเปื้อนจากกระบวนการจัดการขยะภายใน โรงกำจัดขยะ ลงสู่ในแหล่งน้ำ ดิน อากาศอย่างไร
8. การควบคุมโรคและพาหะที่มากับขยะและทำอย่างไรให้เกิดการยอมรับของชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

9. ระยะห่างจากโรงทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหาร โรงกำจัดขยะไปยังพื้นที่ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ แหล่งน้ำและดินในพื้นที่ป่าไม้

10. การสร้างความร่วมมือหรือสร้างมูลค่าเพิ่มของขยะ ในส่วนของภาคธุรกิจ กลุ่มผู้ประกอบการ ชุมชน ทำอย่างไรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแยกขยะ และกำจัดขยะ

11. ชนิดและแหล่งรายได้ที่เกิดจากขยะ

12. แนวทางการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจของชุมชนโดยรอบ ในช่วงเวลาโรงกำจัดขยะเปิดให้บริการแล้ว

13. ยังมีอุปสรรคหรือข้อท้าทายอย่างไรในการดำเนินการกำจัดขยะของเมือง

14. ผลลัพธ์ความสำเร็จของการกำจัดขยะของเทศบาลเป็นอย่างไร

3.1.1.6 วัฒนธรรมเมือง การสร้างหอชมเมืองทรวงโหวด และกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่จัดขึ้นเป็นพิพิธภัณฑเมือง ตั้งข้างบึงพลาญชัย ส่งเสริมวัฒนธรรมของเมือง ส่งเสริมรายได้มีสินค้าวัฒนธรรม และเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1. จุดเริ่มต้นหรือแนวคิดในการสร้างหอชมเมืองทรวงโหวด

2. เปรียบเทียบรายได้ของชุมชนหรือเทศบาลในช่วงก่อนและหลังการสร้างหอโหวด เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละเท่าไร กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมภายในหอโหวดและพื้นที่ใกล้เคียงในแต่ละภาคส่วน

3. กลไกการบริหารจัดการหอทรวงโหวดเป็นอย่างไร มีภาคส่วนใดร่วมทำงานกับเทศบาลบ้าง การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยรอบ

4.งบประมาณมาจากแหล่งใดบ้างในการดูแลและจัดกิจกรรมหอชมเมือง แลรายได้เฉลี่ยที่เกิดจากหอชมเมือง นำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อยอดให้กับเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดและชุมชนโดยรอบอย่างไร

5. สินค้าที่นำมาขายในหอชมเมือง มีจุดเด่นอย่างไร ชุมชนร่วมรับผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด

6. มีพื้นที่ที่สำคัญในการประกอบกิจกรรมประเภทใดบ้างบริเวณภายในหอชมเมือง และบริเวณภายนอกของหอโหวด

7. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของเมือง และนโยบายในการสร้างกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสร้างชื่อเสียงให้กับเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยว สร้างกิจกรรมเมือง และเกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือของคนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น การแข่งขันเป่าโหวด หรือ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว 101 ROI ET TOWER รวมไปถึงกิจกรรมอื่นๆ มีภาคส่วนใดร่วมคิดและร่วมทำงานด้วยกัน

8. ความสำเร็จของหอชมเมืองเป็นอย่างไร ทั้งในตัวของรายได้ (เพียงพอต่อรายจ่ายหรือไม่) และแนวทางการประเมินการตอบรับภาคประชาชน

9. นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมหอชมเมืองมากน้อยเพียงใด และอัตราแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงมาจากสาเหตุใด

10. นโยบายการจัดกิจกรรมในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวที่สำคัญของเมือง และกิจกรรมในช่วงปกติ

11. นโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้หอโหวดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือแนวทางในการสร้างให้ร้อยเอ็ดติดอันดับการเป็นเมืองน่าอยู่ลำดับต้นๆของประเทศ

3.1.1.7 การพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง โครงการ จัดหาบ้านประชารัฐริมคลองผู้ด้อยโอกาส ชุมชนมั่นคง พัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด มีชาวบ้านไปอาศัยบุกรุกที่ดินกรมธนารักษ์ มีการจัดสรรที่ปลูกบ้านอาศัยภายใต้โครงการ “บ้านมั่นคง

พัฒนา” ตั้งแต่ปี 2543 เรื่อย มา และพัฒนาเพิ่มเติมจัดระเบียบพื้นที่ พื้นที่สีเขียว และมีการจัดสวัสดิการดูแลกลุ่มคนเปราะบางในชุมชน

1. ลักษณะของที่อยู่อาศัยเดิมและบริเวณตำแหน่งที่อยู่อาศัยเดิมของชุมชน ศักยภาพและแรงจูงใจที่ส่งผลให้คนเลือกตั้งถิ่นฐานในบริเวณนั้น
2. แรงจูงใจหรือประโยชน์ในการย้ายออกจากพื้นที่ ข้อตกลงร่วมการตกลงหรือสวัสดิการแก่คนในพื้นที่เดิม
3. จำนวนประชากรหรือจำนวนครัวเรือนที่ต้องย้ายออกจากพื้นที่
4. สิทธิในที่ดินแปลงใหม่มีอะไรบ้างและมีนโยบายในการจัดกลุ่มและการเลือกอยู่อาศัยอย่างไร นโยบายในการจัดสรรที่อยู่อาศัยตามลักษณะของแต่ละครัวเรือน
5. ค่าใช้จ่ายในการขนย้าย หรือค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสำหรับที่อยู่ใหม่
6. ปัญหาด้านนโยบาย ด้านชุมชนและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านการจัดการย้ายชุมชนมีอะไรบ้าง
7. ในกระบวนการการย้ายชุมชนไปยังพื้นที่ใหม่ยุคนี้ มีวิธีการหรือเทคนิคใดที่สามารถตกลงร่วมกับชุมชนหรือผู้ที่ไม่ประสงค์จะย้ายจากพื้นที่เดิมอย่างไร จนสามารถย้ายชุมชนได้สำเร็จ
8. ยังมีชุมชนแออัดที่เทศบาลฯ ต้องการย้ายหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มเติม นอกเหนือจากชุมชนมันคงพัฒนาอีกหรือไม่
9. แนวทางการบริหารและการจัดการชุมชนใหม่ทำอย่างไร มีการจัดสาธารณูปโภคและสวัสดิการหรือดูแลสุขภาวะคนในชุมชนอย่างไร
10. แนวทางการประเมินความพึงพอใจของคนในชุมชน ด้านความสะอาดสวยงาม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัยอยู่ที่เดิมกับที่อยู่อาศัยใหม่
11. ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเองอย่างไรบ้าง
12. ยังมีพื้นที่หรือชุมชนใดอีกบ้างที่เทศบาลต้องเข้าไปพัฒนาหรือย้ายสถานที่ และจะกำหนดนโยบายหรือแนวทางตามแบบเดิมหรือพัฒนานโยบายโดยใช้ชุมชนมันคงพัฒนาเป็นต้นแบบ
13. แนวทางหรือนโยบายการพัฒนาและดูแลพื้นที่ชุมชนแออัดที่มีรูปแบบอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับการพัฒนาเมืองแห่งสภาพแวดล้อมอย่างไร

3.1.1.8 โครงการอื่นๆ ด้านสุขภาวะ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดยังมีโครงการโดดเด่นในการดูแลสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของคนเมืองเพิ่มเติมนอกจากนี้หรือไม่

รางวัลของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

1. ได้รับรางวัลเทศบาลน่าอยู่ เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ยอดเยี่ยมระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2564 จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. เทศบาลได้รับรางวัลอาเซียน ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 3 ประจำปี 2557 (เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557) ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทที่ 4 ถอดบทเรียนเมืองสุขภาวะร้อยเอ็ด

4.1 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาวะที่ดี): นโยบายและแผน

ผู้ให้สัมภาษณ์ ดร. วัฒนพงษ์ ชิตทรงสวัสดิ์ (รองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด)

ชุมชนบ้านมั่นคง: ชาวบ้านที่อาศัยในหมู่บ้านมั่นคงย้ายมาอยู่ที่นี่ตั้งแต่ตั้งชุมชน แต่เดิมอยู่แถวคลองคูเมือง หน้าวัดบูรพา พ่อแม่อยู่ตรงนั้น เป็นที่อยู่เดิม เป็นที่รกร้างว่างเปล่า แต่เดิมจากที่ผังเมืองร้อยเอ็ดเป็นคูเมืองล้อมรอบ ตรงคูเมืองเก่าชาวบ้านเห็นเป็นที่รกร้างเมื่อก่อนชาวบ้านมาจับจอง ประมาณเมื่อ 30 กว่าปีที่แล้ว อยู่ในพื้นที่ตรงนั้นประมาณ 2527 เมื่อก่อนอยู่ลึกเข้าไปข้างในอีก ตอนนั้นตรงนั้นมี 5 ชุมชน ประมาณ 300 ร้อยหลังคาเรือน ส่วนมากก็รับจ้างค้าขาย ตอนนั้นก็ไม่มีอยู่หรือเพราะก็ออกไปรับจ้างค้าขาย ส่วนมากจะรับจ้างทั่วไป เค้าก็มีที่ของเค้า สภาพก่อนก็จะเป็นสลัมเลยอะ แออัด แต่ตอนนี้แก้ไขไปได้ 80% แรกๆชาวบ้านกลัวจะไปอยู่ที่ไกลๆ กลัวจะไปอยู่ที่ไม่เจริญ กลัวจะไปอยู่ข้างนอกในเขตที่ไม่เจริญ ไม่ได้อยู่ในเมือง ในเขตเทศบาล พื้นที่ชุมชนบ้านมั่นคงแต่เดิมเป็นที่ราชพัสดุนะ ปัจจุบันกรมศิลปดูแลเนื่องจากอยู่ในเขตโบราณสถานจึงจำเป็นต้องย้ายออก

เจ้าหน้าที่ : กรมศิลปฯเพิ่งมาประกาศเป็นเขตโบราณสถานเมื่อปี 2537 เพราะว่าชาวบ้านเค้าไปปลูกสร้างบ้านแถวนั้นแล้วไปขุดเจอซากโบราณวัตถุต่างๆ กรมศิลปฯก็เลยเข้ามาสำรวจ ก็เลยประกาศเป็นพื้นที่โบราณสถาน คราวนี้ทางธนาคารฯเลยต้องประกาศยกเลิกสัญญาเช่าที่ตรงนั้น เพราะกรมศิลปฯประกาศเป็นพื้นที่โบราณสถาน

ชาวบ้าน : ตอนที่เรายู่เราก็ต้องจ่ายให้กับธนาคารฯ จ่ายเป็นปีแล้วแต่ที่กว้างหรือไม่กว้าง และได้ย้ายออกตอนมาทำโครงการตอนปี 47

เจ้าหน้าที่ : รุ่นแรกที่ย้ายเป็นกลุ่มอาสาประมาณ 50 ครอบครัวที่ย้ายมาก่อน

ชาวบ้าน : ค่าใช้จ่าย กลุ่มแรกที่มีก็ต้องกู้สร้างบ้าน กู้ พอช พอช มาร่วมให้เบี่ยเงินกู้ ราคาแล้วแต่ขนาดบ้าน

เจ้าหน้าที่ : พอช จะสนับสนุนออกสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ จะออกแบบบ้านให้ชาวบ้านโดยจะให้เป็นรุ่นๆ คือที่มาได้พื้นที่ตรงนี้ ตอนแรกเราสำรวจมาหลายจุดแล้วเหมือนกัน ก็สรุปได้ตรงนี้ เมื่อก่อนเป็นของที่ของโรงต้มสุราเก่า เป็นของกรมธนารักษ์ พื้นที่ทั้งหมดก็ประมาณ 27 ไร่ ตอนนั้นโรงต้มสุราก็ไม่ใช่อะไรแล้ว เลยติดต่อกรมธนารักษ์ขอเช่าที่ จากนั้นก็ประสานกับการเคหะแห่งชาติ แล้วก็การไฟฟ้า การประปา ถนน ในการมาสนับสนุนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน แล้วก็ประสานทาง พอช คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เค้าก็จะมาดูสินเชื่อให้เรา มาสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ แล้วก็สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้กับชาวบ้าน ดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี

ชาวบ้าน : สองแสนนี่ผ่อนหมดแล้วอะ ให้ปีละ 2000 -2500 แล้วค่อยๆโปะไป

เจ้าหน้าที่ : ตรงพื้นที่รอบคูเมือง ครอบคลุมทั้งหมด 5 ชุมชน ก็จะมีชุมชนวัดเหนือ หุ่นเจริญ พิพิธภัณฑ์ บ้านลาวหวง สิริมงคล ย้ายมาอยู่ตรงนี้ก็ตั้งเป็นชุมชนขึ้นใหม่ ตั้งชื่อเป็นชุมชนมั่นคงพัฒนา เป็นชุมชนใหม่ที่เทศบาลตั้ง รวมเป็นชุมชนเดียว ที่เทศบาลตั้ง เอา 5 ชุมชนมารวมกันเป็น 1 มีพื้นที่ส่วนกลางได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข ของเทศบาลดูแล มีหมอประจำ หมอมาทุกวัน แต่ก่อนที่โน่นฝนตกก็ลำบาก อยู่นี้สบาย

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ของเทศบาล: ใช้ได้ทุกสิทธิการรักษา ใช้เป็นเงินบำรุงในการจัดซื้อครุภัณฑ์และยา มีความหลากหลายด้านสิทธิการรักษาเนื่องจากย้ายมาหลายชุมชน สิทธิโรงพยาบาลร้อยเอ็ด สิทธิศูนย์แพทย์ สิทธิจุริเวช บางคนสิทธิประกันสังคมบ้าง เรามองว่าเป็นการช่วยเหลือ การให้บริการเบื้องต้น เกิดที่นี้ฟรี ประกันสังคม รักษาโรคเบื้องต้น ไม่ว่าจะเจ็บป่วยบรรเทาอาการทั่วไป แต่ถ้าเกินศักยภาพก็จะมีประสานงานกับ 1669 ไว้ ที่เกินกำลัง เช่น ผู้ป่วยความดันสูงภาวะเฉียบพลันทางพยาบาลจะประสานงานว่าสิทธิของคนไข้โรงพยาบาลไหน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นโรงพยาบาลจุริเวชที่อยู่ใกล้ๆ ก็จะรับบัตรทอง

หรือว่าโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ที่ประเมินมาเจอคัดกรองสุขภาพแล้วมาเจอปัญหาใหม่ เช่น ปวดหัวมาวัดความดัน แล้วความดันเกิน 150 เราก็จะแนะนำตามสิทธิ ประเมินการประสานสิทธิให้ มีการจัดโครงการที่ขึ้นกับกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จัดกองทุนหลักประกันสุขภาพ ที่ออกมา เป็นโครงการเชิงรุกในการส่งเสริม ป้องกันฟื้นฟู รักษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มประชากรในชุมชนมั่นคงซึ่งจะมีหลายชุมชนด้วยกัน หลายๆโครงการ เช่น โครงการคัดกรองไตวาย เราก็จะมีแถบปัสสาวะให้สำหรับคนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการโครงการ คนในชุมชนเยอะ เด็กเยอะ ผู้สูงอายุก็เยอะ โรคเยอะสิทธิการรักษาที่แตกต่างกัน บางครั้งเวลาไปจัดการโครงการชุมชนโดยไม่อยู่ในแพทเทิร์นที่ถูกจัดไว้แบบนี้ก็จะมีคนเข้าร่วมโครงการน้อย แต่พอเป็นคนในโครงการนี้ชุมชนนี้ เวลาเราจัดโครงการคนในชุมชนก็จะมารับบริการเยอะมาก เนื่องจากชุมชนนี้คนในหลายช่วงวัย คนในชุมชนเป็นโรคเบาหวาน ความดัน โรคเรื้อรังเยอะ เจ็บป่วยเล็กน้อยและโรคทั่วไปส่วนใหญ่ จะมีการลงบันทึกข้อมูลไว้ ว่ามาด้วยไอบวดทอง อะไรที่เป็นโรคเบื้องต้นเค้าก็ไม่ต้อง move ตัวเองออกไปร้านขายยา ออกไปโรงพยาบาลจุกะ เพราะสิทธิเค้าอยู่ที่นั่น ทานยาที่นี้หาย ทำให้สามารถทำงานต่อได้ ได้รับความสะดวกในการเข้าถึงการรักษา เศรษฐกิจในบ้านไม่เปลี่ยน “ใกล้บ้านใกล้ใจ” จะมีคิวเช่นจะมีเคสทำผลต่อเนื่อง เช่น ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ความดัน ถ้าเค้าต้องออกไปทำผลที่โน่น โรงพยาบาลจุกะหรือโรงพยาบาลร้อยเอ็ด สิทธิเค้าก็ไม่ได้ ต้องเสียเงิน ต้องจำรถไป ถ้าเราดูแลเบื้องต้น เค้าสามารถมาทำผลได้ฟรี ปกติไปทำผลก็ต้องเสียเงินประมาณ 70-100 บาท ทำผลเล็กๆน้อยๆ ดูแลด้าน ระบบนิเวศน์ เศรษฐกิจและสังคม ชาวบ้านมีความสนิทสนมกับเรา เจ้าหน้าที่มีงานให้ทำตลอด บางคนมาหาหมอด้วยการแบบนี้บ่อยๆแล้วเค้าไม่หาย มีประวัติและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าเค้ารักษาด้วยกระบวนการปกติแล้วไม่หาย เพราะว่าเรามีประวัติ เป็นแหล่ง Health Educated เช่นเค้าจะมาปรึกษา บางคนไม่ได้มาด้วยอาการเจ็บป่วย บางคนมาด้วยการปรึกษาปัญหาสุขภาพช่วงโควิด ตรงนี้ก็เป็นศูนย์ แต่ถ้ามาหาหมอไม่ได้ ก็จะมีหมอไปตามบ้าน หมอจะถือกระเป๋ เยี่ยมตามบ้าน เคสไหนด่วนมาไม่ได้หมอก็จะไปที่บ้าน หมอ ก็จะเป็นหมอผู้ชายอยู่ที่นี้ หนึ่งก็คืออยู่คนเดียว ด้านความปลอดภัยด้วย มีผู้ช่วยเหลือคนไข้ที่จะผลัดเวรกันมา แต่ถ้าอยู่ประจำก็จะเป็นเจ้าหน้าที่พยาบาลที่เป็นประจำ หมอในความเข้าใจก็คือพยาบาล เลือกเป็นพยาบาลเวชปฏิบัติ รักษาโรคเบื้องต้น งานประจำเราจะเป็นศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลตรงบ้านวัดเหนือ นะคะ แต่เราก็จะแบ่งกันมาตรงนี้ ก็เลยต้องออกนอกพื้นที่ แต่ก่อนไม่มีศูนย์นี้ไม่มีการให้บริการ แต่มาตอนหลังท่านรองนายกนะคะ บอกว่าไม่ได้ถ้าหากว่าศูนย์นี้จะป็นศูนย์ที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ดเคยสร้างไว้ เราเป็นคนที่ย้ายชุมชนเราก็คงต้องดูแลเรื่องสุขภาพเค้าด้วย ยังไงก็ไม่มีเรื่องกำไรขาดทุนอยู่แน่ๆ เพราะเราให้กับประชาชน ก็คือให้ศูนย์ใหญ่ เป็น node ใหญ่ในการบริหารจัดการเรื่องยา เรื่องการรักษาพยาบาล เรื่องการจัดการพวกนี้อะคะ พวกหนูก็ต้องเอาอุปกรณ์พวกนี้กลับไปนี่ กลับไปอะไรที่ศูนย์ใหญ่ ทุกเช้าที่พยาบาลที่มาต้องแวะที่ศูนย์ใหญ่ก่อนจะมาที่นี้ ก็จะเอาอุปกรณ์ ผ้าก๊อช สำลี น้ำยา และอุปกรณ์ที่นี้สะอาด ยาที่ขาด ยาที่หมดอายุไปเทิร์นแล้วค่อยนำมาที่นี้ ทำอย่างนี้ทุกวัน อยู่ตั้งแต่ 8.00-16.00 น. หยุดเสาร์อาทิตย์ แต่ชาวบ้านโทรหาโทรปรึกษาได้ เป็นการให้คำปรึกษาไป ทุกคนเค้าจะรู้สิทธิการรักษาของตนเอง ถ้าเค้าเจ็บป่วยฉุกเฉินในช่วงนอกเวลาการรักษาเค้าต้องไปที่โรงพยาบาลไหน ศูนย์ที่นี้เพื่อความสะดวกในชุมชนถ้าเกิดเหตุในวันทำการเค้าก็มาที่นี้ได้ก่อน ก็จะได้การประเมินเบื้องต้นก่อน โรงพยาบาลก็โอเคที่มีศูนย์เพราะช่วยลดความหนาแน่นของผู้ป่วยในโรงพยาบาล โรงพยาบาลเค้าโอเคในด้านการช่วยเหลือ แต่เค้าไม่ได้ช่วยเหลือในการสนับสนุนด้านงบประมาณนะคะ เทศบาลเราก็ยังเป็นตัวหลักในเรื่องงบประมาณ หรือทุกอย่างในนามเทศบาลทั้งหมด ส่วนค่ารักษาพยาบาลในกรณีที่ต้องส่งตัวเราไม่ตามจ่ายแต่ชาวบ้านแต่ละคนจะมีตามสิทธิของตัวเอง ทางศูนย์ดูแลแก้ไขเบื้องต้น ถ้าอาการไม่ดีหมอก็จะโทรเรียกรถมาให้ งบประมาณที่เทศบาลทำคืองบประมาณในการจัดซื้อยาของศูนย์ใหญ่ เราจะมีงบประมาณในส่วนนี้ในแต่ละปี หลายหมื่นในแต่ละรอบที่ซื้อยา งบบุคลากรก็ขึ้นอยู่กับเทศบาล เทศบาลเป็นคนจ่ายเงินเดือนให้กับบุคลากร แล้วถึงงบประมาณด้านยารักษาโรคก็จะได้รับรายหัวจาก สกสข ในการอุดหนุนศูนย์ใหญ่ของเรา สกสข อุดหนุนรายหัว ในการบำรุงศูนย์บริการ ค่าใช้จ่ายในการบริการ แต่ไม่รวมค่าอุดหนุนเงินเดือนของบุคลากร เทศบาลเป็นคนจ่ายเงินเดือนให้กับบุคลากร ยาที่จัดให้ก็เป็นยาดีมีคุณภาพ จะมียาสมุนไพรจัดมาให้ด้วย เช่น ฟ้าทะลายโจร เถาวัลย์เปรียง ขมิ้นชัน รับจากศูนย์ใหญ่ของเราคะเพราะมีแพทย์แผนไทยประยุกต์ เราสามารถ order ยาของพวกแพทย์ทางเลือกมาด้วย ถ้าสมมติมีการดื่มนะพาะ แน่นจุกเสียดท้อง ก็ให้ทานขมิ้นชันก่อน ถ้ายังไม่หายก็ค่อยใช้ยาแพทย์แผนปัจจุบัน เหมือนเราจะมียาแพทย์แผนไทย ด้วยเราก็เลยจะมีทั้งยาแผนปัจจุบัน และแผนไทย ยาสมุนไพร เฉลี่ยคนไข้ที่มาต่อวันประมาณ 10-15 รายไม่เยอะมาก ชุมชนนี้คนแข็งแรง แต่จะเป็นโรคเรื้อรังเยอะ ที่บ้านที่ลี้มกีนยา ขาดยา เนื่องจากลักษณะการทำมาหากิน ต้อง

ประกอบอาชีพ แต่เมื่อมีอากรกำเรบกจะมีมาวัดความดันสักหน่อย คือถ้าสิมกินยาจะต้องให้ไปโรงพยาบาลแล้วนะ คือยาเบาหวาน ยาความดัน ยาที่รับประจำของเค้าจะต้องไปที่สิทธิการรักษาหลักของเค้า

ชาวบ้าน : ที่นี้ดีกว่า คนอื่นที่ย้ายมาอยู่ใหม่เค้าก็ว่าไกลนะ เพราะมัน 5 กิโลเมตร เราอยู่มานานแล้ว แต่คนที่นี้มารถก็สะดวกอยู่ เพราะเวลาไปประชุม อสม ธุระโน่นธุระนี่ก็ไปอยู่ ที่นี้ไม่มีรถบริการสาธารณะ แต่คนที่นี้ขี่มอเตอร์ไซด์ รถเราเอง มีสามล้อเครื่องรับจ้าง มีรถโดยสารผ่าน รถโดยสารเส้นอาจสามารถ

เจ้าหน้าที่ : มีบางส่วนที่เทศบาลสร้างให้ คือจะเป็นบ้าน โครงการบ้านเกิดให้องค์กรชาชนกับประชารัฐ อยู่ในชุมชนนี้ อันนี้สำหรับพวกผู้ด้อยโอกาสที่ไม่มีเงินเลย ไม่ได้กู้ ไม่มีเงินมาซื้อบ้าน คนที่เข้ามาอยู่ก่อนก็ในเช่าในระบบ ไมโคร แต่ก็มีบ่นๆหน่อย แรกๆก็มีเฉพาะพวกที่พอมีรายได้ พอจ่ายเงินกู้ได้ แต่กลุ่มหลังๆคือพวกที่ไม่มีจริงๆแต่ต้องย้ายแล้ว เค้าเป็นกลุ่มที่รับจ้างรายวัน

เจ้าหน้าที่ : ที่เทศบาลสร้างให้ที่อยู่ในชุมชนที่นี้ประมาณ 10-11 หลัง และยังมีที่อื่นอีกที่เทศบาลสร้างให้อยู่ตรงชุมชนพระรามหลวง ตรงนั้นมียีก 22 หลัง อยู่ห่างจากที่นี้ ตรงนั้นเป็นที่ธรณีสงฆ์ ตรงนั้นจะอยู่ด้านในตั้งออกมานอกเขตโบราณสถาน ทำให้ที่สามารถก่อสร้างได้ ประสานกับทางสำนักพุทธในการขอเช่าที่ ซึ่งทางเทศบาลก็จะคัดกรองอย่างที่สุดว่าไม่มีจริงๆ โครงการบ้านเกิดให้เป็นบ้านชั้นเดียว บ้านขนาด 4x7 เมตร สิทธิก็ตกถึงลูกหลาน มีเงื่อนไขคือห้ามขาย ที่ธรณีสงฆ์สำนักพุทธก็จะเก็บเงินจากผู้ที่อยู่อาศัยเองปีละ 100 กว่าบาท เทศบาลเป็นคนจ่ายให้กับกรมธนารักษ์ ปีนี้ประมาณ 45,000 บาทไม่ได้สูงมาก ที่ตรงนี้รองรับได้ 250 หลังคาเรือน แต่ตอนนี้ที่เข้ามาอยู่ ได้ 142 ครัวเรือน ที่กำลังสร้างอีกตอนนี้โครงการบ้านมั่นคงอีก 25 ห้อง ตอนนี้ก็เกือบ 200 ห้อง ขาดอีกประมาณ 50 ห้อง มีที่ยังไม่มากับที่ยังทยอยมา เพราะยังมี 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่พอมีรายได้ที่ยอมย้ายออกมาจากที่ กลุ่มที่สองคือไม่มีรายได้ฐานะยากจนเลย ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่ไม่ยอมออก ซึ่งต้องใช้วิธีการทางกฎหมายมาดูแล ก็ดำเนินการไปหลายรายแล้วคะ

ชาวบ้าน : ที่นี้มีผู้ใหญ่บ้านคะที่นี้มีประธานชุมชน มีกองทุนเงินล้าน แล้วก็ อสม เวลาเราประชุมเราก็เข้าไปในเมือง

เจ้าหน้าที่ : พอจะเป็นที่เลี้ยงในการตั้งกองทุนให้ แล้วก็จะมีสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ดมาดูแล จัดประชุมกรรมการทุกเดือน เป็นการทำงานแบบเครือข่าย

เจ้าหน้าที่ : โรงเรียนเด็กก็จะไปเรียนที่โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า มีทั้งศูนย์เด็กเล็ก ประถม มัธยม และมีโรงเรียนกีฬาด้วยนะ ศูนย์เด็กเล็กจะมี 2 แห่ง ที่พระรามหลวง กับที่หนองหญ้าม้า ส่วนโรงเรียนมีทั้งหมด 8 แห่ง รวมถึงโรงเรียนกีฬาหนองหญ้าม้าด้วย เด็กในชุมชนนี้จะไปที่โรงเรียนกีฬาหนองหญ้าม้ามาก เป็นโรงเรียนใหญ่ มีสนามกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดที่มีชื่อเสียง ติดทีมชาติหลายคน เด็กในชุมชนมีเคยเป็นนักกีฬาวัยรุ่น ถ้าใครอยากไปวัยก็ได้เสียเงิน 30-50 บาทก็ลงวัยน้ำได้ สนามได้มาตรฐาน ในชุมชนนี้จะเข้าโรงเรียนนี้เยอะ มีถึง ม.6 มีโควตา ที่นี้มีสวัสดิการดูแลนอกจากศูนย์นี้ เบี้ยยังชีพ ดูแลเด็กไว้ที่ทั้ง โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการฝึกอาชีพ ตอนนี้เรามีส่งเสริมเรื่องตลาดชุมชนด้วย ตลาดก็จะอยู่ตรงข้ามหอโหวดด้วย เค้าจะจัดพื้นที่ให้ทุกชุมชน ในชุมชนนี้ก็มีไปขายน้ำ ไอติม ขายของกิน จะมีผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่นไม้กวาด ไม้เท้า เฉพาะฝึกอาชีพเอาไปขายในนามชุมชน ใครขายหรือลงทุนก็ได้สิทธิคนนั้นไป เฉพาะสมาชิกในชุมชนผ่านกรรมการชุมชนด้วย ที่นี้มีฝึกอาชีพ กลุ่มอาชีพที่ กศน ครูมาสอนเรื่องทำดอกไม้ประดิษฐ์ สานตะกร้า ทำไม้กวาด ทำพรม ขาย ตรงนี้เรื่องกลุ่มอาชีพ มีงบประมาณรัฐจาก ทม จากเทศบาล งบประมาณจาก พอช และจาก กศน มาช่วย

ชาวบ้าน : ในชุมชนนี้รู้จักกันหมดเพราะ มาอยู่หลายปีแล้ว และมาจากหมู่บ้านเดียวกัน และแต่ละที่มี อสม ดูแล

เจ้าหน้าที่ : การที่ย้ายชุมชนมีปัญหาบ่อยมาก เนื่องจาก โครงการมีหลายหน่วยงานเช่นกองทุนสัมพันธ์ มีหลายหน่วยงานเข้ามาช่วยดูแล อาศัยหลายอย่าง ที่สำคัญคือผู้บริหารมีนโยบายที่ชัดเจน จุดตั้งต้นคือเทศบาลเป็นแกนหลักแล้วเอาเครือข่ายมาช่วยทำงาน ถ้าลำพังเทศบาลงบประมาณไม่พออยู่แล้ว อย่างเรื่องบ้านก็ต้องเอา พอช มาช่วย ตอนนี้เราก็จะหาอีกทางหนึ่ง คือหาโครงการเสนอเข้าไปยังกรม เพื่อของบประมาณจากส่วนกลาง พื้นที่ส่วนกลางของชุมชนการเคหะแห่งชาติออกแบบโดยการเคหะแห่งชาติ พอทำเสร็จการเคหะก็ถอนตัว แล้วเทศบาลก็เข้ามาดูแล แต่ก็ยังมีเจ้าหน้าที่เข้ามาดูงาน แต่ พอช ก็จะมาติดตามประเมินผล

ชุมชนบ้านมั่นคง: ชาวบ้านที่อาศัยในหมู่บ้านมั่นคง 2

เจ้าหน้าที่ : ก็จะเพิ่มอีกประมาณ 70 หลังบางเรื่องปัญหาที่แก้ต้องใช้เวลา ใช้เวลาในการย้าย 20 กว่าปี ตอนนี้ก็เหลือไม่เยอะแล้วละ ประมาณ 70 กว่าๆเกือบ 80 ที่ยังค้างอยู่ก็คือกลุ่มที่ไม่ยอมออก เค้าก็อ้างว่าไม่อยากไปอยู่ที่อื่น ยากอยู่นี่ ถ้าไม่ไป ถ้าโดนฟ้องเค้าก็จะไม่ได้สิทธิอะไร ถ้ายอมไปก็จะได้สิทธิที่อยู่ใหม่สิทธิที่ว่าคือพื้นที่ปลูกสร้างที่ใหม่ ตอนนี้ที่สั่งฟ้องก็มีหลายๆรายแล้วละ ก็ต้องออกจากพื้นที่ปลูกแล้วละ

เจ้าหน้าที่ : บางบ้านให้ลูกหลานมาอยู่ ปลอมเช่าไม่ได้ ขายไม่ได้ ถ้าเราอยากมีบ้านก็ค่อยซื้อเพิ่ม เค้ามักจะคิดว่าถ้าที่ดินอยู่เค้าจะให้อยู่ ก็ผิดผ่อนมาเป็นปีต่อปีไป ซึ่งตอนนี้ไม่ได้แล้ว ตอนนี้สุดท้ายแล้วเพราะ เรายื่นข้อเสนอ และหาทางออกให้เยอะแล้ว เป็นที่หลวง

เจ้าหน้าที่ : ซอยสุดท้ายจะเป็นบ้านที่เทศบาลสร้างให้อยู่ 25 ห้อง ส่วนตรงนี้ที่เราอยู่นี้คือส่วนที่ทำกับ พอช ที่ชาวบ้านกู้เงินสร้าง ส่วน เติบโตองค์กรฯกับประชารัฐต่างกันตรงที่ เติบโตองค์กรฯยังงบประมาณของเทศบาลร้อยเปอร์เซ็นต์ ส่วนของประชารัฐเป็นงบของเทศบาลรวมกับงบอุดหนุนของ พอช และงบสมทบเองของชาวบ้าน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม บ้านคูตีพื้นที่ส่วนกลางคือมีศูนย์ประชุม มีศูนย์พัฒนาเด็กประถมวัย เพิ่งจะตั้งยังไม่มีเด็กมาเรียน มีศูนย์สาธารณสุข โครงการสุขภาพ โครงการพัฒนาเมือง มีพื้นที่สีเขียว เดี่ยวจะมีสนามเด็กเล่นสร้างปัญญาตอนนี้กำลังออกแบบ ตรงกลาง ศูนย์เด็กเล็กจะเปิดเมื่อมีจำนวนเด็กมากพอ ในชุมชนมีการจัดกิจกรรมปีใหม่ร่วมกัน พี่เลี้ยงก็จะเป็นคนของเทศบาลจ้างมาให้

เจ้าหน้าที่ : นี่เป็นปีแรก ตรงนี้จะเป็นสองชั้นทั้งหมด ตรงนี้ก็เป็นสนามเด็กเล่นก็จะทำใหม่ สนามเด็กเล่นได้งบประมาณจาก สสส. เข้ามาทำละ เป็นสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา ของคุณดวงพร เค้าติดต่อที่ฝ่ายสำนักงานการศึกษา ครึ่งนี้เป็นชั้นเดียว ตรงนี้เป็นโครงการบ้านเกิดให้รุ่นแรกของเทศบาล ส่วนถนนกับทางระบายน้ำเราได้งบประมาณมา กำลังจะไปปรับปรุงใหม่ ที่เห็นข้างหน้านี้เป็นโครงการบ้านมั่นคง 25 คูหาที่กำลังทยอยเข้ามา

เจ้าหน้าที่ : นี่เป็นบ้านมั่นคงละ อันนี้เป็นโครงการของเทศบาล มี 25 ห้อง วางตรงไหนเราก็สร้างตรงนั้น ฝั่งนี้สร้างได้ 3 คูหา ส่วนฝั่งนี้สร้างได้ยาวถึง 12 คูหา ในหมู่บ้านมีร้านค้าแค่ร้านเดียว พวกอาหารตามสั่งก็มี ฝั่งนี้ต้องมาจัดระเบียบเค้าอีกที เพราะอยู่ในช่วงก่อสร้าง เหมือนหลังนี้ใช้สิทธิสองครอบครัว แต่มาสร้างรวมกันให้เหมือนหลังเดียว จัดเป็นกลุ่ม กลุ่มครอบครัวใหญ่ ก็จะมีบางหลังก็ทำสังกะสี ที่วางตรงนี้ที่ปลูกผักก็คือพื้นที่ที่ยังไม่มีคนมาอยู่ก็เลยปลูกพืชผักไปก่อน ลักษณะทางกายภาพเหมือนบ้านจัดสรร ซอยนี้จะเป็นสองชั้น (สองแสนสอง) ซอยนี้ก็เป็นชั้นเดียว (แสนแปด) บ้านชั้นเดียวมีห้องๆ นึง พื้นที่ทั้งหมด 21 ตารางวา

4.2 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาพที่ดี): สาธารณสุข

ผู้ให้สัมภาษณ์ การบริหารจัดการ: ผอ เพ็ญลดา

เจ้าหน้าที่ : ก็จะมีกรรมการมูลนิธิสวนสมเด็จ ที่อยู่ในจังหวัด ซึ่งต้องรายงานไปด้วย แต่ว่าเงินพอเราเก็บ ก็จะเป็นเหมือนเงินรับฝากแขนงหนึ่งที่เอามาเก็บไว้ต่างหาก แต่ไม่ได้เข้าเป็นเงินงบประมาณ แต่ทางเทศบาลก็จะมีตรวจสอบบัญชี การบันทึกอะไรอยู่นะคะ ไม่ใช่ทำตามใจยังงี้ทำ มันถึงจะคล่องตัว

เจ้าหน้าที่ : เป็นโรงพยาบาลเอกชนที่ใหญ่กว่าที่อื่น โรงพยาบาลนี้ก็จะทำกับ สกสข ด้วยนะคะ โดยแบ่งในพื้นที่ของเราไป 6 ชุมชน เราแบ่งพื้นที่กันอยู่แล้วละ แบ่งกันว่าใน 20 ชุมชน เราจะเป็นในเขตเทศบาล 7 ชุมชน ของโรงพยาบาลร้อยเอ็ดอีก 7 น่าจะ 8 ชุมชน แล้วก็ของโรงพยาบาลจุรีเวชอีก 6 ชุมชน ของโรงพยาบาลจุรีเวชเป็นเอกชนที่มาทำเรื่องนี้ แต่เค้าต้องได้รับการประเมินจาก สพอช ในแต่ละปีก็จะมีประเมิน คือเวลาคนไข้เราก็อยากให้เค้าไปตามสิทธิของตัวเองในแต่ละโรงพยาบาล ถ้าอยู่ในเขตเทศบาลก็ยากให้ไปในส่วนของโรงพยาบาลเทศบาล ถ้าได้สิทธิของโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ถ้าได้สิทธิของ

โรงพยาบาลจรีเวชก็ไปใช้สิทธิของโรงพยาบาลจรีเวช เว้นแต่ว่ามาจากกรณีฉุกเฉิน แล้วแต่ละคนต้องดูประชาชนของตัวเองเพื่อไม่ให้เค้าย้ายสิทธิ เพราะมันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องรายได้ว่าถ้าเราน้อยกว่านี้ ถ้าประชากรน้อยกว่านี้เราจะมีรายได้ต่อหัวน้อย เพราะว่าส่วนนี้เราได้รายได้จากส่วนนี้เยอะเหมือนกัน ซึ่งรายได้จากตรงนี้อาจจะจ้างหมอ พยาบาลแต่ตอนนี้เรามีศูนย์ผู้สูงอายุแยกที่กับเทศบาล

4.3 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาวะที่ดี): ชุมชนผู้นำการจัดการขยะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชุมชนผู้นำการจัดการขยะ: ในอาคาร

หมายเหตุ: ชาวบ้านผู้นำชุมชนที่ให้ข้อมูล เป็นคุณครูในวัยเกษียณ พยาบาล คุณหมอ อสม.

ชาวบ้าน ผู้นำ : ศูนย์ สสวช ชุมชนจันทร์เกษม ชุมชนของเทศบาล เป็นที่ของเทศบาล ชุมชนขอใช้สถานที่เป็นที่ประชุมตั้งเป็นศูนย์ สสวช แต่เดิมอาคารถูกสร้างด้วยงบประมาณมูลนิธิมิยาซากิ ของญี่ปุ่น ให้งบประมาณมาสร้าง ประมาณ 20-30 ปี

ชาวบ้าน ผู้นำ : เทศบาลส่งเสริมให้ทำสวนสมุนไพร เอาสมุนไพรมาทำยา ที่นี่เป็นชุมชนต้นแบบ ชุมชนมีการคัดแยกขยะ ชุมชนต้นแบบในการคัดแยกขยะมี 4-5 ชุมชนเลย มีการทำ 3R มีการคัดแยกขยะ

- 1 ขยะรีไซเคิล ที่ชุมชนเอาไปขายเพื่อมาทำเงิน ไว้เป็นกองทุน เป็นรายได้
- 2 แยกขยะอันตรายรวบรวมมาเก็บไว้ สสวช สสวท แล้วเทศบาลก็จะมาจัดการ
- 3 ขยะอินทรีย์

เทศบาลให้ข้อมูลความรู้ด้านการจัดการขยะ องค์ความรู้ วิธีการในการขับเคลื่อน งบประมาณในการจัดการ ส่วนกระบวนการต่างที่อาจารย์จะสอบถามเพิ่มเติม

ชาวบ้าน ผู้นำ : ชุมชนจันทร์เกษมประมาณ 1,000 กว่าๆคน เทียบจากตอนเลือกตั้ง

ชาวบ้าน ผู้นำ : โครงการ Zero Waste ของเทศบาล ที่ประสบความสำเร็จ และอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเริ่มมาจากมีโครงการหน้าบ้านน่ามอง ตอนช่วยกันทำความสะอาดก็เลยมองว่ามันสกปรกก็เพราะขยะ ก็เลยมาคุยกันเรื่องขยะ เลยเป็นที่มาว่าจะทำยังไงดี เพราะขยะมันเหม็น เลยมีบางพื้นที่ บางซอยไม่เอากลังขยะ แต่ละบ้านมีถังขยะของตัวเองแต่ละบ้าน รถขยะก็จะมาเก็บให้สองวัน ตอนนั้นก็ยังไม่มีการแยกขยะ ภายหลังเริ่มมีงบประมาณมาสนับสนุน เลยมีแนวความคิดว่าน่าจะแยกประเภทขยะนะ อย่างถุงพลาสติกขายได้เลยทำถุงดำขายมาแจก แยกขวดน้ำพลาสติก หลังจากนั้นก็ไปจัดการขาย แต่จะขายยังไร ร้านขายของเก่าก็ไกล และปริมาณขยะพลาสติกของแต่ละบ้านไม่เยอะ เลยคิดจะทำผ้าป่าขยะ เพื่อรวบรวมขยะขายได้มากขึ้น ชุมชนซื้อมอเตอร์ไซด์พ่วงหนึ่งคัน และมีอาสาสมัครขับประจักษ์วันผ้าป่าขยะจะมารับขยะของแต่ละพื้นที่ ให้คนเอาขยะมารอ แล้วนำขยะมารวบรวมไว้ที่ด้านหลังศูนย์ ทำเป็นช่องๆ แยกชนิดของขยะ แยกขวด เศษแก้ว ได้เงินมาก็เอาเงินฝากเข้าบัญชี มีกรรมการ เวลาในชุมชนมีเสียชีวิตเงินส่วนนี้จะใส่ซองและซื้อพวงหรีดแสดงความเสียใจ ทำมาตลอดแล้วมางดไปตอนช่วงโควิดกลัวขยะติดเชื้อ ด้านหลังตอนนี้รื้อออกเปลี่ยนจากที่เก็บขยะกลายเป็นที่เก็บรถพ่วง ต่อมาเทศบาลก็มาส่งเสริมอยากให้แยกขยะเปียกขยะอินทรีย์ มีจุดวางถังให้ เทศบาลจะสนับสนุนโดยการมาเก็บทุกวันจันทร์ กับวันพฤหัสบดี โดยทุกบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่มีการบังคับ บางบ้านก็เก็บไปขายเอง ขอเพียงให้สะอาด มีจุดวางถังให้ แล้วเทศบาลจะมาเก็บ ถ้าไปเก็บบ้านคนใดคนหนึ่งจะมีปัญหา

ชาวบ้าน ผู้นำ : ชุมชนทำเองก่อนปี 2560 ก่อนโควิดในตอนแรกมี ช่วงโควิดจริงจึงมาขึ้นสาธารณสุขอำเภอมาช่วยสอน มีคุณหมออัมพรที่ให้ความรู้ดีมาก เก่ง หลังจากนั้นคนในชุมชนมาสานต่อ

ชาวบ้าน ผู้นำ : ปี 44 การคัดแยกขยะก็ทำมานานแล้ว ที่ผ่านมาก็ไม่ได้เต็มที่เพราะ ไม่มีรถเก็บ พอชาวบ้านแยกเสร็จก็เอามารวมกันมันก็ไม่มีประโยชน์ ปี 65 เริ่มมีนโยบายแยกขยะอินทรีย์ แต่ในปี 59 มี 3R พอมีรถมาก็มีนโยบายจากทางกระทรวงว่าขยะอินทรีย์ต้องเป็นศูนย์ในทุกแห่งของ อปท. และส่วนหนึ่งที่นโยบายนี้ได้ก็เพราะมีตัว carbon credit ตัวที่ทำให้เราขาย carbon credit ได้ คือเรื่องการจัดการขยะอินทรีย์ น้ำหมัก ที่ทำให้เกิดแก๊ส กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครองได้ส่งหน่วยงานเข้ามาเน้นตรงนี้โดยตรง ที่นี้ขยะอินทรีย์ก็คงต่อยอดต่อไป แต่ในการคัดแยกก็เหมือนเดิมเพราะประชาชนมีการคัดแยกขยะทุกวัน และพอตั้งแต่มิโควทิ ประชาชนก็ไม่อยากให้ง่ายขยะอยู่ใกล้บ้านตัวเอง เลยต้องมาวางตรงนี้

ชาวบ้าน ผู้นำ : ขยะที่แยกก็มีพวกพลาสติก ขวด แก้ว ขยะรีไซเคิล กระดาษ ขยะอันตรายพวกเศษแก้ว (เศษแก้วตกค้างในปุ๋ย) ตอนนั้นก็เน้นขยะเปียก ปุ๋ยหมัก

ชาวบ้าน ผู้นำ : ปุ๋ยหมักจากขยะชุมชนทำเอง แต่ละบ้านก็ทำเอง ใส่ EM น้ำตาล ทำปุ๋ยหมักได้ประโยชน์ รดต้นไม้ เถลงส้วม เวลาส้วมเต็ม ทำตั้งไว้แจก พอใกล้หมดก็ทำเพิ่ม

ชาวบ้าน ผู้นำ : ขยะเปียกต้องทำสองรูปแบบ กรณีที่มีพื้นดิน เป็นชุมชนมีพื้นที่ ใช้วิธีแบบฝังดิน ถังฝาปิด ฝังกลบเอง ไว้เลี้ยงสัตว์ กับบ้านที่ไม่มีบริเวณพื้นดิน ตัวอาคาร คือการแยกขยะเปียกแล้วให้เทศบาลเก็บไปจัดการ เทศบาลไม่ได้บังคับว่าจะต้องมาทั้งกับเทศบาลอย่างเดียว แต่ถ้าบางบ้านมีวิธีแยกขยะเปียกเพื่อนำไปใช้ก็ได้ ส่วนที่มันเหลือจริงๆ ก็จะเข้าสู่โครงการทำปุ๋ยเทศบาล ส่วนน้ำ EM ในอนาคตก็อาจจะทำสินค้าที่ขาย ช่วงหลังนโยบายทางกระทรวงด้านความสะอาดเยอะมาก หน่วยงานราชการ เทศบาล ชุมชนหรือโรงพยาบาลก็มาซื้อเยอะมาก ซึ่งมองว่าก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต ทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ในอนาคตเป็นอยากทำเป็นลักษณะของวิสาหกิจชุมชน เราได้พบองค์ความรู้อบรมทุกปี อุปกรณ์กลางทางที่จะเก็บผล ทั้งขยะอันตรายและขยะอินทรีย์ โรงงานกำจัดขยะที่ได้มาตรฐานมากๆ และงบประมาณเพื่อทำโรงงานที่เก็บขยะอินทรีย์เพื่อทำให้เป็นปุ๋ยโดยตรง แม้จะขายไม่ได้แต่เราก็จะประหยัดงบประมาณของเทศบาลในการซื้อปุ๋ยของเทศบาลในการดูแลพื้นที่สีเขียว หรือประชาชนชุมชนต่างๆ ที่ต้องการปุ๋ย

ชาวบ้าน ผู้นำ : ของทางชุมชนกับเกษตรกร ในอนาคต จากการพูดคุยกับ ผอ. ช่างสุขาภิบาล ซึ่งเค้าเป็นแบบกำจัดปลายทาง ซึ่งก็จะอีกแบบ ตอนแรกโรงงานของเรานี้ต้องกำจัด 2 อย่างขยะอินทรีย์กับ rdf กำจัดขยะของเรานี้ แต่ปรากฏว่าพอเราร้อนออกมาจริงๆ สารบำรุงดินที่ออกมาก็มีเศษแก้วที่ไม่เหมาะสม เราเลยไม่แจกเกษตรกร ประกอบกับช่วงหลังระบบ rdf เราคัดขยะเชื้อเพลิงจริงๆ ivaขาย ปรากฏว่ามันไม่จำเป็น เพราะขยะที่ผ่านกระบวนการหมักขยะสั่นหรือว่าไม่หมักเลยหรือมีเศษปุ๋ยอินทรีย์นิดเดียวมากับ บริษัทที่มารับซื้อพอใจด้วยซ้ำ เพราะว่าเวลาเผาแล้วค่าความร้อนมันได้ แทนที่จะทำแยกออกมาแล้วไปขาย ผสมตรงนี้แล้วเอาไปขายมันลดขั้นตอนไปได้เยอะเลย และประหยัดกว่าการเอาไปแยก ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ก็จะเกิดตอนแยกไปแล้ว

ชาวบ้าน ผู้นำ : ปัญหาเรื่องกลิ่นจากขยะอินทรีย์ไม่ค่อยมี เราเก็บเร็ว ถังมีฝาปิด มี em ด้วย ถังเก่าเอาไปล้าง ถังใหม่ก็จะรองกันด้วย em เป็นระบบปิดมิดชิดไม่มีแมลงหรือสัตว์รบกวน

ชาวบ้าน ผู้นำ : มีการบริหารเองโดยมีบุคลากรจบทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง หน่วยงานวิศวกรด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรงมาอบรม เช่นการทำ em นอกจากนี้มีเครือข่ายสวนป่าอินทรีย์ สาธารณสุข ใครผ่านข้อกำหนดมาตรฐานก็จะออกโลโก้ให้ว่าปลอดภัย

ชาวบ้าน ผู้นำ : ฝ่าป่าขยะ นี่มาจากประชุมชาวบ้านก่อน แล้วเอารถไปเก็บๆ แล้วรับซื้อจากชาวบ้าน ทำบัญชี แล้วนำไปขายต่อ มีการทำบัญชี มีกรรมการ

ชาวบ้าน ผู้นำ : น้ำท่วมปัญหาที่เกิดจากขยะแป้นเดียว มันเอ่อเลยไป ปกติระบายน้ำทัน ไม่ค่อยท่วมส่วนใหญ่จะเอ่อขึ้นเฉยๆ

ชาวบ้าน ผู้นำ : ขยะชิ้นใหญ่ของชุมชน เช่น เบาะ พูก เฟอร์นิเจอร์ เจ้าของบ้านจัดการเอง ไม่มีการเอาของพวกนี้มาทิ้งไว้ตรงกลาง เป็นกติกา

ชาวบ้าน ผู้นำ 2 : ถังขยะเปียกต้องปิดให้มิดชิด รongกันด้วย EM ใช้เวลาประมาณ 5-6 เดือนขยะเปียกก็จะยุบลง

ชาวบ้าน ผู้นำ 2 : ถ้าหมายถึงปุ๋ยมีการขอล้างจากเทศบาลมาทำอยู่ ถังหมักขยะส่วนกลางของชุมชนอยู่ตรงนี้ มีการเปลี่ยนถังตลอด ถังใหม่ที่เอามาล้างสะอาดแล้วใส่ EM รongกันถัง ไม่มีสุนัขจรจัดมารบกวน วางบนที่ดินของชาวบ้าน ชาวบ้านช่วยกันดูแล นอกจากนี้ชาวบ้านจะมีถุงตาข่ายสำหรับแยกใส่ขวดพลาสติกแขวนไว้หน้าบ้าน ขวดพลาสติกนี้แล้วแต่เจ้าของบ้านจะจัดการ ความเข้มแข็งของชุมชนคือทุกคนในชุมชนรู้จักกันเกือบทั้งหมด บางทีก็เป็นญาติกัน และการร่วมมือในการจัดการขยะต้นทางและทำรอนายกเทศมาตรี จริงจังมาก เก่งและดี มีผลงานที่ดี ทำงานเข้มแข็ง นายกเทศมนตรีก็สุดยอด อนุรักษ์ก็ได้

ชาวบ้าน ผู้นำ 2 : จริงๆชาวบ้าน สนใจการทำปุ๋ยแล้วให้ชุมชนเอามาขาย หรือผักสมุนไพรปลอดสารพิษ ตอนนี้อยู่คือสมุนไพรต้นกระดุกไค้ดำไว้สำหรับแก้ปวด สกัดขวดละ 50 บาท แก้งกัก ใช้เลือดออกทำสเปรย์ไล่ยุงจากตะไคร้หอม ขวดละ 20 บาท เวลาใครมาเยี่ยมเทศบาล ชาวบ้านก็สักตมาขาย

ชาวบ้าน ผู้นำ : ศูนย์ สสมช. เป็นศูนย์ของมหาวิทยาลัยจันทรเกษม ชุมชนอื่นเป็นที่ของชาวบ้านเอง แต่ชุมชนนี้เป็นศูนย์ของชุมชนเค้า เป็นที่ของเทศบาล ชาวบ้านมาขอใช้ ญ่ปุ๋นมาสร้าง

ชาวบ้าน ผู้นำ : ได้มีการคุยกับประธานชุมชนในการทำวิสาหกิจชุมชนในการที่จะทำปุ๋ย พืชผักปลอดสารเคมี การใช้ปุ๋ยจากมูลสัตว์ เศษอาหาร แต่ตอนนี้ไม่พอ แต่ สสส. ตอนนี้เค้าก็จะเน้นเรื่องผักปลอดภัย

4.4 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาวะ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและการจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาวะที่ดี) : โรงกำจัดขยะ ZERO WASTE

ผู้ให้สัมภาษณ์ โรงกำจัดขยะ ผอ ช่างสุขาภิบาล โรงงาน

ผอ ช่างสุขาภิบาล โรงงาน : โรงกำจัดขยะเริ่มออกแบบก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 โรงงานเริ่มมีจัดการขยะจริงๆปี พ.ศ.2561 อาคารเอาแบบของ ม.สุรนารีมาประยุกต์ ม.สุรนารีได้นวัตกรรมการจัดการขยะ rdf เป็นนวัตกรรมของเค้า เค้าจดลิขสิทธิ์ แต่ในส่วนของร้อยเอ็ดได้สิทธิบัตรไปโดยปริยาย แต่การคัดแยกเอาตัวเลขเป็นหลัก ของร้อยเอ็ดได้ปริมาณ 100 ตัน ประเด็นคือที่ดินของเทศบาลเดิมมีอยู่แค่นี้ ตอนเขียนแบบก็มีคำถามว่าจะสร้างได้มัย ตอนเขียนแบบเราเขียนตรงนี้ ทำนายนายให้ของบไปเลยแล้วแจ้งว่าเรากำลังจะซื้อที่ดินต่อขยายเพิ่ม แต่ที่ด้านหลังเป็นที่ของต่างจังหวัด พอของบมาก็เป็นช่วงเวลาที่ยืดเยื้อที่ได้พอตัดข้างหลังเลยสามารถขยายและสร้างได้ เลยแก้ไขสัญญาการก่อสร้างย้ายไปตรงนี้ ทำให้เราช้ากว่า 1 ปี เลยทำให้เราเห็นปัญหาของโครงการของศรีสะเกษกับขุนหาญ เราเลยแก้ปัญหา พอเริ่มก็สามารถใช้งานได้เลย

ผอ ช่างสุขาภิบาล โรงงาน : ผมขอเริ่มอธิบายเลยนะ ของโรงงานมีการจัดการขยะแบบกลุ่ม Cluster มี 9 องค์กร มีอยู่องค์กรหนึ่งที่ไม้อยู่บนแผนที่คือ อปท ทาม่วง มันจะอยู่ด้านนอกแต่เค้ายินดีที่จะมาร่วมกับเรา ช่องว่างในแผนที่ไม่ได้หมายความว่าไม่ได้จัดการขยะ ในยุคนั้นคือถ้า อปท ไม่มีรถขยะก็จะไม่ได้จัดการขยะ โหนดเป็นของเทศบาลเมืองทั้งหมด ถ้ารถโมโครหรือรถคัมป์ อปท ไหนไม่ซื้อรถขยะจะไม่เกิดปัญหาขยะ ไม่ต้องจัดการขยะ ซื้อรถขยะก็จะเกิดปัญหาในการหาที่กำจัดหรือที่ทิ้งขยะ เช่นข้ามรั้วไปเป็นเขตหนองแวง ไม่มีรถขยะก็ไม่ต้องจัดการขยะ หรือที่ใกล้ๆ โรงใหญ่ ปายาง ก็ไม่มีรถขยะก็เกิดพันหลอหลายจุด ของเราที่ตั้งโครงการก็จะอยู่ที่หนองเมือง แต่โหนดเป็นของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดทั้งหมด นี่คือสภาพเดิมก่อนแก้ปัญหา ที่แต่ก่อนขยะเคยล้นตามไหล่ทาง ไม่มีการจัดการก็เลยกองเป็นภูเขา อปท

ที่โรงงานน้ำไม่ท่วม ที่นี้เดิมเป็นที่นา เริ่มจากการขุด มีเกลือมีอะไร ด้านล่างปูพลาสติกมัยไม่แน่ใจ โหนดแปลงนี้เป็นของเทศบาล เริ่มตั้งแต่ปี 2520 น้ำไหลไปที่นาชาวบ้านรีเปล่าไม่แน่ใจ หลังๆเริ่มไม่มีโครงการฝกกลบ ไปไม่ได้ดินมันอ่อนเพราะขยะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เทศบาลไม่มีงบซื้อที่ดินมาถม ดินเลยอ่อนรถเข้าไม่ได้ การจัดการภายในทำได้ในช่วงที่สภาพอากาศดีหน้าแล้งแห้ง แต่ถ้าช่วงหน้าฝนรถวิ่งเข้าไปจัดการขยะไม่ได้เพราะขยะจะฟูรถจะติด พอมีปัญหาอย่างนี้ทำนายนายเลยมีนโยบายจัดการขยะจะแก้ปัญหาขยะ ประกอบกับตอนนั้นมี คสช. เทศบาลก็เลยมีนโยบายทางรัฐบาลเข้ามาช่วยด้วย มีข้อกฎหมายมาช่วยด้วย ก็เลยสามารถทำอะไรได้ในหลายที่ที่เป็นข้อจำกัด ก็เลยจัดแจงโดยจัดทำโครงการจะแบ่งออกเป็น 3 เฟส

ซื้อที่เพิ่มอีก 30 ไร่อย่าง โดยเฟสแรกจะเป็นการสร้างโรงงานกำจัดขยะก่อน เราของบไปเพื่อสร้างบริเวณตรงนี้แต่รู้ว่าสร้างไม่ได้แต่ของบไปก่อน และไปซื้อที่เพิ่มแล้วถึงย้ายมาบริเวณนี้ เพราะตอนนั้นใครของบขยะที่สร้างอยู่ในพื้นที่เดิม ไม่ต้องทำประชาพิจารณ์ ไม่ต้องทำ EIA ไม่ต้องทำโน้นไม่ต้องทำนี่ มีข้อยกเว้นเยอะ เลยทำตรงนี้เลย

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : เทศบาลทั้งประเทศไทยมีอยู่ 3 พื้นที่ได้งบประมาณเนื่องจากทำของบเสร็จแค่ 3 พื้นที่ ตัวแปรที่ไม่ได้งบประมาณ ทำไม่ได้ก็จะไม่จบ เวลา และไม่สามารถแก้ไขแบบ ตอบปัญหาไม่ได้ ข้อมูลไม่ชัดเจน ขยะมีเกณฑ์ มีเงื่อนไข และมีรูปแบบเยอะ แบบต้องมี BOQ ก็ต้องมี ต้องทำเองจริงเพราะเวลาเค้าถามมาถึงจะตอบได้ ของร้อยเอ็ดทำเองทั้งหมด ถามเรื่องราคาก็ตอบได้ ถามเรื่องโครงสร้างก็ตอบได้ ถามเรื่องการจัดการขยะก็ตอบได้เพราะทำเองทั้งหมดก็เลยง่ายที่จะตอบคำถาม ก็เลยขอโครงการอันนี้ก่อนใช้เวลาก่อสร้างประมาณ 2-3 ปี พอเริ่มก่อสร้างโครงสร้างขึ้นมาระดับหนึ่งแล้ว เราก็ของบจังหวัดเพื่อจะฝังกลบขยะตรงโซนสีเหลืองก่อนในครั้งที่ 1 เค้ายอมให้ทำ เพราะเค้าบอกว่า เป็น zero waste พอโรงงานก่อสร้างเสร็จพื้นที่ว่างตรงนี้ก็บริหารจัดการได้ เลยได้พื้นที่ Zero Waste ที่ลานตรงนี้ โครงการเป็นของจังหวัด แต่งบประมาณเป็นของ สม ช่วงที่ก่อสร้างอยู่มีปัญหาแรกคือจะจัดการกับขยะที่เข้ามาใน site ทุกวันยังงี้ ต้องเตรียมพื้นที่ที่จะทำงานของพู่นี่ ไม่อย่างนั้นงานก็จะไม่จบ ธุรกิจการก่อสร้างก็จะมีรถตอกเสาเข็ม แล้วเริ่มโครงการนี้เลย พอ ลงเสาเข็มก็เทพื้น พอสิ้นสุด พออาคารนี้จบ ก็มาทำ zero waste ก็สามารถจบโครงการนี้ได้ แต่เราต้องเหลือพื้นที่ตรงนี้ เพื่อที่จะรองรับขยะที่ออกจากระบบที่ไม่สามารถจัดการได้ หรือวันนี้เครื่องมือมีปัญหา หรือโรงงานมีปัญหา shut down ก็สามารถจัดการตรงนี้ได้ มีพื้นที่รองรับตลอด สภาพภายนอกก็จะดูดี ช่วงนี้มีปัญหาคือเราของบประมาณเยอะไม่ได้ เราของบประมาณสร้างรั้วเพื่อจะมากับขอบบริเวณนี้ให้จบเหมือนฝั่งนี้ ยังไม่มีรั้วตรงนี้ ตรงนี้เก็บไม่ได้ขยะปลิวออกไปหมด เดิมมีขยะตกข้างตั้งแต่ 2520 เป็นสองแสนตัน

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : หลุมฝังกลบขยะยุบประมาณ 1 เมตรจากวันที่ทำ ประมาณ 2-3 ปี ตอนนั้นก็ปลูกต้นไม้เล็ก มี Buffer zone เวลามีส่วนกลางมาตรวจ สีเขียวๆบริเวณนี้คือปลูกหญ้าคลุมไว้ ให้ดูสวยงาม (ไม่ได้ช่วยเรื่องกลิ่นหรือย่อยขยะ) คนร้อยเอ็ดที่ขับรถผ่านระหว่างร้อยเอ็ดกาฬสินธุ์ วิวเห็นกองขยะขนาดใหญ่บนถนนเส้นนี้ จะได้กลิ่นก่อน แต่ก่อนมีกำแพงสังกะสี บางทีก็มีแค่สแลนซึ่งข้างบนคลุมกันอุจาดตา ก็เลยมีปัญหา

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ขยะ จุดประสงค์เป้าต่อไปของโครงการนี้ ก็ต่อเนื่องกันให้ได้ทั้ง 3 ตัว ถ้าทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็จบ ต้องทำขยะออกเป็น 3 ส่วนก็จะสามารถเป็นขยะ Zero waste ขึ้นมาได้ พอหน้าขยะไม่เกิดมาก พื้นที่หน้าขยะน้อยกลิ่นก็จะลดไปเอง พื้นที่ตรงนี้โดนทับด้วยดินและหญ้ากลั่นมันก็หายไปเองโดยธรรมชาติ ก็เหมือนเราเอาขยะเศษอาคารพอเราฝังดินปั๊บ ก็จะไม่มีการกลั่น แต่ว่าจะมีมั้งในช่วงนี้ แต่กลิ่นเจอมวลเขา วิ่งผ่านเขาไปได้ กลิ่นก็ลอยข้ามเขาไปแล้ว ช่วงนี้ความกดอากาศสูง กลิ่นจะอยู่ต่ำ ก็จะได้กลิ่น ส่วนหนู แผลงสาบ และสุนัขก็เยอะ แต่มันไม่ออกข้างนอก โดยวัฏจักรมันก็จะอยู่ในโซนของมันเอง ชาวบ้านมารื้อก็เยอะ

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ขอพูดเรื่องสมการ RDF ก่อน สมการ RDF ตามนวัตกรรมของ ม.สุรนารี ส่วนหน้า ก็จะมีเครื่องร่อน เครื่องร่อนคัดแยก แล้วก็คัดแยกด้วยคน สับแล้วเข้าห้องหมัก แล้วก็ห้องร่อน เดิมมีแค่นี้ จากฮือปเปอร์ ก็จะเป็นสายพานขึ้นสายพานก็ลำเลียง คนก็คัดแยก ก็เข้ามาเครื่องนี้ ห้องหมักก็จะมีอยู่ 5 ห้อง ขยะส่วนหน้า เครื่องร่อน เครื่องสับ เครื่องหมัก แล้วก็เครื่องร่อน ปัจจุบันเครื่องร่อนนี้ไม่ได้ใช้งานแล้ว ขั้นตอนคือ ขยะทุกอย่างผ่านการขังหมัก นำขยะมาเทกองไว้ที่อาคารทับ 85 ฮือปเปอร์ คัดแยกด้วยสายพาน แล้วก็คัดแยกด้วยคน คัดแยกด้วยคนจะเป็น recycle เอาขยะที่ไม่สามารถผ่านเครื่องสับได้ออก คนเค้ามาช่วยเทศบาล เทศบาลไม่ได้จ้าง ผลประโยชน์ต่างตอบแทน แต่เค้าได้ขยะไปขาย เค้ามาทุกวัน และบังคับให้มีคนมารับซื้อขยะรีไซเคิลที่โรงงานนี้ แสดงว่าคนแยกขยะมาทุกวันได้เงินทุกวัน เพราะเป็นการขายวันต่อวัน เป็นเงินสดไม่มีเงินเซ็นต์ ไม่ต้องมีการเซ็นตัสัญญา แล้วแต่วันสูงสุดคือ 18 คนที่เคยมา เราแก้ไขกลิ่นและแมลงวันได้ในระดับนี้ พอขยะทุกอย่างผ่านเครื่องสับ จุดนี้ตั้งถังฉีด EM เป็นน้ำหมัก EM โดยใช้สูตรกำจัดแมลง (เหล่าชาวผสมน้ำส้มสายชูแล้วก็ EM ทำเป็นน้ำหมัก) แล้วก็มาผสมน้ำ แล้วก็ฉีดขยะที่ผ่านสายพานนี้ ขยะผ่านสายพานนี้ 100% ได้ถูกฉีด EM 100% แล้วขยะก็เข้าห้องหมัก 100% แต่เดิมให้คนงานมาฉีดที่ห้องแต่เข้าไม่ได้เลยกลิ่นมันแรงฉีดไม่ได้ เลยเอามาตั้งจุดนี้เลยฉีดจุดเดียวจบ ฉีดทุกวัน พอขยะหมักเรียบร้อยแล้วประมาณ 20 วัน ขยะจะแห้งโดยธรรมชาติของมัน ด้วยเทคโนโลยี oxidation โตเกียว เดิมอากาศเข้าไป เดิมไป

เรื่อยๆ พอแห้งสุดก็เข้ากระบวนการร่อน ร่อนเสร็จ ก็อัดก้อนเป็น RDF ส่วนที่เหลือจากการร่อนส่วนหนึ่งก็เป็น compose แล้วก็น้ำเสียซึ่งน้อยมาก ส่วนมากก็จะเป็นน้ำชะขยะจากน้ำฝน แล้วก็เติมอากาศให้มัน RDF จากที่ได้มาก็จะดักขึ้นรถได้ 16 ตัน เค้าโอเค แต่เจ้าของคนมาซื้อเค้าไม่โอเค เค้าอยากได้ 30 ตันต่อรถ เพราะรถกฎหมายนี้ได้ 50 ตันรวมน้ำหนักรถ เรื่องนี้เสียจัดการโดยการเติมอากาศเข้าไป เป็นคอกเป็นปี้ม คือเรื่องเอาขยะในท้องตักให้เค้าเลย พอเค้าโอเคตั้งแต่บัดนั้นมาเราก็กระบวนการทั้งหมดก็จะเป็น สับเสร็จตากให้แห้งแล้วก็ดักขึ้นรถให้ได้น้ำหนัก 30 ตันตามเป้า เพราะเค้าเช่ารถขนที่เยอะหมื่นห้า ขนสิบตันก็หมื่นห้า ยี่สิบตันก็หมื่นห้า สามสิบคู้มกว่า ไม่สามารถขนได้มากกว่านี้ ตอนนี้ก็จะเหลือแค่บริษัทไทยเทคทีเดียส่ง EEC แกวสระบุรี เคยส่ง SCG แต่ SCG เข้มงวดเรื่องกลิ่น เค้าต้องการ RDF ที่มาจากขยะคัดแยกที่มาจากบ้านและโรงเรียน พวกนี้ไม่มีกลิ่น ก็เลยเป็นข้อจำกัดที่ส่งไม่ได้เพราะเวลาเอาไปส่งของเอาไปตั้งกลิ่นกระจายไปหมด เค้ารับไม่ได้เลยตั้งเงื่อนไข เค้าจะให้พันธุ์สับแต่โรงงานไม่คุ้ม สุดท้ายก็เอาที่นี้แทนเพราะง่ายดี ไม่ต้องเสียค่ากระบวนการ จากที่เคยจ่ายไปแสนแปดค่าจัดการ ตอนนี้จ่ายไปแสนเดียว มันหายไปครึ่งนึง ลดค่าได้ครึ่งนึง ก็เอามาปลูกต้นไม้รอบๆโซน จากสถิติขยะเข้ามา 100% ถูกคัดแยกได้ประมาณ 90% ที่คัดแยกไม่ได้ก็จะเป็น เศษกิ่งไม้ ก็ปล่อยให้มันย่อยสลาย บางครั้งก็มีพวกวัสดุก่อสร้าง พวกหินอ่อนใหญ่ๆ เศษปูนใหญ่ๆที่เข้ามาที่อยู่ใน 10% นี่แหละ ก็เอาไปรีไซเคิลไม่เกิน 3% เหตุที่รีไซเคิลไม่เกิน 3% เพราะว่าผมบังคับขยะเข้ามาทุกวันทุกเย็นขยะต้องหาย นี่คือเป้าหมายที่วางไว้ พอไม่มีขยะตกค้างกลิ่นก็จะหายไป ช่วงที่มีกลิ่นมากก็จะเป็นช่วงที่ขยะเข้า ตอนที่รถแมคโครตักหรือเทขยะ เพราะว่าแก๊สจะวิ่งตาม แต่ถ้าเราไม่ทำอะไรมันไม่ขยับมันก็จะไม่มีกลิ่น มันคู้มกลิ่นได้ พอขยะเข้าหมักเสร็จปี้บ สุดท้ายก็จะมี RDF มาผสม 60% มีขยะ 100 ตัน RDF 60 ตัน จะแยก a b c อะไรก็แล้วแต่ สารพวกนี้ไปไม่รอด เวลาหน่วยงานมาตรวจก็ไม่ใช้ปุ๋ย เพราะมีเศษแก้ว ลูกน้องไม่สามารถเอาไปใช้งานได้ ผมเคยให้ลูกน้องใช้ก็แค่ว่าเอาใส่กระสอบและให้น้ำวิ่งผ่าน แล้วเอาน้ำไปใช้เป็นปุ๋ยน้ำ อย่าใช้เนื้อปุ๋ยเพราะมันเป็นเศษแก้ว เพราะเราทำเองเราก็จะเห็นว่าเศษแก้วมันเยอะ เพราะเวลาขยะเข้ามาจะผ่านเครื่องสับ แตก ถ้าแก้วมาเป็นขวดก็จะเก็บออก แต่ถ้าแก้วแตกมาแล้วเค้าจะไม่เก็บ ก็เลยไม่ได้ RDF เราก็ทดสอบนะ ปุ๋ยเราก็ทดสอบ ค่าความเป็นปุ๋ยเอาไปทดสอบที่ ม.มหาสารคาม ซึ่งค่าความเป็นปุ๋ย แต่ก็มีเงื่อนไขเดิมว่า มวลรวมไม่ผ่านคุณมีเศษแก้วก็ตก ส่วน Rdf แล้วก็ค่าความร้อนสูงกว่า 20 หรือ 15 เมกะจูล ไม่แน่นอน แต่ของเราเกิน มากกว่านั้น ก็ผ่าน ก็เลยไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องคุณภาพ และส่วนเพิ่มเติมที่ทำ คือพื้นที่แยกไว้สำหรับวางแยกเศษวัสดุก่อสร้าง กอไม้ก็จะอยู่ตรงนี้ ส่วนขยะที่เป็นเศษอาหารก็จะแยกมาทำปุ๋ยหมัก ก็ตรงนี้เรากำลังสร้างบ่อบำบัดสิ่งปฏิกูลแบบกองทราย ในเมื่อพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่สังคมรังเกียจมากมาย เราก็เอามาอยู่ที่นี่ให้หมด จะได้จบในที่เดียว แก้ปัญหาในที่เดียว ขยะเศษอาหารกลายเป็นปุ๋ย เศษไม้กองเอาไว้เฉยๆแล้วแต่ใครจะมาเอา บางทีจังหวัดก็มาเอา เศษสิ่งปฏิกูลในกองกองทรายก็จะกลายเป็นปุ๋ย มันจะมีมาตรฐาน ของศรีสะเกษเค้าก็ทำแบบกองกองทรายอยู่ เศษวัสดุก่อสร้างก็เอามาทำโยธา ถนน ถนนที่ไม่ได้เอามาบดให้ละเอียด เราเอามาผสมกับดินก็จะเป็นวัตถุมวลรวม ที่มีขนาดใหญ่และเล็กผสมกันมันก็จะแน่น ถ้าขนาดเดียวกันมันก็จะไม่แน่น ถมที่ในจุดที่ว่าไม่มีการสร้าง เช่นแถวบริเวณกำแพงเมืองที่เป็นภูเขา ใช้เหมือนถมที่ แล้วค่อยเอาดินคลุม แล้วแต่ว่าจะเอาไปประยุกต์ยังไง บ่อหมักสิ่งปฏิกูลมีสี่ปะทาน เมืองร้อยเอ็ด รถสูบล้าง เกิดปัญหาโรคพยาธิใบไม้ในตับ สาธารณสุขอยากให้แต่ละอำเภอมีบ่อ ในจังหวัดร้อยเอ็ดตอนนี้ที่เป็นจุดที่ 4 ใช้วิธีตากแห้งบนลานทราย กองกองทรายตากแดด แค่ 20 วันก็แห้งสนิท เป็นระบบปิด แต่มีหลังคาให้แสงแดดส่องผ่าน พอครบกำหนดก็ชะด้านบนออกมาทดสอบเชื้อโรค แล้วเอาไปทดสอบที่ ม. บุรพา ผังที่ทำก็จะเป็นบ่อศรีสะเกษ บ่อกองทรายเป็นบ่อมาตรฐานมีหนังสืออ้างอิงเลยนะครีบบีมีคู่มือปฏิบัติ และมีหนังสือสั่งการ กรมอนามัย เอามาเป็นรูปแบบมาตรฐานขึ้นอยู่กับ อบท จะเอาไปจัดการ วิธีนี้ใช้งบน้อย ไม่ต้องมีระบบปั่นและระบบบำบัดน้ำเสีย กลายเป็นกากน้ำเสีย ต้องเติมอากาศ ไม่มีงบประมาณไปจ่ายค่าไฟ แต่วิธีนี้จึงคู้มค่า zero ค่าไฟ จะเหมือนขี้วัวแห้ง พอจับแล้วไม่มีกลิ่นติดมือ เทคนิคคือทำให้หน้ามันบางที่สุด แบนที่สุด ให้น้ำซึมเอาตะแกรงชุดหน้า เพื่อให้แสงมันเข้า อากาศถ่ายเท ก็จะแห้งเร็ว พอเวลาเราเอาออก ส่วนที่เป็นทราย ติดมากับขี้แห้ง ก็เอาไปตีให้แตก ก็เอามาใช้ได้เลย เศษไม้ก็เอามาสับไว้รอทำปุ๋ย รอให้ย่อยเองตามธรรมชาติ เวลาเราสับเราก็จะเอามาทำปุ๋ยไว้ผสมกับเศษอาหารของเค้าเอาเศษอาหารใส่ปุ๋ยคอก ใส่แกลบเพื่อมาทำปุ๋ยหมัก เราไม่มีแกลบ เราไม่มีปุ๋ยคอก เราจะใช้เศษอาหารผสมไม้สับผสมกันในสัดส่วนที่เราทำเอง เพื่อจะย่อยเศษอาหาร เพราะปุ๋ยจากขยะมันมีเศษแก้ว แต่ถ้าเราใช้เศษไม้กับเศษอาหารโดยธรรมชาติมันเป็นปุ๋ยอยู่แล้ว ทดลองแล้วประมาณ 23 วันถึงจะย่อยได้ จะเป็นราสีขาวที่ช่วยย่อย ตอนนี้ที่ทดลองยังเป็นราสีขาวที่บนหน้ามัน พอโดนความร้อนมันก็จะ emphasis หน้ามัน พวกเชื้อราจะแผ่รำนี้อาจจะเป็นจุลินทรีย์ย่อยๆ ตอนนี้ขบวนการ

ก็จะเป็นเชื้อราอยู่ ยังไม่ถ้งขึ้นจุลินทรีย์ก็เลยยังตอบไม่ได้ ส่วนมากจะอยู่ที่ที่ทดลอง ตอนนั้ก็มีอีกเคสหนึ่งขึ้นมาคือตรงภูเขาขะเดิม คือเราได้ทำข้อตกลงกับเอกชน เอกชนมาขอซื้อเรา โดยเค้าเอาขะเก่าบนภูเขามาร่อนแล้วเค้าจะรับซื้อเป็น RDF ออกไป เราจะได้มีคนช่วยจัดการขยะตกค้างที่มีอยู่เดิม เค้ารับซื้อตันละ 10 บาท จะเอาฟรีเราก็ให้ เพราะเทศบาลต้องการที่จะทำให้ขยะมันหายไป เริ่มสัญญาตั้งแต่ มกราคม 66 เค้ามาขุดเอาของเก่าไปใช้เวลาประมาณ 2 ปี 3 แต่ตอนนี้มันมี leak อยู่ ผมเลยทำบ่อรับน้ำไว้ เป็นบ่อบำบัด 3 บ่อจะสูบน้ำเสียจากตรงนี้ เพื่อจะส่งกลับมาที่บ่อบำบัดน้ำเสียตรงนี้เพื่อจะจัดการเดิมอากาศให้ตกตะกอน ฉายแสงแดด ทำขนาดของบ่อลึกให้ไม่เกิน 1.10 -1.20 เมตร เพื่อให้แดดส่องถึง เติม EM ใช้ oxidation ได้ระดับหนึ่ง ในบ่อเกิดมีจอกแหน ซึ่งเป็นอาหารปลา เคยเอาปลามาปล่อยในนี้แต่ตอนนี้ปลาหาย ตอนเอาผักพวกนี้ออกแล้วก็ลอกไม่มีปลา บ่อแรกมีปลาซ่อนแสดงว่าปลาอยู่ได้ แต่ปลาตะเพียนนี้หายมีหลายเงื่อนไข อาจจะมีคนเอาไปกิน

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ลานขยะหญ้าเขียวขึ้นตอนฝนมา พอหน้าแล้งหญ้าก็แห้งหายไป ขยะ RDF เราขายของเราตันละ 30 บาท ที่เค้ารับซื้อเรานะ ต่อวันได้ 60 ตันที่เทศบาลทำนะ แต่ของเอกชนได้วันละ 100-110 ตัน แล้วแต่สภาพของคนที่มาขยะมาจากเขตเทศบาลร้อยเอ็ดมาจาก 9 คลัสเตอร์ อบจ. เค้าจะจ่ายค่ากำจัดให้เรา แต่ก่อนตันละ 400 แต่ตอนนี้เทศบาลปรับราคาตามประกาศของกรมควบคุมมลพิษ ขึ้นเป็น 600 บาทต่อตันเป็นรายได้ของเทศบาล ได้กำไรคือสิ่งแวดล้อมดีขึ้น โทรมซ้ำถ้าขึ้นตันทางหายแต่ตันทางไม่หาย เรามีการแก้เรื่องขยะตันทาง รมรค์มาโดยตลอด ในคลัสเตอร์เราทำแต่ก็ได้แค่บางชุมชน บางชุมชนทำไม่ได้โดยเฉพาะชุมชนเมืองท่ายาก แต่ชุมชนที่เป็นชุมชนเล็กๆทำได้ ทำง่าย ถ้าขยะไม่เกิน 10 ตันทำง่าย แต่ถ้าเมื่อไหร่ขยะเกิน 10 ตันท่ายาก พวกร้านอาหารร่วมมือก็ช่วยแยกขยะเศษอาหารตันทางได้เป็นอย่างดี วันละ 100 ตันขึ้นตลอด บางวันอาจเป็น 300 ตัน มีต่ำกว่า 100 ในช่วงวันเสาร์อาทิตย์เพราะ อปท. หยุด ไม่มีสำปะทานให้เอกชนหรือไม่ได้จ้างเอกชน เก็บเทศบาลกับ อบต. ทำเองหมด พนักงานที่ทำอยู่ในนี้มีทั้งหมด 18 คน

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ตอนนั้ที่พิษณุโลกกำลังมีการประกาศนำขยะที่ฝัง มาทำ RDF แล้ว เพราะมันเต็มหมดแล้ว ของเรารายจ่ายต่อปี ง่ายๆคือเราขาดทุนอยู่ตันละ 200 บาททุกวัน ปกติเทศบาลตั้งงบประมาณในการกำจัดขยะปีละสองล้าน เราจัดการได้มากขึ้น แต่เราจัดการเองให้ได้มากที่สุด เรามีรายได้ชดเชยเข้ามา เราจัดการแค่นี้ งบท้องถิ่นไม่เพียงพออยู่แล้ว ถ้าไม่พอเราก็ทำเท่าที่เราทำได้ ในสภาพแวดล้อมของเรา ฉะนั้นเราก็ทำบริหารจัดการเอาในแต่ละปีของเรา ทำได้แค่นี้ก็ทำได้แค่นี้ทางผู้บริหารก็ต้องยอมรับด้วยว่าทำไมเราถึงไม่ซ่อมเครื่องมือ เราต้องซ่อมตามสภาพที่มี แล้วก็ต้องหาวิธีที่จะทำได้ให้ดีที่สุด หาผู้ที่จะเข้าร่วม ไหนๆเค้าเคยซื้อที่ 30 บาทแล้ว เราก็เลยยังมีรายได้ที่ตรงนี้ จากที่บางที่เสียเงินจ้างขนเอาขยะออก แต่ของเราไม่เสีย ลองไปสืบๆดู การที่เราไม่จ้างเอกชนมาทำ งบประมาณรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่เรามี แต่เรามีรายได้จากการขาย RDF มาช่วย รายจ่ายหนักในส่วนของเงินเดือน ค่าตำแหน่ง ค่าซ่อมบำรุง แต่ที่หนักจริงๆคือ ค่าซ่อมบำรุง ค่าไฟ ค่าน้ำมันนี้ตายตัว ตอนนั้กำลังทำให้ครบวงจร เรากำลังทำ SOLAR CELL ต่อ ตอนนั้กำลังรอสัญญาจากการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้านครหลวง กำลังทำ SOLAR CELL ให้เราฟรี ไฟเหลือไม่ขายไฟ เราจ่ายไฟเงินค่าไฟให้การไฟฟ้านครหลวง แต่การไฟฟ้านครหลวงจะคิดค่าไฟให้ราคาถูกกว่าปกติ 15% เราก็ถือว่าเราได้ค่าไฟถูก เราเลยลงทุนสร้างโซลาเซลล์เอง ซึ่งราคาคืนทุน solar cell อยู่ที่ 10-15 ปี ถ้าเราไม่ลงทุนเองอะไรก็ง่าย ตามเงื่อนไขคือเราไม่ขายไฟให้การไฟฟ้า ถ้าไฟฟ้าผลิตเกินไฟก็จะคืนการไฟฟ้า เพราะว่าเป็นทุนของการไฟฟ้าทั้งหมด พอเราได้ค่า ft ก็ง่าย ค่าไฟฟ้าล่าสุดแสนสามหมื่น เพราะว่ามันมีระบบผลิตมวลรวมจากความคิดส่วนตัวนะ ควรมีหนึ่งจังหวัดหนึ่งโรงไฟฟ้าที่ผลิตจากขยะถึงจะเพียงพอ มีที่สระบุรีที่นั่นเค้าใช้พลังงานเยอะเค้ามีโรงปูน ตอนนั้โรงไฟฟ้าที่เกิดที่ขอนแก่นแต่ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 5 เมกะวัตต์ กำลังสร้างอยู่หลายๆที่ มหาสารคามก็ได้ใบอนุญาตแล้ว กฟสนั้ก็กำลังจะได้ ร้อยเอ็ดไม่มีโปรเจกเพราะว่า การจะเกิดต้องมีกระบวนการประชาพิจารณ์ให้ผ่านกระบวนการเยอะ เคยจะทำแล้วรอบนึงแต่เป็นกระบวนการศึกษา ตอนนั้ขอนแก่นจะสร้างโรงไฟฟ้าขยะ เราก็ดึงเป้าไว้ มองว่าเราจะขายขยะ RDF ให้กับทางขอนแก่น โรงไฟฟ้ากำจัดขยะที่ร้อยเอ็ดเป็นเรื่องเผาขยะไม่ได้เลย ถ้าเผาไหม้มาทันที เราเลยตั้งเป้าที่ขอนแก่น แต่ที่ขอนแก่นเขามีเงื่อนไขไว้ว่าเขาไม่รับขยะ RDF จากนอกพื้นที่ เค้ากลัวขยะจะวิ่งไปที่เค้าเยอะแล้วขยะตกค้างจะเยอะ ก็เลยจบเลย สุดท้ายก็เลยส่งที่สระบุรีแทน

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : มันมีเยอะก็จริง แต่ถามว่าสร้างไฟฟ้าแล้วขายได้มัย การไฟฟ้าปล่อยใบอนุญาตใช้ไฟก็ก็โลว์ดัดต่อจังหวัด ตอนนั้ร้อยเอ็ดมีโรงไฟฟ้าชีวมวล 3 โรงไฟฟ้า โรงไฟฟ้าตรงข้ามนี้ก็เป็นชีวมวล เค้าไม่มีโอกาสขอใบอนุญาตเปลี่ยนเป็น

ขายได้ ต้องเปลี่ยนใบอนุญาต ถ้าเปลี่ยนใบอนุญาตได้ก็สามารถนำขยะไปเป็นพลังงานได้ เงื่อนไขเป็นชีวมวลอย่างเดียวเพราะ
เค้าขออนุญาตเป็นชีวมวล ถ้าพลังงานสามารถยกเลิกสัญญาบางสัญญาออกไปบ้าง แล้วบีบเมืองไทยให้ผลิตไฟฟ้าจากขยะได้
มันจะเกิดพ่วงพลวขึ้นมาทันที ทุกคนรู้ว่ามีการจากโรงไฟฟ้าขยะเพราะต้นทุนมันถูก บางที่ได้ค่ากำจัดด้วย ส่วนมากตอนนี้จ้าง
ขนขยะไป

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ระยะทางขนส่งมีผลเยอะ อยู่ธยาวิ่งไปสระบุรี มหาสารคามวิ่งไปสระบุรี โคราซวิ่งไปสระบุรี
ระยะทางขนส่งไม่เกิน 200 กิโลเมตร ของร้อยเอ็ดประมาณ 400 โลกว่า ถ้าไม่เข้าหน้าฝนก็จะจัดการกองนี้ ความได้เปรียบของ
ที่นี่คือ ที่อื่นฤดูฝนโรงงานขยะเข้าไม่ได้แต่ที่ร้อยเอ็ดโรงงานเข้าได้ รถใครวิ่งมาก็มาเอาขยะได้ จะไปที่อื่นช่วงหน้าฝนลำบาก
บางที่เป็นบ่อดิน รถติดหล่มเพราะดินยุบ รถน้ำหนักมาก ไกลกว่า สะดวกกว่า เราขาย RDF ที่จังหวัดสระบุรี และถ้าใน
อนาคตจำนวนขยะเพิ่มมากขึ้นกว่านี้ที่ยังคงสามารถบริหารจัดการได้ไหวอยู่ ถ้ายังสามารถระบายขยะออกได้ ถ้าเข้า 100
ออก RDF 200 ถ้าเข้า 200 ออก RDF 120 ถ้ามีคนมาเอาขยะทุกวัน เงื่อนไขถ้ามีโรงไฟฟ้าอยู่ใกล้ๆ ฝั่งตรงข้าม ของโรงไฟฟ้า
สามารถทำให้เป็นศูนย์ได้ ขยะ Rdf แคเปลี่ยนจากขยะเปียกให้เป็นขยะแห้ง แต่โรงไฟฟ้ามันหายหมด โดนความร้อนก็
กลายเป็นผง กังยาก็จัดการได้เยอะ

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ของจังหวัดร้อยเอ็ดจุดเด่นก็คือการทำ RDF คิดเป็นสัดส่วน 60% ต่อวัน ความชื้นที่หายไป ที่
เหลือก็เป็นกองขยะที่ร้อน ต้นทางแยกขยะเทศบาลก็จัดการได้ 5% พอช่วงจังหวัดมีงานมี event มีกิจกรรมก็แยกไม่ค่อยได้
ในส่วนตัวของผมมองว่าโรงไฟฟ้าขยะจะช่วยเรื่องขยะตกค้างได้เยอะ ได้ไฟฟ้าใช้ด้วย ลดค่าใช้จ่ายโดยโซลาเซลล์ ข้อดีของขยะ
เปียกคือมันมีความร้อนเผาเลยก็ได้แล้ว

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ของจังหวัดร้อยเอ็ดก็ร่วมมือกับ jika เหมือนกัน โดยเค้ามาช่วยสำรวจ ออกแบบบริเวณ บ่อ
บำบัดน้ำเสียขนาดเล็ก ใจกว้างตรงมาที่ร้อยเอ็ดเลย เมืองพุทไธสงของใจกว้าง ร้อยเอ็ดเลยได้ไปดูงานที่เมืองพุทไธสง ด้วยบของเค้า
ญี่ปุ่นได้เผยแพร่เทคโนโลยีของเค้า เค้าคงได้ระยะยาวทางธุรกิจ เทศบาลอื่นๆก็คงสนใจ คงอยากให้เราได้ใช้เทคโนโลยีของเค้า
ญี่ปุ่นเค้าเห็นร้อยเอ็ดในยูทูบว่าร้อยเอ็ดเป็นเมืองน้ำใส เค้าก็เลยอยากเสนอเทคโนโลยีเพราะญี่ปุ่นเป็นเมืองน้ำใส เทศบาลไป
ญี่ปุ่นทั้งหมด สามคน ที่ต่างคือญี่ปุ่นเค้าคุมต้นทางได้ เค้าออกกฎหมายเข้ม ขยะเศษอาหารทิ้งได้เฉพาะวันจันทร์ ขยะ
ถุงพลาสติกทิ้งได้เฉพาะวันอังคาร ขยะกระดาษ คนกลัวหลอดโทซ กลัวกล่องวงจรปิด ของสิ่งโคโปรเค้าก็มีหลอดโทซ ส่วนญี่ปุ่น
เค้ามาสนับสนุนเรื่องการบำบัดน้ำ เรื่องขยะเค้าก็มาดูแล้วแต่ไม่ได้ทำเพราะมันทำยาก เค้าแนะนำว่าถ้าทำต้นทางได้ก็ง่าย แยก
แบบรับซื้อของเค้า ถุงที่ใส่ขยะต้องเป็นถุงกระดาษเท่านั้น เทศบาลของญี่ปุ่นได้รายได้จากการขายถุง มินิมาร์ทขายถุง คนเค้ามี
วินัยตั้งแต่ต้น ของร้อยเอ็ดทำได้บางเส้นทำถนนปลอดถังขยะ ใช้วิธีนี้วันมารับ

ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : ที่โพธิ์ทองฝังกลบอย่างเดียว ทุกๆสองเดือนขอมดินฝังกลบ มีข้อพิพาท ร้องเรียนกับชาวบ้านที่
เกี่ยวกับน้ำขยะไปที่นาข้าว น้ำในนาข้าวเสีย

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : น้ำที่ซึมไปจากโรงงานขยะ ถ้ามันเข้มข้นไปมีผลทำให้หน้าข้าวตาย แต่แปลงถัดๆไปไม่มีปัญหา น้ำ
จากโรงงานขยะเป็นลักษณะปุ๋ยบำรุงใบ เหมาะกับพืชกินใบ ในจังหวัดมีโรงงานขยะแค่ที่นี้ที่เดียว มีพื้นที่ฝังกลบในพื้นที่ มีบ่อ
ตรวนน้ำมี 2 จุด ไม่ได้ปล่อยทิ้งออก ซึ่งกรมควบคุมมลพิษมาตรวจให้ทุกปี ค่าไม่เคยเกิน

ผอ ข้างสุขาภิบาล โรงงาน : มีหมู่บ้านในกาฬสินธุ์ที่เค้ารับขยะอิเล็กทรอนิกส์มาทำเฉพาะขยะรีไซเคิล ไม่ได้ทำขยะ
อิเล็กทรอนิกส์เพราะถ้าทำไม่ดีก็มีตกค้าง คนพวกนี้ทำเป็นครัวเรือนก็เลยไม่มีตกค้าง แต่ที่ร้อยเอ็ดไม่มีมีแต่เค้ามารับซื้อเลยไม่มี
ปัญหา ส่วนมหาสารคามก็มีโรงงานแปรรูปถุงพลาสติก เป็นพลาสติกเส้น ได้ถุงพลาสติกจากร้อยเอ็ดบ้าง ร้อยเอ็ดก็มีคิดจะทำ
โรงหล่อพลาสติกในพื้นที่ใกล้ๆ แต่เวลามีปัญหา การแบกรับธุรกิจ หรือการดูแลอุปกรณ์อีกเลยไม่ทำ

4.5 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาวะ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาวะที่ดี) : ระบบการศึกษา (การพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก) และการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดและพัฒนาเป็นเศรษฐกิจเมือง (หอโหวด)

ผู้ให้สัมภาษณ์ รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ดร. นุชากร มาศฉมาดล

รองนายก ดร. นุชากร มาศฉมาดล : สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนการบริหารท้องถิ่น คือเรามีคณะกรรมการหน้าจริงแต่อำนาจไม่มีอยู่จริงเลย จังหวัดดูแลทุกอย่างเลย ท้องถิ่นสามารถคิดนอกกรอบได้นะ ผมยกตัวอย่างของร้อยเอ็ดนะ เรามีพื้นที่ประมาณ 30% เราไม่ได้ไปเก็บขยะของชุมชนนะ ชุมชนเก็บขยะหน่วยละ 20 บาท เราเก็บไม่ถึง เราเก็บไม่ได้ เราบอกให้ อสม ชุมชน ไปเก็บ แล้วก็เค้าหักไปส่วนนึงแล้วที่เหลือส่งกลับ ทุกคนได้ค่าใช้จ่าย รายได้ส่วนนึงก็เป็นของ อสม ได้ทุนชุมชนมาส่วนหนึ่งทำประกันชุมชน เค้าได้ตั้งเป็นกลุ่ม

รองนายก ดร. นุชากร มาศฉมาดล : เน้น 3 เรื่อง การศึกษา วัฒนธรรม แล้วก็ภาษา อันนี้เป็นความเชื่อมโยง ในระหว่างนั้น ด้านการศึกษา ผมมีนักศึกษาแลกเปลี่ยน ไปนอนอยู่ เป็น Host family รุ่นที่ 5 แล้ว จีนเค้าก็ส่งเด็กมาอยู่กับเรา ทุกวันนี่เรามีทั้งหมด 8 โรงเรียนมีครูสอนภาษาจีนหมด แล้วในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเรามีนักเรียนที่ได้รับทุนไปเรียนต่อที่ประเทศจีนตอนนี้ 7 อีก 2 คนสุดท้ายที่จะได้ไปในเดือนหน้า ไปเรียนในระดับปริญญาตรี แล้วเด็กปริญญาตรีพวกนี้ที่จบแล้วก็ได้ทุนที่รัฐบาลจีนจ่ายให้ทั้งหมด ที่นี้กำลังเรียนต่อปริญญาโทอีก 4 คน คนแรกเป็นลูกชาวบ้านนะพอรับจ้างแม่ขายลาบอยู่ตำบลขอนแก่น ออกไปจากร้อยเอ็ดนี้ 5 กิโลเมตร เด็กคนนี้เป็นเค้าร้องเพลงจีนได้ ก็ส่งไปแลกเปลี่ยน 2 คน พอไปแลกเปลี่ยนกลับมาก็มีแรงบันดาลใจอยากไปเรียนอีก เลยไปได้รับทุนไปเรียน คนแรกได้รับทุนที่ ชีหนาน มณฑลช่งฉิ่น เค้าจบแล้ว เด็กที่ไปเรียนที่จีนเค้าให้ไปเรียนการสอนภาษาจีน ถ้าเป็นประเทศไทยคือ ไปสอนสอนภาษาอังกฤษ ภาษาไทย เด็กที่กลับมาไม่บังคับให้กลับมาทำงานที่นี้ มันเป็นโอกาสของเค้า เด็กคนแรกที่ส่งไปเรียนนี้เกียรติยศอันดับหนึ่งนะ ได้รับทุนไปเรียนต่อที่ ฮาเป่ย์เลย ทุนเรียนต่อปริญญาโท ทุกวันนี้ทำงานอยู่ไนจีแลนด์ คนที่สองนี้เป็นนักเรียนประจำวงดนตรี เพราะผมมีครูอาสาสมัครจากวงจ๊อมาสอน สนใจมากเป็นนักเรียนที่เก่ง คือครูเค้าตกใจมากคนที่เขานักกร้องร้องเก่ง คนเป็นนักเรียนความจำดี มันก็เลยไปเรียนภาษาจีนใช้เวลา 1 ปี มาสอบ NSK ได้ level 5 เลย แล้วคะแนนสูงเลยได้เรียนที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง กลับมาเสร็จทุกวันนี้ มาเปิดศูนย์สอนภาษาจีน เป็นตัวต่อเปิดหลักสูตรสอนภาษาจีน มันเป็นโอกาสเค้าในเทศบาลร้อยเอ็ดไม่มีโรงเรียนจีน แต่มีสอนวิชาภาษาจีน แบบเบสิก ในโรงเรียนทุกโรงเรียนของเทศบาล โรงเรียนประถมก็มีสอนตอน ป4,5,6 โรงเรียนมัธยมก็สอนเอาเกณฑ์ถึง ม6 ได้ 4,5,6 คล้ายๆวิชาบังคับนะ วิชาเลือกแต่บังคับ

รองนายก ดร. นุชากร มาศฉมาดล : จังหวัดร้อยเอ็ดเรามีวัฒนธรรมจีน เรามีกรรมการศาลเจ้า เรามีกรรมการคนจีนอยู่แล้ว ทุกวันนี้เวลาเรามีงานตรุษจีน เทศบาลเราจัดอยู่แล้ว มีการเชิญผู้ใหญ่ในจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการงาน คนจีนก็ออกบู๊ท นักเรียนบางที่ก็ทำบู๊ทตัดกระดาษบ้าง เขียนคำมงคลบ้าง บู๊ททำอาหาร ส่วนภาษาอังกฤษเราก็ถูกบังคับเรียนอยู่แล้ว ก็เรียนตั้งแต่อนุบาลจนจบปริญญาตรีแล้ว แต่ก็ยังพูดไม่ได้ ไม่รู้จะทำไม ยังเรียนภาษาอังกฤษก็เรียนหนักกว่าเพื่อน สอบก็มากกว่าเพื่อน แต่เด็กนักเรียนจีนเนี่ยะ ผมรู้เลยว่าเด็กนักเรียนที่จบปริญญาตรีจากประเทศจีนอาสาสมัครเนี่ยะ ภาษาอังกฤษใช้ได้ดีมาก ดิฉันพูดเลย สำเนียงของภาษานะ ผมถามเด็กพวกนี้ว่าคุณเรียนพิเศษภาษาอังกฤษหรือไม่ เค้าไม่นะเวลาเค้าเรียนในวิชาเค้าเรียนเข้ม เวลาเราให้เหล่าซือสะท้อนการศึกษาที่อยากจะให้เทศบาลร้อยเอ็ดทำ สิ่งแรกที่เค้าพูดคือเด็กเราไม่ค่อยตั้งใจเรียน ความตั้งใจสำคัญ เมืองจีนนี้ไม่ได้เลย เพราะบ้านเค้าไม่มีโอกาสอย่างนี้ บ้านเค้าการแข่งขันมันสูง โอกาสน้อยคนเลยตั้งใจ เพราะการศึกษาเป็นหนทางในการหารายได้ กับพวกเราที่มันเรียนนะ อย่างเรียนสามัญตอนนี้อจบ ม4,5 แล้วอยากไปเป็นอะไร บางคนไม่มี ขอบจริงๆก็มี เด็กที่เรียนเก่งๆก็ไม่อยากหรอก ไปเรียนหมอ เรียนเภสัช เรียนทันตะ เรียนอะไรก็ได้ กลุ่มนี้คือเค้ามีเป้าหมาย พ่อแม่ก็ส่งลูกโรงเรียนพิเศษ โรงเรียนช่วยได้ส่วนนึง ที่เหลือก็โรงเรียนพิเศษหมด และส่วนที่กลางๆ กวีอิสระ พยาบาล ก็ยังพอไหว แต่กลางๆล่างๆ เรียนในสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเค้ามันรับได้ กับพวกเราเรียนจบมายังไม่รู้ว่าจะไปทำอะไร ผมเป็นกรรมการ นักศึกษาตลอดทุกปี การบริหาร เปิดรับ 400 มาสมัคร 120 แล้วถามว่าอีก 280 ทำไง ก็ทุกคนที่เลือกอะไรไม่ได้ก็มาลงที่ 280 คน เรียนแล้วไปทำอะไร

รอนนายก ดร. นุชากร มาศมามาตล : ราชภัฏร้อยเอ็ดเรานักศึกษาจากลาวจะมาเรียน เรามีเด็กเวียดนามก็มาเรียนสมัยก่อน เยอะ เดียวนี้น้อยลงแล้ว ทุกวันนี้ผมก็ทำงานกับ สสส นะ ทำอยู่แปดเรื่อง ทำเรื่องเมืองสุขภาวะ สสส ทำเรื่องสุขภาวะมา นำหน้า ผมทำอยู่ 8 เรื่อง อย่าง ผอ เพ็ญลดา สาธารณสุข ทำเรื่องสิ่งแวดล้อม บุหรี่ การจัดการขยะ สุขภาวะชาวบ้านผู้สูงอายุ อะไรก็ว่าไป ใน section อีกส่วนหนึ่งก็ทำเรื่องของการท่องเที่ยวแล้ว เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากร้อยเอ็ดนี้เรามี บริบทที่แตกต่างเราจะทำยังไงให้คนทุกช่วงวัยมีส่วนร่วมกัน สสส ทุกโครงการก็จะมีเด็ก เด็กของเค้าก็จะไป contact กับเด็ก อาชีวะก็จะมีกองออกแบบ กองแผนอะไรของเค้า ออกพื้นที่ ส่วนนี้ สน ก็ทำเรื่องของศูนย์เด็กคือไม่ใช่ศูนย์เด็กเล็กนะ ศูนย์ เด็กเล็กทำหมดแล้วเดี๋ยวจะเล่าให้ฟัง คือเค้าจะทำเด็กเกิดจนถึงเด็กก่อนเข้าโรงเรียน ก็จะมีโรงเรียนของผู้ปกครองเป็นโรงเรียน แต่ไม่ใช่โรงเรียนตามสถานศึกษา แต่ก็เป็นโรงเรียนก็จะมี contact กันกับคณะพยาบาลราชภัฏ พยาบาลราชภัฏมีมาแล้ว 9 รุ่นพยาบาลจบแล้วมีงานทำไม่มีตักงาน มีความต้องการสูงโอกาสการไต่ถามสูง แล้วก็ให้เด็กพยาบาลมาทำด้วย เค้าจะมีคลินิก อบรมให้ชุมชนให้เข้าใจ ไรที่ตักครรภ์ก็จะเริ่มแล้ว เริ่มให้ความรู้ โครงการเทคนิคก่อนเกิด ให้ความรู้แล้ว ชุมชนนี้ตั้งกัน 2 คนมี ห้องกันก็ให้ความรู้ ทางพยาบาลเค้าเนี่ยจะให้ความรู้ทางการแพทย์ ส่วนของผมทางสำนักการศึกษาจะให้ความรู้ในเรื่องของ สุขภาพ เรื่องของ Thinking วิถีคิด ค่อยๆสอนผสมผสานกัน อันเรื่องหนึ่งคือเรื่องสาธารณสุขเค้าจะทำเรื่องตรวจสุขภาพแม่ และเด็ก ผาครรภ์ ทำยังไงให้คนที่ตั้งครรภ์รู้สึก พอดีร้อยเอ็ดโชคดีที่เราทำได้ขนาดนี้เราต่อเนื่องกับ Montessori มีท่านรอง ศาสตราจารย์ด็อกเตอร์ จีระพรรณ จากสาธิตจุฬาลงกรณ์ เค้ามาทำกับผม 20 กว่าปีแล้วทำปฐมวัย แล้วอาจารย์จีระพรรณก็มี ลูกศิษย์หัวแก้วหัวแหวนเค้ามาทำด็อกเตอร์อยู่ชื่อ อาจารย์คำแก้ว 30 ปีที่แล้วไม่มีใครทำ พัฒนาเด็กให้ฉลาดตั้งแต่อายุในท้อง

4.6 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาวะ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาวะที่ดี) : ระบบการศึกษา (การพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก) ทฤษฎี Montessori

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผอ ส่วนเรื่องการศึกษา 1

ผอ : เราจะเรียนคละๆกัน หนึ่งห้องเราจะมี 2 ขวบกับ 3 ขวบ เราจะใช้ระบบพี่ช่วยน้อง ตามปรัชญาหลักสูตรเลย แล้วก็ต่อ ห้องไม่เกิน 15 คน

เจ้าหน้าที่: เริ่มปี 2542 เราเริ่มปฏิรูปการศึกษา เมืองร้อยเอ็ดเราจะทำอะไร พอดีเราจะมีอาจารย์ใหญ่จากโรงเรียนสาธิต เกษตรศาสตร์ ดร.ดารินี อุทัยรัตนสิน เข้ามาช่วยเป็นพี่เลี้ยงซึ่งท่านเป็นคนร้อยเอ็ดเลย เข้ามาช่วยว่าร้อยเอ็ดจะปฏิรูป การศึกษาอย่างไร ทำการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจะเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดี เด็กจะต้องได้เข้าชั้นเรียนปฐมวัยที่ดี ก็เลยดึง อาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์จีระพรรณ พูลพัฒน์ เข้ามาช่วย ว่าจะต้องมาทำปฐมวัยด้วย คือระดับอนุบาล 1, 2 ก่อนที่จะเข้าการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธิตเกษตรศาสตร์ ปี 2542 ทำการศึกษาขั้นพื้นฐาน พอขยับมาปี 2543 ก็มา ทำการศึกษาขั้นปฐมวัย พอเสร็จแล้วปี ท่านอาจารย์จีระพัฒน์ บอกว่ายังไม่พอ เด็กอนุบาลอยู่ดีที่จะเข้ามาเลยไม่ได้ ก่อนหน้า นี้เด็กต้องมีความพร้อมก่อนที่จะมาเข้าอนุบาล อาจารย์จีระพรรณมีลูกศิษย์เอกที่เก่งมีความชำนาญในเรื่องการเตรียมความ พร้อมเรื่องการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลกรแก้ว ของอาจารย์คำแก้ว ภายสรพงษ์ เป็นต้นแบบของโรงเรียน Montessori ก็เลยดึงเข้ามาช่วยก็เลยเป็นที่มาที่ไปว่าทำไมเราถึงทำโรงเรียนอนุบาล Montessori ปกติโรงเรียนทางเลือกแบบ นี้ค่าเทอมเป็นแสนเลยนะฮะ เข้าเรียนยากมาก เป็นโรงเรียนเอกชน โรงเรียนทางเลือก

เจ้าหน้าที่: ทำไมอาจารย์คำแก้วมาช่วย ก็เพราะอาจารย์จีระพรรณ ขอให้มาช่วยร้อยเอ็ดหน่อย ตอนนั้นอาจารย์คำแก้วไป เรียนปริญญาเอกกับอาจารย์จีระพรรณอยู่ เค้าเป็นเจ้าของโรงเรียนอยู่ เลยให้มาช่วยที่ร้อยเอ็ดหน่อย เพราะร้อยเอ็ดมีศูนย์ พัฒนาด็กเล็กแล้ว พอเค้าอยากจะช่วย เราก็เอาคุณครูของเราเข้าไปอยู่ที่โน่นเลย ไปอยู่ที่โรงเรียนอนุบาลกรแก้วเลย ไปเรียน ว่าจากที่เราเป็นศูนย์ดูแลเด็กเล็กของกระทรวงมหาดไทยทั่วไป คือศูนย์ดูแลเด็กที่พ่อแม่ออกไปทำงานแล้วเอาเด็กมาฝากไว้ แต่ ไม่มีวินัยกรรมการเรียนการสอนที่ดี แต่พอเอาคุณครูไปเรียนในนวัตกรรมเค้าก็พบว่า อ้อ เด็กเค้าเล่น เค้าให้ทำกิจกรรม เค้าให้ ทำโน่นทำนี่ เรียนติดกระดุม เรียนรู้อธิบาย เรียนอะไรต่างๆ เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ที่ดี เหมือนเราเตรียม ความพร้อมให้เค้าในระดับที่สูงขึ้น เป็นเด็กที่ยังไม่ขึ้นอนุบาลเลย เป็นเด็กเล็กมากๆเลย แค่ 2 ขวบ ก่อนเข้าอนุบาล

เจ้าหน้าที่: เป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อ สื่อที่ใช้ในแต่ละกลุ่มด้านต่างๆ ทักษะ เดี่ยวเราจะไปดูในกระบวนการว่าสื่อต่างๆที่เราเอามาให้เด็กทำ เป็นสื่อที่ผ่านกระบวนการคัดกรองแล้วว่าสื่ออันนี้เอามาให้เด็กใช้ เด็กจะเกิดการเรียนรู้อะไร

เจ้าหน้าที่: ไม่ได้เรียนฟรีค่ะ คือตามที่ท่านรองบอกว่าเราจะมีโควตาคณะผู้บริหารชุมชนคนละ 1 นั่นก็คือ 25 ชุมชน 25 คนนะ เราจะให้บุตรพนักงาน ลูกจ้างไม่ว่าใครก็ตาม พนักงานทั่วไป ลูกจ้าง คนกวาดขยะ สามารถมาเรียนได้ เข้าได้เลย อันนี้ได้ ตัวอย่างมาจากโรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์ที่ลูกพนักงานสามารถเข้าเรียนได้เลย แต่ไม่ใช่หลานนะค่ะ ลูกค่ะ

เจ้าหน้าที่: พอดีดูกระบวนการว่ามีกี่คน สมมติว่าผู้บริหาร 25 บุตรพนักงาน 5 คน รวมเป็น 30 เสร็จแล้วที่เหลือจากนี้ เราถึงจะเปิดรับเด็กจากกลุ่มบุคคลภายนอก แม่ค้า ขยายของ อะไรก็แล้วแต่ เรารับเด็กได้ 180 คน ถ้าเด็กเกินจำนวนที่เราจะรับ เราก็จะใช้วิธีจับฉลากเพื่อให้เกิดความเท่าเทียม แต่ตอนนี้เด็กไม่ล้นมา 2 ปี แล้ว เพราะอัตราการเกิดเด็กน้อยลง เด็กไม่เกิด เพราะช่วงโควิดด้วย

เจ้าหน้าที่: เด็ก 15 คนต่อครู 1 คน ค่าใช้จ่ายปีนึง 6,000 บาทเนอะ เราแบ่งเป็นภาคเรียน แต่ค่าใช้จ่ายมีเป็นค่าเสื้อผ้าชุดนักเรียน ชุดพื้นเมือง ชุดกีฬา ผ่ากันเปื้อน ที่นอน ผ้าปูที่นอน ทั้งหมดนี้รวมอยู่ใน 6,000 บาทค่ะ อาหารเรามิ้งบของเทศบาลรองรับให้อยู่แล้ว แล้วส่วนที่เหลือเราจะมีค่าสรวายน้ำ เพื่อให้เด็กเล็กได้ไม่กลัวน้ำมีค่าบำรุงดูแลสรวายน้ำ แล้วก็มีมีการประกอบอาหารเรามีให้เด็กได้ประกอบอาหารด้วย ซึ่งเราต้องมีเงินในการซื้อพวกนี้ด้วย เวลาแต่ละครั้งที่เราสอน ประมาณว่าอาทิตย์นึงทำสักครั้งนึง

เจ้าหน้าที่: ค่าเทอมเทอมละ 3,000 ทุกอย่างก็คืนให้กับเด็กหมด หรือกิจกรรมพิเศษ กิจกรรมทุกอย่างเลยคะ คือจากโรงเรียนที่ทำต้นแบบ โรงเรียนอนุบาลกรแก้วนี่เทอมนึงเป็นแสนเลยนะฮะ แต่เอามาทำในคือเราเอามาดีโอกาสเพราะว่าเด็กบ้านเราไม่มีโอกาส ที่จะไปเรียนแบบนั้น หนึ่งคือเดินทางไกล สองคือค่าใช้จ่ายแพง เราเอาสิ่งที่ดีมาใช้ในพื้นที่ท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่: สิบกว่าปีแล้วคะ รุ่นแรกที่เรียนที่นั่นตอนนี้น่าจะจบ ม.6 แล้วฮะ เราอยากทดลองที่ว่า เปิดโรงเรียนอนุบาลใกล้ๆ ท.8 เพื่อจะรองรับเด็กที่จบจาก Montessori เด็กได้เตรียมความพร้อมอย่างที่ท่านรองพูด เด็กได้เตรียมความพร้อมที่ดีก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น ผลสัมฤทธิ์จะเป็นยังไง พอขึ้นไป เด็กที่จบ ม.6 ปีแรก ตอนนี้เข้ามหาวิทยาลัยแล้วคะ ไปสอบได้แพทย์ อะไรประมาณนี้ คือ ทั้งหมดรุ่นแรกที่จบ ป.6 ไป 20 คนที่เกิดจาก Montessori จนถึง ป.6 ใน 20 คน พวกนี้คะแนนสอบ O-net มันสูงกว่า O-net ในระดับประเทศ ทั้งจังหวัดเลย เด็กรุ่นแรกตอนสอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัด ร้อยเอ็ดวิทยาลัย มันจะมีห้อง giftless หรือ supergift มาจากโรงเรียนนี้หมดเลย ก็เลยเป็นที่เลื่องลือกันว่าโรงเรียนนี้มาจากไหน เป็นยังไง ทำไมเด็กถึงได้ระดับนี้ ทั้งที่เพิ่งเปิดได้แค่ 6 ปี เลยเป็นที่ต้องการของผู้ปกครองว่าอยากจะให้ลูกมาเข้าเรียนที่นี่

เจ้าหน้าที่: แล้วใครก็จะเข้าแทรกไม่ได้ ถ้าเค้าบอกว่าจะให้ลูกเข้า ป.1 ได้มัย ก็ไม่ได้เพราะเด็ก ป.1 ป.2 จะต้องจบจากโรงเรียน Montessori เท่านั้น ในกระบวนการเด็กในการพัฒนา คัดหวังในการเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าสู่โรงเรียนอนุบาลของโรงเรียนเด็กเล็ก ผ่านการเรียนระดับอนุบาลหลักสูตรของจุฬาลักษณ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วมาเรียนประถมศึกษาในหลักสูตรของสาธิตเกษตรศาสตร์ ผ่าน 3 กระบวนการนี้ เด็กจะประสบความสำเร็จได้ยังไง เรามีพี่เลี้ยงระดับมืออาชีพ คืออาจารย์ทั้งสามมหาวิทยาลัยนี้เค้ามาคอยกันตลอด จากจุฬา จากศูนย์เด็กเล็ก มานิตเทศเราตลอด ศูนย์เด็กเล็กจะทำอะไร อาจารย์จากจุฬาก็จะมาดูว่าเข้ากันได้มัย

เจ้าหน้าที่: ใช่คะ เทศบาลดูแล สนับสนุน ที่มาได้ทั้ง 3 ระดับนี้ได้เครือข่ายจากอาจารย์ที่เค้าช่วยดึงกันเอง เค้าออกแบบ เค้าอยากจะทำการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดี เริ่มแรกจากขั้นพื้นฐาน ปี 2542 ปฏิรูปการศึกษาเลยครับ ยังอิงกับหลักสูตรของ สพฐ. อยู่ใช้ 2 อย่างรวมกัน เราใช้หลักสูตรของ สพฐ. แต่รูปแบบกระบวนการเรียนการสอนใช้ของโรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์

เจ้าหน้าที่: มันก็โชคดีที่ว่าอาจารย์ใหญ่ของสาธิตเกษตรศาสตร์เป็นคนร้อยเอ็ด ท่านก็ยังมาดูแลให้อยู่ ตอนนี้อยู่ ดร.ดารินบุตร แพนรตนกิจ ท่านเกษียณแล้ว แต่ว่าท่านยังมาเป็นอาจารย์ใหญ่ international ให้กับโรงเรียนสาธิตเกษตรศาสตร์อยู่

เจ้าหน้าที่: ใช่ค่ะ กระทรวงมหาดไทยรู้ค่ะ เราก็คือได้เป็นศูนย์ต้นแบบของมหาดไทย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำมาสาธิต จุฬาอยู่ แต่เค้าไม่สามารถเอาหลักสูตรของสาธิตจุฬามาใช้กับพวกเราตรงนี้ได้เลย เพราะเด็กบริบทเราแตกต่าง ไม่เหมือนกัน ไม่สามารถทำได้ ทีมอาจารย์มากัน 6-7 ท่าน ลงมาวิจัยว่า หลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็กท้องถิ่น เด็กท้องถิ่นและอุปการณ์อะไรต่างๆ ท้องถิ่น ควรจะเป็นหลักสูตรอะไร ก็เลยเกิดหลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้ขึ้นมา เหมาะสำหรับเด็กท้องถิ่นที่จะเรียนตามหลักสูตรนี้ โดยได้ยกหลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้เข้ามาใช้ได้เลย แล้วกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเลยยกหลักสูตรนี้เข้ามาเผยแพร่ในระดับประเทศได้ แต่ไม่ได้บังคับกันนะ เป็นหลักสูตรที่ไหลไปพร้อมกันได้ ตอบโจทย์กระทรวงศึกษาธิการได้ว่า ทำไมเราไม่ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เรามีคำตอบได้ว่าใช้หลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้มันจะส่งเสริมให้หลักสูตรของกระทรวงศึกษา 1, 2, 3, 4, 5 ตอบโจทย์ได้หมดทุกอย่าง แม้แต่มาตรฐานการประเมินของสภาการศึกษา มาตรฐานของกรม จุฬาฯลักษณะนี้สามารถตอบ โจทย์ 1, 2, 3, 4 สามารถรองรับอะไรได้บ้าง

เจ้าหน้าที่: คือพวกนี้เราบูรณาการได้ อย่างศูนย์เด็กเล็ก เรามี EM เข้ามาด้วย อันไหนที่เราสามารถบูรณาการได้ เรากะบูรณาการเข้ามาในหลักสูตรด้วย เช่นพวกปรัชญาต่างๆ มี PBL สอดแทรกอยู่ตลอด มันไม่ใช่หลักสูตรเป็นอย่างเดียว เราปรับปรุงหลักสูตรในทุกๆปี ถ้ามีนโยบายอันไหนที่ใหม่ เข้ามา ที่สามารถนำมาใช้ได้ เราก็มีการปรับมาโดยตลอด ตอนอาจารย์จิระพรรณ พูลพัฒน์ เกษียณ ท่านก็ให้อาจารย์ วรวรรณ เหมะกะญาตี อยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาต่อยอด แต่ละปีอาจารย์จะมีนักศึกษาปริญญาโทที่เรียนอยู่ ปริญญาโทเค้าก็จะมามีนวัตกรรมใหม่ๆที่เค้าเรียนรู้ ปริญญาโท 8 คนที่เรียนในสาขาการศึกษา ปฐมวัยมาลงพื้นที่ มาคุยกับคุณครูอนุบาลของเรา เค้าเอานวัตกรรมใหม่ๆที่เค้าคิดค้นขึ้น 1,2,3,4 มา 8 คนก็แบ่งเป็นกลุ่มแล้วก็นำมาเสนอว่ามีอะไรบ้าง พอคุณครูเราเรียนรู้ว่าเรื่องใหม่ๆแล้ว คุณครูเราก็จะมาคิดต่อยอดของตัวเองว่า อาจารย์ก็จะมาเป็น 2 รอบ รอบหนึ่งตอนนิสิตปริญญาโท ปริญญาเอกมานำเสนอนวัตกรรมใหม่ๆ รอบที่ 2 นิสิตกลับไป บันทึกก็ตามดูว่าเราคิดอะไรต่อยอดได้ก็จะเกิดการพัฒนาขึ้น คุณครูของเราจะได้รับความรู้แบบใหม่

เจ้าหน้าที่: คือหลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้เกิดขึ้นที่ร้อยเอ็ด เป็นต้นแบบ ของจุฬาฯลักษณะนี้ไม่มีนะเคยยังไม่มีท้องถิ่นอื่นเอาไปใช้ เพราะยังไม่มีอาจารย์ที่เลี้ยงอย่างนี้ คือวิธีการสอนของจุฬาฯลักษณะนี้ คือเค้าจะสอนให้เด็กมีทักษะกระบวนการคิด แล้วคุณครูจะมีบทบาทน้อย ครูพยายามที่จะดึงคำตอบจากกระบวนการคิดของเด็กให้ได้ สมมติว่า เค้าจะต้องสร้างสถานการณ์ขึ้นให้เด็กไป แล้วเด็กต้องตอบให้ได้ว่าไปมาแล้วเจออะไรมาบ้าง ครูจะต้องเก่งในการตั้งคำถาม ซึ่งจุดอ่อนของคุณครูเราคือตรงนี้แหละ การที่จะดึงให้เด็กตอบมานั้นยาก ฉะนั้นการที่จะใช้หลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้สอน มันจึงจะยากมาก ครูต้องใจเย็น อาจารย์ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องมานิเทศเอง ขนาดตัวเราถ้ายังไม่ผ่านการคอมเม้นหรือฝึกกับอาจารย์ อาจารย์ก็จะไม่ให้นิเทศ เวลาฝึกอาจารย์ก็จะถามว่า เวลาไปสอนเห็นอะไรบ้าง เวลาไปฝึกสอนเห็นอะไรบ้าง ผ่านการฝึกกับอาจารย์ด้วยถึงจะเป็นผู้นิเทศได้ คือนอกจากการฝึกอบรมครูโรงเรียนอนุบาลแล้ว เค้าผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียน อาจารย์ก็จะมาอบรมว่าผู้บริหารนะเวลาลงไปนิเทศคุณครูหรือเวลาลงไปดูคุณครู ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทยังไง ผู้บริหารโรงเรียน ผอ รอง ผอ โรงเรียนก็ต้องได้รับการอบรมตรงนี้ด้วยเหมือนกัน เวลาลงไปดู ลงไปนิเทศคุณครู ก็จะได้รู้ว่าอ้าวคุณครูเค้าสอนแบบนี้เป็นยังไง สามารถให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำในมุมมองในแง่ของผู้ดูได้ เพราะว่าบางทีคุณครูเค้าคิดนวัตกรรมต่อยอดเค้าเอาไปสอนแล้ว บางทีเค้าอาจจะมองไม่ออก แต่ถ้ามีนิเทศมีที่เลี้ยงมีศึกษานิเทศตามหลักสูตรปฐมวัยด้วยเหมือนกัน ผู้บริหารก็ต้องได้รับการอบรมว่าเวลานิเทศคุณครูตามหลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้ ถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจก็จะ อ้าวทำไมไม่พาเด็กอ่าน เขียน abc หรือบอกเลขลบเลข เพราะหลักสูตรจุฬาฯลักษณะนี้ไม่ได้เน้นเขียนอ่านขนาดนั้น เราเน้นกระบวนการ อย่างเช่นเราเรียนเรื่องเกี่ยวกับต้นกล้วย เด็กต้องเรียนรู้ตั้งแต่รากของต้นกล้วย ระบบราก ประโยชน์ของต้นกล้วยมีอะไรบ้าง กล้วยมีกี่สายพันธุ์ แตกย่อยไปยังส่วนต่างๆของต้นกล้วยในประเด็นต่างๆ แตกแขนงเป็นแผนผังความคิด เป็น mind map ความคิด เด็กๆเรียนรู้ทั้งกว้างทั้งลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแตกต่างจากกระบวนการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นกิจกรรม 6 หลัก (กิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ) ของเราก็มีนะ ก่อนที่จะเข้าเนื้อหาของเราก็จะมี กิจกรรมออกกำลังกาย มีตรงนั้นเสร็จแล้วก็มาเข้ากระบวนการหลัก ซึ่งเราไม่ได้เน้นกระบวนการให้เด็กได้ขีดเขียน เราเน้นกระบวนการทักษะให้เด็กได้คิด เวลาเขียนตอนไหน ก็เขียนเกี่ยวกับกล้วยนี้แหละ ฝึกเขียนตัวหนังสือ งานศิลปะก็จะเกี่ยวกับกล้วยนี้แหละ อาหารที่อยู่ที่กล้วย กล้วยอยู่ดีๆจะทำไมได้ เราเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กสนใจ เพื่อให้เค้าคิดด้วย เป็นต้นเรื่องการเรียนรู้

เจ้าหน้าที่: ปรับให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก โรงเรียนจะเป็นผู้ดูแลในเรื่องนี้ สมมติว่าของเด็กเล็ก ซึ่งต้องระวังเป็นพิเศษเพราะ สสส ค่าต้องประเมินเราในเรื่องนี้ พื้นที่ที่เหมาะสม อุปกรณ์การออกกำลังกายมีความปลอดภัยมั้ย ในห้องเรียน นี่ละเอียดเลย อะ การติดอะไรต่างๆก็ให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก เหมือนเราเอาทฤษฎีมาใช้ด้วย

เจ้าหน้าที่: สอนทั่วไปไม่เก็บเงินเลยอะ ก็จะเรียนฟรีเหมือนที่ขึ้นพื้นฐานเค้าเรียน เพราะว่ารัฐบาลเค้าจะให้ค่าใช้จ่ายต่อรายหัว เท่าไหร่ ก็ใช้ตรงนี้ แต่ถามว่าพอมั้ย ไม่พอเพราะเราต้องพัฒนาสภาพแวดล้อม บางครั้งอะไรฟังก่อนนี้นั้น และในส่วนของ บุคลากรของเราด้วย บางครั้งครูไม่พอ หรือแม่บ้านนักการภารโรงลาออก เราก็ต้องมีเงินจ้างเค้า เราจะรอให้รัฐบาลหรือ เทศบาลจัดให้เราก็ไม่ได้ เหมือนกิจกรรมที่จัด บางทีมีค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ต่างๆ ผู้ปกครองมักจะยินดีจ่าย เช่น กิจกรรมผักผลไม้ ให้เด็กเตรียมมา เรียนรู้เรื่องสีรสชาติ ผู้ปกครองยินดีที่จะส่งเสริม ถ้าเป็นหลักสูตรจุฬาลักษณ์ คือระดับอนุบาลไม่มีเลยอะ ค่าเทอมปกติเหมือนเด็กทั่วไป เหมือนโรงเรียนเทศบาลทั่วไป ส่วนของศูนย์เด็กเล็ก (Montessori) 6000 บาท โรงเรียนเรามิงบ รายหัวจากส่วนกลางที่ช่วยดูแล ค่าให้มาอยู่แล้วในส่วนกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนวิธีใหม่ ซึ่งเพียงพอเนื่องจาก กิจกรรมการสอนแบบนี้ไม่ได้สอนทุกวัน เราจะกำหนดว่าเดือนนึงจะมีกิจกรรมแบบนี้กี่ครั้ง คือของเรามีก่อนปฐมวัย (ศูนย์เด็ก เล็ก หลักสูตร Montessori เก็บค่าเรียนปีละ 6000 บาท มีค่าอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนจะแพงเราก็จะเปลี่ยนเป็นวัสดุ ท้องถิ่น) บล็อกไม้ก็เอาไม้ที่มีในท้องถิ่นมาหั่นเป็นชิ้นๆ มาให้เด็กต่อแทน ไม่ต้องซื้อแพงๆ หลอดด้ายเอามาให้เด็กร้อย ตักตา เอามาฝักอาบน้ำ สอนรีดผ้า ตัดกระดาษ ตอกไขได้ เด็กที่เรียนจากศูนย์เด็กเล็กเค้าจะดูแลตัวเองได้ ช่วยเหลือตัวเองได้ ฝักการ เข้าห้องน้ำ ผู้ปกครองจะชอบ จะมีการคุยกับผู้ปกครองให้ลูกฝึกดูแลตัวเอง และปฐมวัย (อนุบาล 1 – 3 หลักสูตรจุฬาลักษณ์ ไม่ได้เก็บค่าเรียน รัฐบาลช่วยเงินรายหัว และมีงบประมาณในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)

เจ้าหน้าที่: ศูนย์เด็กเล็กแทบจะไม่ไปเรียนพิเศษข้างนอกเลยอะ แต่ถ้าเป็นเด็กประถม เฉพาะผู้ปกครองที่เค้าอยากให้อ่านเค้าไป เรียนเพิ่มเติมนะอะ เราก็ห้ามเค้าไม่ได้นะอะ ก็มีไปเรียนบ้าง แต่ถ้าพูดไปแล้วตามกระบวนการที่เราจัดการเรียนการสอน คุณครูก็จะให้เต็มที่แล้ว ตามโครงสร้างหลักสูตรจะต่างจากที่อื่น ครูเค้าเน้นด้านวิชาการ ฉะนั้นเค้าจะเน้นภาษาไทย คณิตศาสตร์ ให้กับเด็กนักเรียน เค้าจะมีการเอาครูจากโรงเรียนที่เก่งๆมาสอน เด็กก็จะได้เจอครูใหม่ๆ เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอน เด็กจะตื่นตื่น เช่น เอาครูจากร้อยเอ็ดวิทยาลัย ครูวิทยาศาสตร์เก่งๆมาช่วย ส่วนเสาร์อาทิตย์เด็กจะไปเรียน พิเศษเพิ่มเราก็ห้ามไม่ได้

เจ้าหน้าที่: ใช่อะ แต่ทั้งภาษาจีน ภาษาอังกฤษ เราก็มีสอนเค้าอยู่แล้ว แต่ถ้าเค้าอยากได้ภาษาญี่ปุ่นเพิ่มก็แล้วแต่เค้าจะอะ คือ ถ้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ้าถามว่ามีไปเรียนพิเศษมั้ยนั้นน่าจะไม่มีเลย น้อยมาก แต่ถ้าเป็นระดับอนุบาลนี่จะมีอยู่มั้ง เพราะอนุบาล จะไปสอบเข้า EP ป1 สอบเข้าโรงเรียนอื่นๆที่เป็นทางเลือก ต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองว่าระดับของเด็กแค่ไหนถึงควรให้ เค้าอ่านออกเขียนได้ กับทำไมโรงเรียนไม่มีการบ้าน ให้เข้าใจว่าอย่าไปเปรียบเทียบกับที่อื่น การบ้านคือการที่เด็กไปคุยกับที่ บ้านในหัวข้อที่กำหนดเช่น สัตว์เลี้ยงคลาน เด็กก็ต้องไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการพูดคุยหรือสำรวจ เป็นการบ้านแทน

ผอ. : เราทำมาเป็น 20 ปี มีเคาะเราส่งประกวดเข้า UN ด้วย เข้ารอบสุดท้ายแต่ไม่ผ่านรอบสุดท้าย พอดีของ UN เค้าเน้นเรื่อง เด็กด้วยพัฒนา ส่วนของเราต่อยอดเป็นเรื่องการพัฒนา

4.7 หัวข้อ: วิสัยทัศน์ แนวคิด และการบริหารเมืองร้อยเอ็ด ในมิติสิ่งแวดล้อมสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต (วิธีการบริหารและจัดการเมืองที่ทำให้เมืองนำไปสู่สุขภาพที่ดี) : การจัดการพื้นที่สีเขียว

ผู้ให้สัมภาษณ์ หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว หัวหน้าส่วน คุณณณานิ

ผอ. เพ็ญลดา : จำนวนประชากรแฝง 10,000 – 20,000 คนๆ เป็นคนที่ไม่ได้ย้ายมา คนที่มีอยู่ตามทะเบียนราษฎรก็ประมาณ 35,000 คน

ผอ. เพ็ญลดา : ผู้สูงอายุประมาณ 5,000 – 6,000 คน ประมาณ 10% ของประชากร

ผอ. เพ็ญธดา : ในพื้นที่นโยบายหรือโครงการหลักๆจะมาจากทางเทศบาล วันสำคัญที่ทางจังหวัดจัดก็จะถูกดำเนินการโดยทางเทศบาล เครื่องมือและอุปกรณ์ การพัฒนาจิตอาสา ทางเทศบาลก็จะเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ทำเดือนละครึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นสัปดาห์ที่ 2 ของเดือน

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: พุ่กุลาร้องให้ (ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์) Branding ข้าวหอมมะลิ ข้าวพุ่กุล่าเป็นยี่ห้อของร้อยเอ็ด ข้าวหอมมะลิสุรินทร์

คุณณัฐริดา เย็นบำรุง : ต้นไม้สีเขียวในเมือง การรักษาต้นไม้โบราณ สวนสาธารณะที่เขียวชอุ่ม ความสะอาด จำนวนพนักงานที่น้อยแต่การดูแลความเขียว ดูแลยังง

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: แต่เดิมพื้นที่ทางเท้าไม่ได้ใช้ประโยชน์ ปัญหาเดิมคือทางเท้าเทปูน ขุดหลุมเจาะท่อระบายน้ำ เริ่มต้นโดยการทดลองปลูกต้นอินทนิลบก สีม่วง คือต้นไม้สัญลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด แต่ปัญหาคือรากที่จะซอนโซทางเท้า ท่อระบายน้ำ แก้ปัญหาโดยใช้ต้นไม้ที่บอนมา “การบอน” คือการตัดรากแก้วออกแล้ว เหลือแค่รากแขนง เจาะทางเท้าเป็นระยะๆ ห่างกัน 5 เมตร รากสามารถแผ่อกบอนท่อระบายน้ำ กำหนดแผนโครงการปลูกในทุกๆปี ทำให้ทางเท้าในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จึงเต็มไปด้วยต้นอินทนิลบก ซึ่งก็จะบานเป็นสีม่วงเต็มถนน แต่มีข้อจำกัดคือ ต้นอินทนิลดอกจะบานไม่นาน บานประมาณประมาณ 1 เดือน แล้วจะกลายเป็นเม็ดแข็งๆแหลๆ ร่วงลงตามพื้น

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: พื้นที่ในเขตเทศบาลมีน้อย มีจำกัด สวนสาธารณะบึงพลาญชัยก็มีพื้นที่จำกัด เคยประกวดได้รางวัล รางวัลโครงการปลูกป่า เทศบาลไม่มีป่า พอพื้นที่หมดแล้วเลยหันมาปลูกทางเท้า จนไม่มีที่ปลูกแล้วปัจจุบันก็เป็นการปลูกซ่อมต้นที่ตายไปแล้ว จัดเริ่มต้น ประมาณ 2545-2546 มาก่อนhrenสีเขียว จุดเริ่มต้นมาจากเทศบาล ช่วงนั้นเป็นช่วงที่เทศบาลอยากเพิ่มสีเขียวให้กับเมืองประกอบกับไม่มีพื้นที่สีเขียวให้ปลูกแล้ว ไม่มีที่ลงต้นไม้ในวันสำคัญแล้ว เลยมาจับตรงทางเท้า เป็นโครงการปลูกต้นไม้บนทางเท้า ซึ่งต่อมาก็เจอกับปัญหา ความสูงของต้นไม้ติดกับสายไฟ การดูแลเลยเป็นภาระกับเทศบาลในการตัดแต่ง และทางเทศบาลกำลังจะเริ่มนำสายไฟลงที่ได้ดินตรงบริเวณรอบหอโหวด แต่ยังไม่หมด แต่เดิมเทศบาลดูแลเองตัดแต่งเองบริเวณสวนสาธารณะบึงพลาญชัย ทางเท้า และคลองคูเมืองและมีการจ้างเหมาคนภายนอกในการดูแลบางส่วน นอกจากนี้เทศบาลก็มีการทำพื้นที่สีเขียวบริเวณคลองคูเมือง เป็นนโยบายของผู้บริหารในการทำพื้นที่สีเขียว บริเวณคลองคูเมือง หลังจากที่ทำกรย้ายคนในชุมชน ก็จะมีต้นอินทนิลบก ต้นคูณ กำหนดโซนว่าจะปลูกโซนไหน คลองรอบเมือง ส่วนใหญ่ใช้ต้นอินทนิลบก สีม่วงไม่ค่อยร่วง แต่จะยุบเหี่ยวเป็นเม็ด นอกจากนี้ในพื้นที่สีเขียวก็มีต้นปริติยารศ ปิบ ทางนกยูง (ดอกม่วง) เวลาดอกม่วงก็กวาดเป็นทีๆ ส่วนกัลปพฤกษ์ไม่ค่อยแน่น อาจมีเว้นตามบริเวณที่เป็นอาคาร ทางเท้ามีการเว้นไว้บางส่วนเนื่องจากมีตึก มีอาคารของประชาชน

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: สวนสาธารณะในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมี บึงพลาญชัย สวนเฉลิมพระเกียรติ 3 ไร่ คูเมืองฝั่งทิศใต้เกือบ 4-5 ไร่ และได้เพิ่มพื้นที่สีเขียวไปยังพื้นที่คลองคูเมืองบริเวณที่มีการเวนคืนที่ดินจากชุมชน เป็นสวนสาธารณะใหม่ใช้ชื่อว่า สวนสระพรพรรณุมิ เน้นต้นอินทนิลบก ซ่อดอกออกสีม่วงอมชมพู บริเวณที่อยู่ติดน้ำ ออกดอกไม่ทน เพราะติดน้ำออกม่วงอมชมพู แต่อินทนิลบกบนทางเท้าจะออกดอกสีม่วงเข้ม สีของดอกขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม โดยต้นอินทนิลบก มีการนำไปใช้ขาย carbon credit ที่เหลือเป็นทางเท้า ส่วนสวนขนาดเล็กหรือ pocket park เป็นนโยบายของนายกเทศมนตรี มีการทำแล้วในบริเวณของ มุมบึง I bike เป็นสวนหย่อมประเภทไม้พุ่ม ไม้ประดับและ ไม้ดอก บริเวณสระแก้วเป็นที่ดินของนายกเทศมนตรีเอง สามแยกวาปี ไทแซ ทารถจัดเป็นสวนเล็กๆ ประมาณ 10 ตารางเมตรขึ้นไป นอกจากนี้มุมตรงข้ามธนาคารกสิกรนอกจากเป็นพื้นที่สีเขียวก็ยังมียพื้นที่ street art กำแพงงานศิลปะบนผนังตึก บริเวณห้วยมถน โดยใช้ศิลปินจากลูกหลานของนครร้อยเอ็ดที่จบศิลปะ เคยมีการประกวดสวนสาธารณะได้อันดับหนึ่งระดับชาติ แต่ไม่เคยมีการประกวดแบบสวนหย่อม มีแต่โครงการชุมชนหน้าบ้านนำมอง โดยสวนหย่อมเทศบาลดูแลส่วนหนึ่ง และได้รับความร่วมมือกับชุมชนช่วยกันดูแล ไม่ให้ใครมาทำลายต้นไม้ สนับสนุนโอไอ โดยสวนหย่อมที่เป็นจุดเด่นของเทศบาลไม่นับสวนสาธารณะก็จะเป็นสวนคลองรอบเมือง เพราะปลูกเพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าบุกรุกเพิ่มเติม ตอนนี่ยังมีการรื้อบ้านบริเวณ

โรงแรมร้อยเอ็ดซิดี้ ตอนนี้สวนเพิ่มขึ้นเยอะมากจากแต่เดิมมีสวนเฉพาะในบึง พอมีสวนบริเวณคลองคูเมืองก็จะมีคนเข้ามาทำกิจกรรมบริเวณสวน และมีการดูแลโดยคนในชุมชนร่วมกับเทศบาล

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: การดูแล Maintenance สวนให้เขียวสดตลอดเวลา แหล่งน้ำและวิธีการดูแลคลองรอบเมือง ก็จะใส่ปุ๋ยหมักหรือใส่ปุ๋ยคอกที่ผลิตเองจากเศษหญ้า เศษใบไม้ หรือใบไม้หรือเศษหญ้าที่เกิดจากการตัดแต่งในสวนเอง ปีนึงผลิตได้หลายตัน มี EM ทำเองใส่แล้วไม่มีผลอะไรต่อดิน ให้ทุกเดือน พอที่จะใส่ต้นไม้ทั้งเดือน มีบางส่วนเป็นปุ๋ยที่ได้จากขยะ และมีการให้ปุ๋ยเคมีสำหรับไม้ดอกผสมด้วยเพื่อใช้ในการเรียกดอก เช่นเฟื่องฟ้าก็ต้องใช้ปุ๋ยเคมีกระตุ้น

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: เอน้ำจากคูคลองเมืองจากการสูบ ใช้เครื่องเดโว้บ้าง ต่อท่อเมน สูบจากจุดหนึ่งแล้วต่อไป ใช้คนด้วย ใช้สปริงเกอร์ในบางพื้นที่เพราะค่าใช้จ่ายสูง การดูแลยาก และการเสียหาย หรืออุปกรณ์สปริงเกอร์หาย

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: ที่มีรถน้ำฉีดคือบริเวณสวน bypass ตรงบริเวณเกาะกลางถนนซึ่งมีอยู่ 2 จุดที่เทศบาลรับผิดชอบ บายพาสอาจสามารถ กับบายพาสจุดตรังพิมาน ซึ่งนายกเทศมนตรีไปขอเค้ามามา แต่เดิมอยู่ในเขตของทางหลวง อาจสามารถกินพื้นที่เขตเทศบาลไปถึงหนองหญ้ามา ท่านนายกไปขอรับมาดูแล ส่วนจุดตรังพิมานเลยบายพาสไปหน่อย ติดในเขตพื้นที่เทศบาลเป็นพื้นที่หมู่บ้าน เหลืออีก 4 บายพาสพื้นที่ของทางหลวงซึ่ง เทศบาลดูแลไม่ไหวแล้ว บายพาสที่เทศบาลดูแล สบายกว่าทางหลวงดูแล เนื่องจากมีกิจกรรมวันปลูกต้นไม้ มีนโยบายสนับสนุน

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: เพาะพันธุ์เองค่ะ โดยเฉพาะไม้ประดับ เพาะได้เร็วคือพวกไม้ใบ ไม้ประดับ ตัดชำ เพาะเมล็ด ไม้ใบเช่นทองอุไร ไม้พุ่มก็เทียนทอง นีออน ซาฮอกเกี้ยน หุปลาช่อน ตัวอย่างที่ถนนเทศบาลก็ใช้ต้นไม้ของเทศบาลทั้งหมด ส่วนใหญ่ซื้อไม้ดอก เพราะไม่มีเวลาในการผลิตบำรุงดอก มีโรงเรือนเพาะชำ อยากรสร้างรายได้จากเรือนเพาะชำ โรงเรือนเพาะชำซื้อมาแพงมาก อยากรสร้างรายได้จากโรงเรือนเหมือนกัน ช่วงเทศกาลสำคัญ เช่นเทศบาลเคลื่อนที่ กองช่างถึงจะมีต้นไม้ไปวางแจกให้เค้าเอาไปปลูก เช่นพวกไม้กินได้ สะเดา หรือสมุนไพรรอบๆ สวนป่าสมุนไพรรอบๆ บึงพลาญชัย ส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานจากกรมป่าไม้และกรมทรัพยากรมีคำแนะนำให้มีโครงการปลูกป่าสมุนไพรรอบๆ บึงพลาญชัย โดยมีหนังสือมาทางผู้ว่าให้ทางเทศบาลสนับสนุน ทำโครงการปลูกป่าสมุนไพรรอบๆ บึงพลาญชัย เช่น มะขามป้อม สะเดา

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: การทำดัชนีรายการต้นไม้สำคัญของพื้นที่ ต้นไม้โบราณ หรือต้นไม้พื้นถิ่น กำลังคิดว่าจะทำป้ายแล้วให้สแกน QR CODE ตั้งใจว่าจะเสนอนโยบายให้ทำบริเวณรอบหอโหวดก่อน ที่เป็นต้นไม้ใหม่เพราะมีแต่คนถามเพราะไม่เคยเห็น ส่วนใหญ่เรื่องต้นไม้เรื่องการดูแลสวน การบริหารจัดการเจ้าหน้าที่ที่ทำ จะมีแต่เทศบาลอื่นขอเข้ามาดูงาน

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ มีการแบ่งเป็นโซน มีเจ้าหน้าที่ภารกิจการ 13 คน ทั่วไป 4 คน จ้างเหมาหรือพนักงานจ้าง 50 กว่าคน เป็นการจ้างเหมารายบุคคล เป็นสัญญาจ้าง 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี เดือนละประมาณ 9,000 บาท งานสวนทำทุกอย่าง ตัดหญ้า รดน้ำ ใส่ปุ๋ย (แต่คนกวาดถนนทั่วไปอยู่กองสาธารณสุข)

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: งบประมาณในการดูแลพื้นที่สีเขียว เฉพาะค่าแรงจ้างเหมา 5,400,000 บาท/ปี รอบสัญญา โดยค่าแรงจ้างเหมาแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกค่าจ้างของกองช่างเป็นงบประมาณประจำ ส่วนที่สองประมาณสองล้านกว่ามาจากรายได้ของสวนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯที่ได้จากหอโหวด ที่เอามาใช้ในการดูแลสวนและบึงพลาญชัย ซึ่งหอโหวดช่วยได้เยอะ มีรายได้จากคนมาท่องเที่ยว งบประมาณค่าวัสดุประมาณ 400,000 บาทต่อปี

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: โรคที่มากับต้นไม้ การดูแล ไม่ฉีดยา เน้นธรรมชาติ ตายก็ปลูกใหม่ ถ้าจำเป็นต้องมีการใช้ยาก็คจะเป็นกำจัดโรคเป็นต้นๆไป เฉพาะจุด ใช้ให้น้อยที่สุด เน้นเรื่องสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของคนงานทั้งเจ้าหน้าที่ดูแลสวน และคนที่มาใช้บริการสวนสาธารณะ

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: การบริหารจัดการ ชุมชนมีส่วนร่วม คนมีส่วนร่วมเวลามีกิจกรรมปลูกต้นไม้ในแต่ละโซน ประชาสัมพันธ์ชวนปลูก ให้ออกในพื้นที่รู้สึกได้ถึงความเป็นเจ้าของ

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: สำหรับต้นไม้ที่มีอายุเยอะ ต้นไม้โบราณ โพรงที่ถูกทำลาย เคยมีวิทยากรหรือลูกขกรมาบรรยาย ส่วนใหญ่เทศบาลดูแลเอง มีกรณีศึกษา ต้นฉำฉาตรงทางเข้าบึงมีอายุเป็น 100 ปี อยู่ดีๆ ถูกตัดแต่งเพราะต้นมันตายไปซีกหนึ่ง ตัดแต่งแล้วต้นฉำฉาไม่แตกยอดใหม่ออกมา เลยแก้ไขโดยกระเทาะพื้นปูนออกแล้วเอาอิฐรังผึ้งไปปูแทน เลยรอดเพราะพื้นเดิม สิ่งก่อสร้างอัดแน่น เทพื้นหนา ไม่มีอากาศให้รากหายใจ เทศบาลเลยเอางานศิลปะ โคมไฟไปแต่ง ต้นฉำฉาฝั่งที่ไม่ตายแตกยอดมาคลุมฝั่งที่ตายแทน ซ่อมบำรุงตรงโคนต้นไม้ เอาฟุ้งฟ้า ไปบังส่วนที่ตาย เลยกลายเป็นจุด check in ไปเลย ต้นไม้เป็นตำนานของเมือง ประชาชนแสดงออกถึงมีส่วนร่วมแสดงออกโดยการทวงแหวน

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: ต้นฉำฉาสำคัญส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณหน้าบึง ส่วนรอบๆบึงก็จะมี ต้นโพธิ์ ต้นไทรที่เก่าแก่ ต้นจัน ต้นยางอินเดีย ต้นไม้ในเขตวัดไม่นับเป็นของเทศบาล วัดดูแลของตัวเอง ของเทศบาลก็จะได้แก่ สวนสาธารณะบึงพลาญชัย สวนริมคลองคูเมือง ทางเท้า รอบๆเมือง เกาะกลางถนน สวนหย่อมบริเวณหุ้มมัสยสถาน ถ้านับพื้นที่สวนหย่อมของสถานที่ราชการก็จะได้พื้นที่สีเขียวเพิ่ม รวมๆแล้วพื้นที่สีเขียวเกือบๆ 50% ของพื้นที่เทศบาล (แค่ประมาณการ) เคยมีหน่วยงานมาทวนสอบประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เคื่ก็จะมาตามเกณฑ์

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: กำลังจะเพิ่มพื้นที่สีเขียวตรงบริเวณสวนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ใกล้ๆกับแพลตฟอร์มตำรวจบริเวณบึงพลาญชัย ย้ายชุมชนที่ตรงนั้นเป็นพื้นที่สวน ซึ่งนโยบายการสร้างพื้นที่สีเขียวเป็นนโยบายสำคัญของนายกเทศมนตรี ซึ่งมาจากความชื่นชอบและเอาใจใส่ในพื้นที่สีเขียว ของผู้นำและทีมผู้บริหาร ท่านนายกเทศมนตรีมีการนำเมล็ดพันธุ์ต้นบาวล์บัพ ต้นไม้โบราณจากประเทศญี่ปุ่น ต้นมีขนาดใหญ่มาก ตอนนี้นำเมล็ดมาเพาะประมาณร้อยละ 10 กำลังหาตำแหน่งลง คล้ายๆต้นฉำฉา มีกิ่งก้าน ขึ้นตั้งแต่ที่ราก ต้นมีขนาดใหญ่ เลยต้องหาพื้นที่ที่สามารถรองรับขนาดของต้นไม้ อาจจะเป็นพื้นที่ในบึงพลาญชัย ผู้นำให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ สรรหาพันธุ์ต้นไม้แปลกๆ คิดเก่ง

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: พื้นที่สีเขียวก็ไม่ได้มีแค่คนที่เข้ามาใช้ อาจจะมีทั้ง นก ปลา กระรอกด้วย เยอะช่วยเอาออกไปที มีเยอะมาก เพราะในบึงพลาญชัยไม่เคยฉีดสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อทั้งคนและสัตว์ ให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยไม่ปนเปื้อน เป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ จัดการทั่วไปโดยการล้าง แต่มีร่องเรียนบ้างเรื่องขึ้นๆ เคยมีการทำกระดิ่ง แต่ใช้ได้แค่ช่วงหนึ่งนกก็กลับมา มีผลไม้ที่กระรอกชอบ

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: เทศบาลกาฬสินธุ์เคยมีคนมาดูงาน พอบอกว่ามีคนดูแลแค่ 4 คนก็มีคนตกใจ เพราะดูแลได้สะอาดเรียบร้อยดี ถามว่าจัดการกันยังไง เราก็ต้องดูแลคนของเราโดยการซัพพอร์ต ให้เค้ารู้สึกทำงาน มีอุปกรณ์เครื่องมือช่วยลดภาระงาน มีรอบการจัดการจัดแบ่งเวลาการทำงาน การทำสม่ำเสมอจะไม่หนักเท่าการทำงานๆที่ มีน้องๆที่ควบคุมงานแต่ละจุดเป็นโซนๆ การจัดการดูแล มีแผนการทำงานล่วงหน้าและการรายงานเป็นเรื่องสำคัญ

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: เทคโนโลยีอัตโนมัติอะไรในการดูแลพื้นที่สีเขียว มีระบบสปริงเกอร์ เครื่องตัดหญ้าเป็นงานประจำ เครื่องตัดแต่งได้ปริมาณงาน ช่างสวนก็ต้องมีความรู้ทางด้านนี้ งานสวนเป็นงานที่มีความสุข อยู่แต่กับของสวยๆงามๆ ประกอบกับผู้บริหารก็รู้สึกตื่นตาตื่นใจกับต้นไม้

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: ต้นไม้โบราณที่สวนก็จะมีอยู่เยอะมาก เช่นต้นจาร (ต้นจัน/หรือต้นทองกวาว) ต้นไทร ต้นหางนกยูง ต้นปีบ รากแตกแขนง รอบบึงจะมีต้นไม้โบราณนี้ก็ไม่ค่อยออก

คุณญาณี (พีนก) หัวหน้างานพื้นที่สีเขียว: ทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสมุนไพร มีความคิดว่าจะทำโครงการที่จะทำสวนสมุนไพรเป็นสวนหย่อมสมุนไพร ให้ดูเป็นศิลปะ